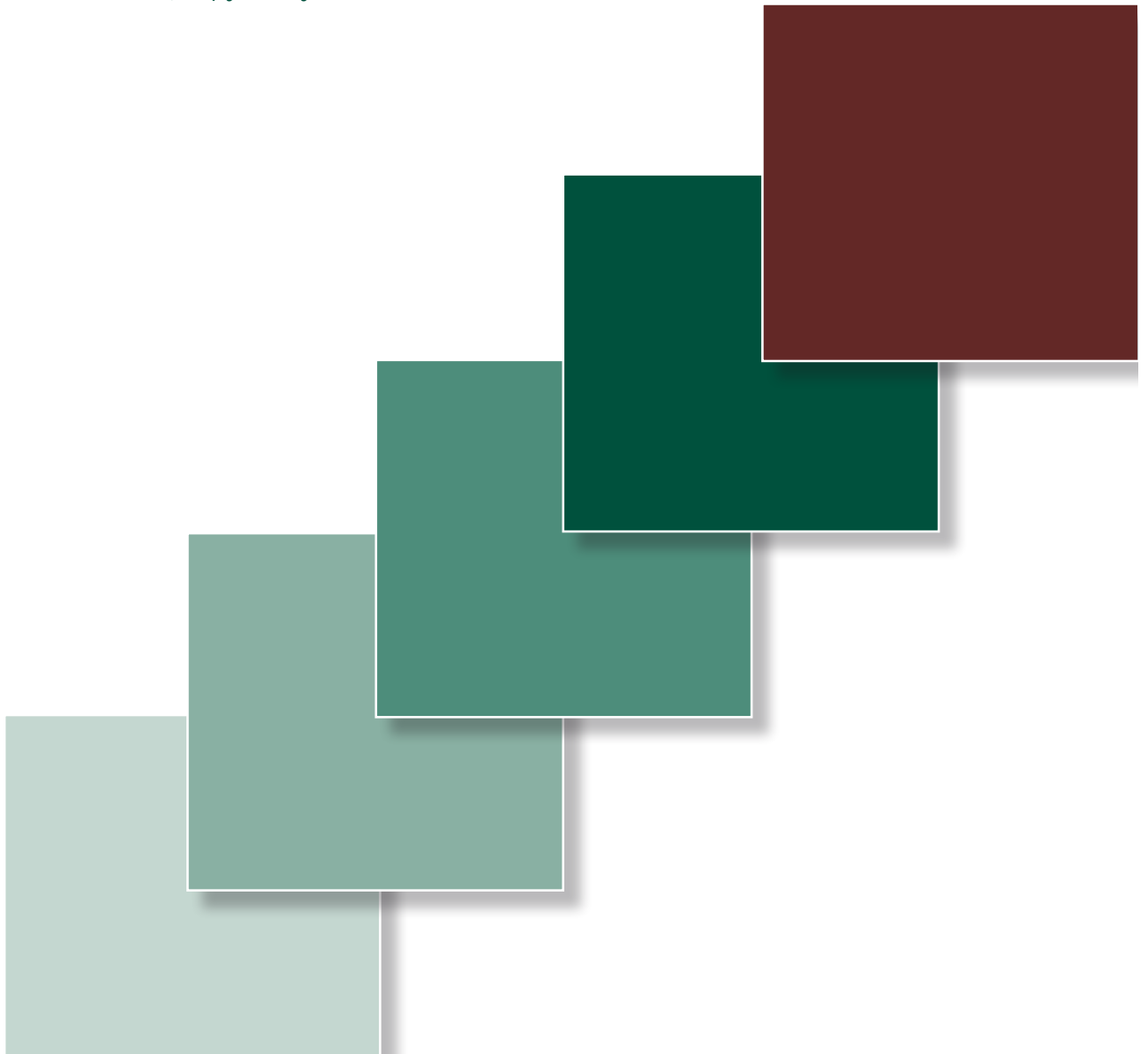

SIVISTYKSEN ETULINJASSA

Suomen Kulttuurirahaston
Etelä-Savon rahasto
1961–2011

Jutta Julkunen, Tripylon Oy

**SIVISTYKSEN ETULINJASSA
SUOMEN KULTTUURIRAHASTON
Etelä-Savon rahasto 1961–2011**

Jutta Julkunen,

Tripylon Oy

SISÄLLYS

ESIPUHE	4
I SUOMEN KULTTUURIRAHASTON MAAKUNTARAHASTOT	5
Suomen Kulttuurirahaston synty	5
Rakennemuutos ja kehitysaluepolitiikka	5
Maakuntarahastot syntyvät	10
II MIKKELIN LÄÄNIN MAAKUNTARAHASTON PERUSTAMINEN	12
Maakuntarahaston toimintaympäristö	12
Kohti omaa rahastoa	13
Maakuntarahaston hallinto	19
Yhteistyö Mikkelin läänin maakuntaliiton kanssa	23
III ”MAAHERROJEN” RAHASTO 1961–1989 – MAAKUNTALIITTO KÄTILÖNÄ, MAAKUNNAN VÄKI KUMMEINA	26
Urho Kiukas, Mikkelin läänin Grand Old Man	26
Apurahojen käsittely ja jako 1962–1989	28
Maakuntarahasto tieteen ja taiteen tukijana	34
Maakuntarahasto tieteen tukijana: Case Mikkelin läänin rahavirrat	37
Rahaston varojen kartuttaminen	39
Nimikkorahastot 1961–1989	42
Rantasalmen rahasto ja Osmo Ruotsalainen	46
Maaherra Uki Voutilainen	48
Mikkelin läänin maakuntarahaston kulttuuripoliittinen toiminta 1961–1989	50
IV MAAHERROJEN RAHASTOSTA YKSITYISEKSI KULTTUURIRAHASTOKSI 1990–2001	54
Uudelle vuosikymmenelle uusin ideoin	54
Apurahojen käsittely ja jako 1990–2001	57
Etelä-Savon rahasto taiteen tukijana: case Paavo Pelvo	64
Nimikkorahastot 1990–2001	65

Rantasalmi-palkinto	67
V STIPENDIRAHASTOSTA KULTTUURIN TUKIJAKSI, TEKIJÄKSI JA VAIKUTTAJAKSI 2002–2011	70
Asiamiehen rooli laajentuu	70
Maakuntarahaston kulttuuripoliittiset strategiat	75
2000-luvun kulttuuritoiminta	77
Apurahat 2002–2011	81
Nimikkorahastot 2002–2011	87
LÄHTEET JA KIRJALLISUUS	89
LIITTEET	99

ESIPUHE

Minulla on lapsesta saakka ollut harvinainen mahdollisuus nähdä läheltä Mikkelin läänin maakuntarahaston, myöhemmän Etelä-Savon rahaston käytännön toimintaa. Rahaston toimisto sijaitsi 1980- ja 1990-luvuilla vanhempieni olohuoneen nurkassa, vallaten välillä myös ruokasalin ja keittiön. Syksyisin, apurahojen hakuaikaan, vastasin tiheästi soivaan puhelimeen ja kirjoitin ylös soittajien osoitteita, joihin apurahojen hakulomakkeet postitse lähetettiin. Tästä työstä isäni maksoi minulle markan osoitetta kohden. Muistanpa 1980-luvulla olleeni rahaston vuosijuhlassa esiintymässä Mikkelin Helkanuorten Suuri Tammi -lausuntaesityksessäkin. Siksi tarjoutunut mahdollisuus kirjoittaa rahaston 50-vuotishistoria oli minulle mieluinen ja tervetullut tehtävä.

Etelä-Savon rahaston 50-vuotishistorian tarkoitus on esittää arkistolähteisiin nojautuen, raportinomaisesti rahaston taival. Pyrkimys ei ole ollut suuria linjoja vetävään analyysiin, joskin arkistomateriaali antaa luonnostaan mahdollisuuden tehdä johtopäätöksiä maakuntarahaston pitkän ajan kehityksestä. Tehtävässäni minua on tukenut rahaston hoitokunnan asettama historiatyöryhmä, jonka jäseniä ovat olleet Ilkka Paatero, Mari Mörö ja asiamies Päivikki Eskelinen-Rönkä.

Haluan ilmaista lämpimät kiitokseni kaikille historiaprojektiin osallistuneille henkilöille. Kiitän historiatyöryhmän jäseniä heidän minulle osoittamastaan tuesta ja tekstiä koskevista kommentteista ja erityisesti Päivikki Eskelinen-Rönkää käymistämme monista keskusteluista ja saamastani käytännön avusta. Kiitän rahaston entisiä asiamiehiä Mauri Toiviaista ja Eero Aarniota heidän minulle ystävällisesti myöntämistään haastatteluista. Samaten kiitän hoitokunnan entisiä puheenjohtajia Matti Vanhasta, Jukka Tikkaa ja Olli Kumelaa haastatteluista. Etelä-Savon ulkopuolista näkemystä ovat tarjonneet Juhana Lassila ja Viljo S. Määttä. Professori Markku Virtanen ja taiteilija Paavo Pelvo ovat kertoneet apurahansaajan näkökulman.

Entistä asiamiestä Jorma Julkusta kiitän monista niin kasvokkain, puhelimitse kuin kirjallisestikin käydyistä inspiroivista keskusteluista ja häneltä saamastani arvokkaasta henkisestä tuesta. Kiitokset kuuluvat myös Suomen Kulttuurirahaston arkistonhoitajalle Sinikka Aarniolle sekä Timo Toiviaiselle hänen rahastolle lahjoittamistaan arvokkaista, perustamisjuhlaa esittävistä valokuvista.

Yksikään tutkija ei voi työskennellä täysipainoisesti ilman läheisiltä saatua tukea. Aviomieheni Teemu ja poikani Urho ovat luoneet minulle turvallisen työympäristön ja ymmärtäneet aikataulujen parissa kamppailevaa, tutkimustyöhön uppoutunutta vaimoa ja äitiä. Viimeinen kiitos kuuluu heille.

Mikkelissä 30.5.2011

Jutta Julkunen

I SUOMEN KULTTUURIRAHASTON MAAKUNTARAHASTOT

Suomen Kulttuurirahaston synty

Suomen Kulttuurirahaston henkis-aatteelliset juuret ovat snellmanilaisessa filosofiassa ja suomalaisuusliikkeessä. Snellmanin ajattelussa sivistyskysymys oli Suomen tulevaisuuden ydinkysymys. Hän vaati uuden sivistyneistön ja sen myötä uuden kansallisen kulttuurin luomista. Kansan ja sivistyneistön yhteys oli Snellmanin näkemyksessä saumaton. Tieteen ja taiteen täytyi toimia kansan sivistyksen kohottajina, ja aineellinen ja henkinen sivistys kulkivat käsi kädessä.¹

Hanke Suomen Kulttuurirahaston perustamiseksi sai alkunsa vuonna 1937 niin sanotussa kesäyliopistossa, kahvipöytäseurueessa, jonka kantajoukkoon kuului pääasiassa kielili-, kirjallisuus- ja kansatieteilijöitä ja jonka jäsenet vaikuttivat lähinnä Suomalaisuuden Liiton julkaiseman *Suomalainen Suomi –aikakauskirjan* piirissä. Suomalaisen Suomen ryhmän jäsenet olivat keskeisiä vaikuttajia 1920-luvun ylioppilaspolitiikassa ja myöhemmin yleisessä kulttuuripolitiikassa. Kesäyliopistolaisista maisteri Lauri Aadolf Puntila (1907–1988) ryhtyi ajamaan asiaa suomalaisesta kulttuurirahastosta vastapainona ruotsinkielisille kulttuurisäätiöille.²

Kansallisen eheyttämisen ajatus oli keskeinen Suomalaisen Suomen ryhmän toiminnassa ja se nousi keskeiseksi perustettaessa rahastoa. Kulttuurirahaston kannatusyhdistyksen toiminta haluttiin rakentaa koko kansaan ja kaikkiin kansanryhmiin nojaavaksi.³ Tämän ajattelun taustalla oli vuoden 1918 tapahtumien aiheuttama trauma, jonka paineissa sivistyneistön snellmanilainen kehitysihanne oli murtunut. Suomen Kulttuurirahaston perustaminen ja sen tueksi järjestetty koululaisten toteuttama varainkeräys oli yritys osaltaan palauttaa murtumattoman kansakunnan aika.⁴

Suomen Kulttuurirahaston Kannatusyhdistys ry perustettiin Kalevalan päivänä 28.2.1937. Peruspääoman keruu aloitettiin kesäkuussa 1937. Suomen Kulttuurirahasto perustettiin 27.2.1939 pidetyssä Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistyksen vuosikokouksessa.

Rakennemuutos ja kehitysaluepolitiikka

Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastot syntyivät pääosin 1950-luvun lopussa ja 1960-luvun alussa. Maakuntarahastojen synty liittyi Suomen Kulttuurirahaston historian kymmenen vuotta kestäneeseen kulttuuripolitiikan muotoilemisen kauteen, jolloin rahasto organisoiti laajan valtakunnallisen keskustelun kulttuuripoliittisten neuvottelupäivien avulla.⁵ Tuona aikana rahaston yhteistyö Suomalaisuuden Liiton kanssa alkoi uudelleen ja rahasto osallistui mittavaan yhteiskunnalliseen suunnitteluun. Maakuntarahastojen perustamisen yhteydessä nousi vahvasti esiin yhteiskuntapoliittisten ongelmien alueellinen ulottuvuus. Maakuntarahastojärjestelmä syntyi myös tukemaan maakunnallisia itsehallintopyrkimyksiä.⁶

Varainkeruujuliste vuodelta 1937. SKR:n arkisto.

Linjan luojana ja toimeenpanijana toimi Kulttuurirahaston yliasiamies Erkki Salonen (1920–2001, yliasiamiehenä 1957–1980), jonka näkemyksiä maakunnallisesta kulttuuripolitiikasta muovasivat paitsi toiminta Kulttuurirahastossa, myös hänen työnsä suunnittelijana valtakunnansuunnittelutoimistossa sekä Suomalaisuuden Liiton puheenjohtajuus.

Yliasiamies Erkki Salonen loi Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastojärjestelmän. SKR:n arkisto.

Suomalaisuuden liitto järjesti ensimmäisen kulttuuripoliittisen neuvottelukokouksen lokakuussa 1957 tarkoituksena suunnitella maakunnallista kulttuuripoliittikkaa ja edistää maakuntien itsehallintoa. Tätä seurasivat vuosina 1958–1966 yhdessä maakuntaliittojen kanssa järjestetyt yhteiskuntapoliittiset neuvottelupäivät, joiden avulla Suomalaisuuden Liitto halusi lisätä maakuntaliittojen yhteiskunnallista voimaa.⁷

Suomen Kulttuurirahaston kulttuuriseminaarit ja Suomalaisuuden Liiton neuvottelupäivät edistivät merkittäväällä tavalla 1960-luvun yhteiskunta- ja kulttuuripoliittista keskustelua. Vuosien 1957–1973 aikana Kulttuurirahasto ja Suomalaisuuden Liitto järjestivät kaikkiaan 32 neuvottelupäivää ja kulttuuriseminaaria, joissa korostui erityisesti alueellinen ulottuvuus. Tapahtumissa pyrittiin löytämään keinoja valtakunnan ja alueiden hallittuun rakennemuutokseen.⁸

Muutoksen taustalla oli Suomen elinkeino- ja väestörakenteen nopea murros, joka 1950-luvulta lähtien vaikutti lamaannuttavasti maaseutuun, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen syrjäseutuihin. Maaseudun perinteinen yhtenäiskulttuuri alkoi murtua ja väestökadon seurauksena kaupalliset, julkiset ja kulttuuripalvelut heikkenivät tai katosivat kokonaan.⁹

Elinkeinorakenteellinen, väestöllinen ja kulttuurinen muutos vaikutti myös kansalliseen ajatteluun ja kulttuuriin ja murensi sitä perustaa, jolle suomalainen kansallinen itsemääritys pohjautui. Rakennemuutos kyseenalaisti perinteisen historiallisen käsityksen käyttökelpoisuutta maan kehittämisen lähtökohtana. Sotien jälkeen kotiseututyö ja maakuntahenkisyys saivatkin uusia piirteitä taloudelliseen kasvuun ja maan modernisointiin liittyvistä ideologioista. Kotiseututyön tilalle tulivat uudet yhteiskuntasuunnittelun menetelmät, ja maakuntia alettiin kehittää kokonaisvaltaisesti.¹⁰

Kehitystä muovaamaan Suomessa aloitettiin tietoinen kehitysaluepolitiikka 1950-luvun loppupuolella. Sitä ennen oli jo asetettu valtakunnansuunnittelukomitea vuonna 1951 ja perustettu valtakunnansuunnittelutoimisto 1956. Valtakunnansuunnittelutoimisto julkaisi tutkimuksia ja selvityksiä väestön ja työvoiman, maa- ja metsätalouden, teollisuuden, liikenteen, kulttuuripoliittikan, seutusuunnittelun ja –kaavoituksen sekä hallinnon alalta.¹¹ Vilkkaasti käydyssä keskustelussa aluepolitiikasta Suomen Kulttuurirahastolla ja Suomalaisuuden Liitolla oli tärkeä merkitys.

Maan uudenaikaistamisen, teollistamisen, uuden yhteiskuntapoliittisen ajattelun ja keskitetyn suunnittelun myötä myös alueelliset representaatiot alkoivat uudistua 1950-luvun alkupuoliskolta lähtien. Perinteisen historiallis-kulttuurisen painotuksen heiketessä kansallisromanttinen maakuntakäsitys alkoi saada uusia tulkintoja. Nämä aatteelliset ja yhteiskunnalliset muutokset vaikuttivat siihen, minkälaisen maakuntakäsityksen pohjalta maakuntarahastot perustettiin. Jarmo Mäkisen (2005) tulkinnan mukaan maakuntarahastojärjestelmän perustamisessa oli kysymys sekä kulttuurin kansallisen projektin elvyttämisestä maakunnissa että kulttuurin valjastamisesta alueiden modernisoimiseen. Tässä projektissa Suomalaisuuden Liiton ohjelman muutos kielipoliittikasta maakuntapoliittikkaan näytteli tärkeää roolia. Alueiden modernisaation yhteydessä syntyneelle

uudelle maakuntakäsitellemme piti luoda uutta kulttuurista sisältöä, jota toi maakuntarahastojärjestelmän perustaminen talousaluepohjalle. Pyrkimyksenä oli sovittaa vanhan maakuntaidean kulttuurinen sisältö yhteen uusien toiminnallis-taloudellisten piirteiden kanssa.¹²

Kulttuurin korostaminen kuului maakuntaitsehallinnon puolestapuhujien strategiaan väliasteen hallintomallia koskeneessa aluepoliittisessa kamppailussa. Mäkisen tulkinnan mukaan Suomen Kulttuurirahasto liittyi Erkki Salosen johdolla tähän kamppailuun koko valtakuntaa koskevalla maakuntarahastosuunnitelmallaan. Kamppailussa oli kyse maakuntaitsehallinnosta ja maakuntien määrittelystä. Kulttuurirahaston maakuntarahastojen aluejako vahvisti omalta osaltaan uuteen maakuntakäsitykseen perustuvia hallinnollisia alueratkaisuehdotuksia, ja maakuntarahastosuunnitelma liittyi osaksi taloudellisk-funktionaalisten alueiden institutionalisoitumisprosessia. Maakuntarahastojärjestelmässä omaksuttu aluejako myötäilee aluejakokomitean vuonna 1953 tekemää funktionaalisten suhteiden perustalta tuotettua jakoa, mutta alueita ei kuitenkaan haluttu maakuntarahastojärjestelmässä nimetä aluejakokomitean mukaisesti lääneiksi, vaan ne rakennettiin uusien, mutta historiallisiin maakuntiin pohjautuvien nimien varaan. Nämä nimet olivat pääosin myös maakuntaliittojen nimien pohjana.¹³ Mikkelin läänin maakuntarahaston, samoin kuin Mikkelin läänin maakuntaliitonkin, nimi oli poikkeus tästä käytännöstä; Mikkelin läänin maakuntarahasto oli Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastoista ainoa, jonka nimessä oli sana lääni.

1960-luvun yhteiskunnallisessa rakennemuutoksessa elintaso kasvoi, väestön koulutustaso nousi, vapaa-aika lisääntyi. Suunnittelu oli vuosikymmenen avainsana. Valtion vastuualue laajeni ja julkinen hallintokoneisto kasvoi kaikilla hallinnon sektoreilla. Valtiovallan toimenpiteet kulttuurin edistämiseksi tehostuivat, ja kulttuuripolitiikan tavoitteita ja keinoja koskeva selvitystyö oli Suomessa ajankohtaista. Taloudellisten olojen parantuessa alettiin yhä enemmän puhua myös tieteen teon edellytyksistä. Presidentti Kekkonen kiinnitti runsaasti huomiota tiede-, korkeakoulu- ja kulttuuripolitiikkaan.¹⁴

Valtiollistumisen aiheuttamista uudistuksista 1960-luvulla maakuntarahastoihin vaikuttivat välillisesti merkittävimmin korkeakoululaitoksen laajentuminen maakuntiin ja läänien taidetoimikuntien perustaminen. Korkeakoululaitoksen hajasijoitus alkoi Oulun yliopiston perustamisella 1959, jatkui Yhteiskunnallisen korkeakoulun siirtymisellä Tampereelle 1960 ja muuttumisella Tampereen yliopistoksi, Jyväskylän korkeakoulun muuttumisella yliopistoksi, Tampereen Teknillisen korkeakoulun ja Vaasan kaupparakkeakoulun perustamisella ja huipentui Itä-Suomen korkeakoulujen perustamisella Kuopioon, Joensuuhun ja Lappeenrantaan vuonna 1966.¹⁵ Yliopistolaitoksen hajasijoittuminen merkitsi tuhansien uusien korkeakoulupaikkojen ja opetusvirkojen syntymistä maakuntarahastojen toimialueille, mikä lisäsi mahdollisten apurahanhakijoiden määrää ja laajensi maakuntarahastojen hoitokuntien jäsenistön rekrytoimispohjaa ja suhdeverkostoa.¹⁶

Läänien taidetoimikunnat perustettiin myös valtion taidekomiteaan kuuluneen Erkki Salosen aloitteesta. Salonen perusti ehdotuksensa Kulttuurirahastossa tehtyyn selvityk-

seen kulttuurimäärärahojen alueellisesta jakautumisesta. Vuonna 1968 voimaan astuneessa laissa taiteen edistämisen järjestelyistä läänien taidetoimikunnat säädettiin perustettaviksi kaikissa lääneissä. Läänien taidetoimikunnat olivat askel kohti maakunnallista kulttuuri-itsehallintoa, johon Kulttuurirahaston toiminta tähtäsi koko 1960-luvun.¹⁷

Maakuntarahastot syntyvät

Kulttuurirahaston vuoden 1959 kulttuuripoliittisilla neuvottelupäivillä Kustaa Vilkuna esitti, että maakuntaliitot voisivat toimia paikallisen kulttuurielämän järjestäjinä. Kulttuurirahaston hallituksen kokouksessa 27.4.1959 Erkki Salonen ilmoitti, että samassa kuussa pidetyillä Suomalaisuuden Liiton ja Keski-Suomen Maakuntaliiton yhteiskuntapoliittisilla neuvottelupäivillä oli hyväksytty päätöslauselma maakunnallisten tai useampien maakuntien yhteisten kulttuurirahastojen aikaansaamisesta. Suomalaisuuden Liiton yhteiskuntapoliittiset neuvottelupäivät eri maakunnissa loivat hyvän pohjan maakuntarahastoille, sillä niiden myötä maakunnat ja niiden toimijat tulivat tutuiksi. Maakuntarahastojärjestelmän luomisessa Erkki Salosen luomat suhteet maakuntiin ja niiden avainhenkilöihin olivat hyvin merkitykselliset.¹⁸

Salosen ajattelussa valtakunnalliset kulttuuri-instituutiot sijoittuvat pienoiskoossa maakuntiin luoden niistä eräänlaisen pikku-Suomen. Maakuntarahastot toimivat yhteisenä kulttuuripoliittisena toteuttavina instrumentteina, ja rahastolaiset olivat maakuntien snellmaneja, jotka tähtäsivät maakuntien kykyjen ja lahjakkuuksien löytämiseen ja jalostamiseen omassa maakunnassa.¹⁹

Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastojärjestelmä oli saanut alkunsa jo vuonna 1954, kun edellisenä vuonna Pohjois-Pohjanmaan, Lapin ja Kainuun maakuntaliittojen alaisuuteen perustettu Pohjois-Suomen rahasto liittyi Kulttuurirahaston yhteyteen.²⁰ 1950- ja 1960-lukujen taite oli vilkasta maakuntarahastojen perustamisaikaa. Sysäyksen kehitykselle antoi Jyväskylän lyseon 100-vuotisjuhla vuonna 1958, jolloin myös Keski-Suomen rahasto perustettiin.

Erkki Salonen omaksui käsityksen maakunnista toiminnallis-taloudellisina yksikköinä työskennellessään valtakunnansuunnittelutoimistossa. Salosen mukaan maakuntarahastojärjestelmä tulisi perustaa tällaisen talousalueittaisen maakuntakäsityksen varaan, eikä Puntilan ajamalle historiallisiin maakuntiin perustuvalle käsitykselle.²¹

1950-luvun lopulle tultaessa maakuntaliittoja oli 16 ja kunnat muodostivat niiden jäsenistön perustan. Liittojen toiminta-alueeksi oli vähitellen muodostunut talousalue. Monet maakuntaliittojen vapaan yhteistoiminnan pohjalta suorittamat tehtävät tulisivat maakuntaportaan hallintouudistuksen jälkeen keskushallinnon kontolle. Vapaaehtoisuuden perustuvina järjestöinä maakuntaliitot eivät voineet ottaa lakisäätteisiä tehtäviä, ja siten niiden toiminta alkoi suuntautua yhä enemmän kulttuurityöhön.²²

Juridisesti maakuntarahastot ovat Suomen Kulttuurirahaston epäitsenäisiä säätiöitä eli rahastoja. Suomen Kulttuurirahasto on säätiö ja oikeushenkilönä vastuullinen maakun-

tarahastoista, jotka eivät ole oikeushenkilöitä. Asiamiehet toimivat Kulttuurirahaston edustajina maakuntarahastoissa.²³

Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastojen perustaminen

<u>Maakuntarahasto</u>	<u>Perustettu</u>	<u>Jaettu</u>
Pohjois-Suomi	27.9.1954	9.4.1968 Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun rahastoiksi
Keski-Suomi	1.10.1958	
Pohjanmaa	23.4.1959	8.11.1963 Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan rahastoiksi
Satakunta	31.10.1959	
Häme	27.11.1960	
Kymenlaakso	15.10.1960	
Pohjois-Karjala	12.3.1961	
Pirkanmaa	25.10.1961	
Mikkelin lääni	16.12.1961	
Etelä-Karjala	30.11.1962	
Pohjois-Savo	3.3.1963	
Uusimaa	9.4.1963	
Etelä-Pohjanmaa	8.11.1963	
Keski-Pohjanmaa	8.11.1963	
Varsinais-Suomi	21.3.1964	
Kainuu	9.4.1968	
Lappi	9.4.1968	
Pohjois-Pohjanmaa	9.4.1968	
Päijät-Häme	15.2.1971	

II MIKKELIN LÄÄNIN MAAKUNTARAHASTON PERUSTAMINEN

Maakuntarahaston toimintaympäristö

Muista Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastoista poiketen Mikkelin läänin maakuntarahasto perustettiin läänin, ei maakunnan pohjalle. Rahaston toimialue on perua 180 vuoden takaa, kun Hattujen sodassa (1741–1743) Venäjälle menetetyt ns. Vanhan Suomen eli Viipurin läänin muun Suomeen liittämisen seurauksena läänijakoa muutettiin vuonna 1831. Lääniuudistuksessa entisestä Kyminkartanon läänistä liitettiin osa Uudenmaan lääniin ja loppuosaan yhdistettiin osia vanhasta Savon ja Karjalan läänistä sekä aikaisemmin Viipurin lääniin kuulunut Savonlinnan seutu. Uuden läänin nimeksi tuli Mikkelin lääni, vaikka lääninhallitus siirtyi Heinolasta Mikkeliin vasta 1843.²⁴ Uuteen Mikkelin lääniin tuli siis alueita (Heinola, Hartola, Sysmä) myös Itä-Hämeestä, eikä lääniä perustettu puhtaasti Etelä-Savon maakunnan alueelle. Tämä poikkeama näkyi myös rahaston nimessä: Mikkelin läänin maakuntarahasto oli Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastoista ainoa, jonka nimessä mainittiin sana lääni, ja se oli siten hallinnollisen alueen rahasto erotukseksi maakunnan rahastosta. Rahaston perustamisvaiheessa ajatus Etelä-Savon näkymisestä nimessä ei tullut lainkaan esille, luultavasti sen vuoksi, että myös Mikkelin läänin maakuntaliiton nimessä mainittiin maakunnan sijasta lääni – toisten maakuntaliittojen käytännöstä poiketen.

Mikkelin läänin elinkeino- ja ikärakenne, väestön koulutustaso ja koulutusmahdollisuudet vaikuttivat ja vaikuttavat edelleen maakuntarahaston hakijamääriin ja hakualoihin. Vuoteen 1944 saakka Itä-Suomen keskus oli Viipuri, Suomen toiseksi suurin kaupunki. Lisäksi Kaakkois-Suomeen oli kehittynyt kaksi suurta teollisuuskeskusta Kymijoen suulle ja Vuoksenlaaksoon. Mikkelin lääni jäi näiden keskusten takamaaksi, joka tuotti niille puuvaroja ja työvoimaa. Valtaosa läänin väestöstä sai toimeentulonsa maa- ja metsätaloudesta. Läänin kaupungit olivat pieniä ja toimivat pääasiassa ympäröivän maaseudun hallinto-, kauppa- ja koulukeskuksina. Teollisuus oli vähäistä ja vientiteollisuus lähes olematonta.²⁵

Karjalan evakkojen sijoittaminen Mikkelin lääniin talvi- ja jatkosodan jälkeen lisäsi jo entisestään läänin pientilavaltaisuutta. Juuri nämä liian pienet (n. 60 %:lla tiloista oli peltoa alle 5 hehtaaria) tilat olivat niitä, jotka autioituivat 1960-luvun suuren maalta-paon aikana.

Mikkelin läänin maakuntarahaston perustamisvuosikymmen, 1960-luku, on jäänyt historiaan Suomen talous- ja yhteiskuntaelämää ravistelleen suuren muutoksen kautena. Teollistumisen myötä taloudellinen kasvu kiihtyi. Maa- ja metsätalouden koneellistuminen vei tilattomalta maaseutuväestöltä työpaikat ja teki kymmenet tuhannet pientilat elinkelvottomiksi. Kun Mikkelin läänistä puuttui suurteollisuus, joka olisi voinut tarjota työtä, läänistä suuntautui väestövirtaus eteläisen Suomen teollisuuskeskuksiin ja Ruotsiin. Mikkelin lääni menetti muuttoliikkeessä vuosina 1960-1975 noin 30 000 henkeä, joista pääosa oli parhaassa työiässä. Menetyksellä oli kaikkiaan 12 % työikäisestä väestöstä.²⁶

Mikkelin lääni oli vielä 1980-luvun alussa edelleen alkutuotantovaltainen alue, missä maa- ja metsätaloudessa työskentelevien osuus oli Suomen toiseksi suurin ja jalostus- ja palveluelinkeinojen työllisyysosuus maan keskitasoa pienempi. Väestön työhönosallisuusaste oli selvästi maan keskitasoa pienempi johtuen korkeasta työttömyydestä sekä työkyvyttömiä ja eläkeläisten määrästä.²⁷

Läänin teollisuudesta metsäteollisuus työllisti eniten väestöä, vuonna 1978 kaikkiaan 37 % kaikista teollisuudessa työskentelevistä. Metsäteollisuudesta voimakkain ala oli mekaaninen puunjalostusteollisuus. Teollisuusyritysten keskikoko oli suhteellisen pieni. Mikkelin läänin teollisuuden kehittämisessä aluepoliittisen lainsäädännön syntymisellä vuonna 1966 säädettyine kehitysaluelakeineen oli ratkaiseva merkitys. Mikkelin lääniin myönnettiin Kauppa- ja teollisuusministeriön ja Kehitysaluerahaston aluepoliittista rahoitusta 1970-luvun aikana 370 miljoonaa markkaa.²⁸

Mikkelin läänin kehitystä haittasi myös oman yliopiston puuttuminen. Itä-Suomen yliopisto jaettiin vuonna 1966 vaikeiden sijoituspaikkakiistojen jälkeen kolmeksi korkeakouluksi Kuopioon, Joensuuhun ja Lappeenrantaan. Mikkelin korkeakoulutoimikunta perustettiin vuonna 1974, mutta ponnisteluista huolimatta omaa korkeakoulua ei lääniin ole saatu ja oma tutkimustoiminta puuttui läänistä pitkään. Aukkoa täyttämään perustettiin vuonna 1968 Itä-Suomen Instituutti alueelliseksi tutkimuslaitokseksi.²⁹

Kohti omaa rahastoa

Maakuntarahastojärjestelmän muotoutuminen valtakunnalliseksi verkostoksi alkoi Keski-Suomen rahaston perustamisesta vuonna 1958. Maakunnallisen rahaston perustaminen Etelä-Savoon otettiin Mikkelin läänin maakuntaliiton ohjelmaan melko pian Keski-Suomen rahaston perustamisen jälkeen. Maakuntaliiton sivistysasiaintoimikunta käsittelee rahastoasiaa keväällä 1959 ja päätyi yksimielisesti esittämään Mikkelin läänin aluetta koskevan rahaston perustamista. Koko Savon maakunnan käsittävä rahasto hylättiin mahdottomana alusta pitäen.³⁰

Kuopiossa pidettiin huhtikuussa 1960 maakuntarahastojen perustamista koskeva neuvottelukokous, johon osallistuivat Suomen Kulttuurirahaston sekä Etelä-Karjalan, Kymenlaakson, Mikkelin läänin, Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon maakuntaliittojen edustajat. Kulttuurirahaston edustaja Erkki Salonen esitti kokouksessa rahaston toivomuksen, että Itä-Suomen maakuntarahastot perustettaisiin riittävän laajalle alueelliselle pohjalle, mieluiten historiallisten maakuntien puitteisiin. Maakuntaliittojen edustajat taas halusivat rahastot perustettaviksi yhden maakunnan puitteissa. He uskoivat lahjoituksia saatavan vain oman maakunnan pohjalta. Alueet olivat heidän näkemyksensä mukaan niin eriytyneet, ettei yhteistoiminta niiden kesken tulisi sujumaan.³¹

Mikkelin läänin maakuntaliiton edustaja Mauri Toiviainen ilmoitti, että Mikkelin läänin mahdolliseksi yhteistyökumppaniksi tuli kysymykseen ainoastaan Pohjois-Savo, eivät karjalaiset, kymenlaaksolaiset tai hämäläiset. Pohjois-Savon edustajat kuitenkin halusivat pitäytyä omassa rahastossa. Heidän edustajiensa mukaan Savon historiallisen maakunnan jakautuminen kahtia oli tosiasia, eikä suurrahasto saisi tarpeeksi lahjoituksia.³²

Mikkelin läänin maakuntaliiton kunnat kokoontuivat maakuntapäiville Savonlinnassa 23.5.1960. Päivien tärkeimpänä kysymyksenä oli maakunnallisen rahaston perustaminen. Kokouksessa asiasta alusti Suomen Kulttuurirahaston yliasiamies Erkki Salonen. Hän suositteli suuren Savo-Karjalan rahaston perustamista.³³

Maakuntapäivillä päätettiin yksimielisesti oman rahaston perustamisesta, mutta ei suur-rahaston, vaan Mikkelin läänin maakuntarahaston. Läänirahaston kannattajien mielestä Mikkelin läänin asiat eivät tulisi riittävän hyvin hoidetuiksi laajassa Savo-Karjalan rahastossa. Todettiin, että heimokäsite Pohjois- ja Suur-Savon välillä oli olemassa lähinnä historiankirjoissa eikä todellisuudessa. Mikkelin läänin maakuntaliitolla ei myöskään ollut mahdollisuutta jakaa niukkoja varoja toisten kanssa.³⁴

Mikkelin läänin maakuntaliiton puheenjohtaja, maaherra Urho Kiukas perusteli oman maakunnallisen rahaston perustamista myös sillä, että Mikkelin läänistä oli tullut eräänlainen aineellisen ja henkisen raaka-aineen hankinta-alue, kun paras aines siirtyi maakunnasta pois muualle jalostettavaksi. Jotta edes osa maakunnan omista kasvateista saataisiin harjoittamaan henkistä viljelytyötään oman maakunnan alueella ja sen hyväksi, oli luotava tälle työlle taloudelliset mahdollisuudet. Kiukas oli vakuuttunut, että maakunnan suhteellisesta varattomuudesta huolimatta tarpeellisia varoja kyllä löytyisi, jos voitaisiin olla varmoja siitä, että rahat jäävät omaan maakuntaan.³⁵

Seuraavana keväänä Mikkelin läänin maakuntaliiton vuosikokouksessa 17.4.1961 hyväksyttiin Mikkelin läänin maakuntarahaston ohjesääntö ja ryhdyttiin rahaston perustamistoimenpiteisiin. Suomen Kulttuurirahaston hallitus hyväksyi ohjesäännön 15.9.1961. Valmisteluista kantoivat suurimman huolen Mikkelin läänin maakuntaliitto, sen liittovaltuusto ja johtokunta.³⁶

Urho Kiukas, joka näytteli ratkaisevaa roolia maakuntarahaston perustamisessa, korosti sanomalehti Länsi-Savossa, kuinka kulttuuri käy kaikkialla käsi kädessä taloudellisen vaurastumisen kanssa. Vain henkinen vireys kykenee luomaan uusia taloudellisia arvoja maakunnan hyödyksi, ja siksi juuri kehitysalueilla on kehitettävä kulttuuria ja rakennettava sitä aatteellista pohjaa, jolta aineellinen edistyminen versoo.³⁷

Mikkelin läänin maakuntarahaston ensimmäiseen hoitokuntaan kuului 10 jäsentä, joista neljä oli Mikkelin läänin maakuntaliiton ja kuusi Kulttuurirahaston hallituksen valitsemia. Maakuntaliiton edustajia olivat monialayhtiö And. Auvinen Oy:n toimitusjohtaja, filosofian maisteri Juhani Auvinen Savonlinnasta, diplomi-insinööri, rehtori Olavi Eloranta Pieksämäeltä, lyseon rehtori, kaupunkineuvos Martti Jauhiainen Mikkelistä ja maaherra Urho Kiukas Mikkelistä. Kulttuurirahaston edustajia olivat Mikkelin Rautakaupan johtaja filosofian maisteri A. R. Kivikanto, mikkeliäläissyntyinen Huhtamäki-yhtymän toimitusjohtaja Erkki Partanen Helsingistä, Kuomiokosken kenkätehtaan johtaja Jussi Puttonen, Pohjoismaiden Yhdyspankin johtaja Yrjö Siilänen Savonlinnasta, Länsi-Savo Oy:n toimitusjohtaja, kauppaneuvos Jussi Tikka Mikkelistä ja maisteri Tauno Väinölä Mikkelistä. Värväämällä hoitokunnan valtaosan läänin elinkeinoelämän piiristä uunituore maakuntarahasto halusi varmistaa lahjoitusten saannin ja hyvät suhteet liike-elämään.

Hoitokunnan puheenjohtajana toimi Mikkelin läänin maaherra Urho Kiukas, joka oli myös Mikkelin läänin maakuntaliiton puheenjohtaja. Maakuntarahaston ensimmäiseksi asiamieheksi valittiin maakuntaliiton sihteeri, tuomiokapitulin asesori, varatuomari Mauri Toiviainen. Maakuntarahasto ja maakuntaliitto olivat siis eräänlaisessa personaaliliunionissa.

Ensimmäisen lahjoituksensa maakuntarahasto sai jo ennen perustamistaan, sillä 21.10.1960 Suur-Savon Osuuskassojen liitto luovutti maakuntaliitolle 100 000 markkaa (vuoden 2010 rahassa 2130 euroa) alkupääomaksi perustettavalle maakunnalliselle rahastolle. Myös maaherra Urho Kiukas vauhditti rahaston perustamisponnisteluja 100 000 markalla keväällä 1961.

Hoitokunnan puheenjohtaja, maaherra Urho Kiukas (oik.) vastaanottaa rahaston ensimmäisen lahjoituksen kunnallisneuvos Toivo H. Kinnuselta Suur-Savon Osuuskassojen liiton 20-vuotisjuhlassa. ESR:n arkisto.

Valmistelujen jälkeen Mikkelin läänin maakuntarahaston perustamiskirjan allekirjoitus-tilaisuus ja rahaston perustamisjuhla pidettiin 16.12.1961 Mikkelin kaupungin juhlasalissa runsaan kutsuvierasjoukon läsnä ollessa. Perustamiskirjan olivat oikeutettuja allekirjoittamaan vähintään 5000 markkaa lahjoittaneet yksityishenkilöt ja vähintään

10 000 markkaa lahjoittaneet yhteisöt. Rahaston perustajajäseniksi kirjoittautui lopulta 75 yksityishenkilöä ja yhteisöä, joiden erisuuruisten lahjoitusten loppusumma kohosi yli 4 miljoonaan markkaan. Edellä mainittujen lisäksi suurimmat perustajalahjoittajat olivat teollisuusneuvos Iivari Hämäläinen, Mikkelin kaupunki, Mehtälä & Seppälä Oy, Otavan Saha Oy, Kuomiokoski Ky, Juho Puttonen ja Kumpp., Mikkelin Rautakauppa Oy, Mikkelin Säästöpankki, Suur-Savon Sähkö Oy, Mikkelin kauppakamari, Mäntyharjun kenkätehdas Oy ja Nils C. J. Grotenfelt.

Mikkelin läänin maakuntaliiton puheenjohtaja, maaherra Urho Kiukas allekirjoittaa Mikkelin läänin maakuntarahaston perustamiskirjan. Mauri Toiviaisen kokoelma.

Mikkelin läänin maakuntaliiton sihteeri Mauri Toiviainen allekirjoittaa Mikkelin läänin maakuntarahaston perustamiskirjan. Mauri Toiviaisen kokoelma.

Perustamisjuhlien avajaispuheen piti maaherra Urho Kiukas, joka vetosi parempiosaisiin maakuntarahaston varojen kartuttamisessa. Vain niin voitaisiin huolehtia läänin kulttuurielämän kehittämisestä, mikä toi tullessaan myös taloudellisen vaurastumisen. Juhlapuheen piti professori Matti Kuusi aiheesta "Malakias Costiander ja savolainen kulttuuriekspansio."

Rahaston perustamiskeräystä jatkettiin vuoden 1962 aikana ensimmäiseen, mikkelinpäivän aattona 29.9.1962 pidettyyn vuosijuhlaan saakka. Tuolloin saivat kirjoittaa perustamiskirjaan nimensä ne, jotka olivat vuoden aikana maksaneet määrätyn, perustajajäseniltä vaaditun summan.

Ensimmäisen toimintavuoden lopussa 30.9.1962 maakuntarahastolle tulleiden lahjoitusten määrä oli hiukan yli 6 miljoonaa markkaa (v. 2010 rahassa 122 000 euroa) ja perustajajäseniä rahastossa oli lähes kaksisataa. Teollisuuden ja kaupan lisäksi uuden rahaston takana seisoivat joukko yhdistyksiä sekä yksityishenkilöitä eri puolilta lääniä. Esimerkiksi Savonlinnan lyseon pojat järjestivät koulunsa pihalla hattukeräyksen luettuaan lehdestä rahaston perustamisesta. Keräys tuotti 10 000 markkaa.³⁸

Perustamisjuhlassa 16.12.1961 juhlapuheen piti professori Matti Kuusi. Mauri Toiviaisen kokoelma.

Perustamisjuhlissa Mikkelin teatterissa soitti Mikkelin Musiikinystävien Orkesteri. Mauri Toiviaisen kokoelma.

Maakuntarahaston hallinto

Mikkelin läänin maakuntarahaston asioita hoiti ja sitä edusti ja sen päättämisvaltaa käytti vuonna 1961 hyväksytyt ohjesäännön mukaan hoitokunta, johon kuului kaksi Suomen Kulttuurirahaston edustajaa, neljä Suomen Kulttuurirahaston nimeämää Mikkelin läänissä asuvaa edustajaa sekä neljä Mikkelin läänin maakuntaliiton nimeämää jäsentä. Kullekin hoitokunnan jäsenelle nimettiin aluksi varajäsen, mutta käytännöstä luovuttiin vuonna 1974.

Vuosina 1961–1989 maakuntarahaston hoitokuntaan kuului kaikkiaan 52 jäsentä. Suurin osa jäsenistä oli joko liike-elämän piiristä toimitusjohtajia tai pankinjohtajia (15 jäsentä) tai opetusosalta (13 jäsentä) eli yhteensä yli puolet jäsenistä. Erityisen paljon liike-elämän piiristä tulleita jäseniä hoitokunnassa oli 1960-luvulla. 1970- ja 1980-luvuilla liike-elämän edustajien määrä hoitokunnassa väheni ja opetusalan ihmisten oheen tulivat kunnanjohtajat ja kunnan virkamiehet. Silmiinpistävää alkuvuosikymmenten hoitokunnassa on tieteen ja taiteen edustajien vähäisyys: koko kaudella 1961-1989 hoitokuntaan kuului vain yksi taiteen edustaja, kirjailija Raimo J. Kinnunen, joka toimi myös kansakoulunopettajana. Tieteen edustajat olivat pääasiassa Suomen Kulttuurirahastoa edustavia helsinkiläisiä professoreita (Matti Kuusi, Maarit Kaimio, Risto Ihamuotila), joiden lisäksi tiedettä edustivat valtiotieteen lisensiaatti Pertti Laulajainen Itä-Suomen Instituutista ja dosentti, yhteiskuntatieteiden tohtori Pentti Kainulainen.

Vuosien 1990–2001 aikana hoitokuntaan nimitettiin 15 uutta jäsentä. Tällä kaudella alkaa hoitokunnan jäsenten taustojen monipuolistuminen, mutta 15 hengen joukossa on edelleenkin kolme toimitusjohtajaa ja kolme opettajaa eli yhteensä 40 % uusista jäsenistä. Taiteen edustaja oli Savonlinnan maakuntamuseon johtaja Mirja Kosunen ja tiedettä edusti ylilääkäri Leo Tarssanen. Maaherrojen pitkää perinnettä hoitokunnassa piti yllä Pirjo Ala-Kapee.

Vuonna 2004 koko Kulttuurirahaston laajuisessa maakuntarahastojen ohjesääntöuudistuksessa maakuntaliittojen kiintiöistä luovuttiin. Tämän jälkeen maakuntarahaston hoitokuntaan kuuluu vähintään 9 ja enintään 11 jäsentä, jotka Suomen Kulttuurirahasto nimeää hoitokunnan esityksestä, yhden kuitenkin ilman esitystä. Hoitokunnan jäsenten tulee edustaa monipuolisesti Etelä-Savon rahaston toiminta-alueen taiteen, tieteen, yhteiskunnan ja talouselämän tuntemusta.³⁹ Jakosummien ja rahaston merkityksen kasvaessa myös apurahakäsittelyn professionaalisuutta haluttiin lisätä tiede- ja taidemaailman edustuksen lisäämisellä.

Vuosina 2002–2011 hoitokuntaan nimitettiin kaikkiaan 17 uutta jäsentä, joista lähes neljännes eli neljä henkilöä oli toimitusjohtajia, eli jo rahaston perustamisesta lähtien jatkunut vahva sidos liike-elämään jatkui edelleen. Uutta oli se, että taiteen edustajien määrä oli noussut huomattavasti rahaston sääntöuudistuksen myötä: uusista jäsenistä taiteen parissa työskenteli jo yli neljännes (diplomilaulaja Leena Astikainen, johtava kanttori Minna Raassina, kirjailija Mari Mörö, Taidekeskus Salmelan toiminnanjohtaja Tuomas Hoikkala ja Mikkelin taidemuseon amanuenssi Anna-Mari Larikka). Opetusalalla työskentelevien uusien jäsenten määrä väheni yhteen. Tiedettä edustivat dosentti

Osmo Pekonen, dosentti, ylilääkäri Markku Helle ja johtava ylilääkäri Matti Suistomaa. 2000-luvulla hoitokuntaan tulivat ensimmäiset sotilashenkilöt, Itäisen maanpuolustusalueen komentaja kenraaliluutnantti Vesa Kämäri ja maasotakoulun johtaja eversti Markku Riittinen.

Ensimmäinen nainen hoitokuntaan valittiin vuonna 1971, kun maakuntaliitto valitsi edustajakseen koulunjohtaja Kerttu Helmeen. Sen jälkeen hoitokunnassa oli aina yksi tai kaksi naisjäsentä kerrallaan. Eniten naisjäseniä hoitokunnassa on ollut kaudella 1997–1998, jolloin neljä jäsentä 11:stä oli naisia.

Maakuntarahaston ohjesäännön mukaan hoitokunnan jäsenten toimikausi on kolme vuotta, ja sama henkilö voidaan valita enintään kahdesti uudelleen. Kaikkiaan Etelä-Savon rahaston hoitokuntaan on sen historian aikana kuulunut 84 jäsentä. Hoitokunta valitsee itselleen keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan vuodeksi kerrallaan. Nimikkorahastoilla oli myös omia toimikuntia, jotka tekivät nimikkorahaston asioista esityksiä hoitokunnalle.

Hoitokunta vuoden 2009 kesäkokouksessa. Vas. Ilkka Paatero, Antti Arjava, Leena Astikainen, Olli Kumela, Sirkka Rytönen, Jari Toroi, asiamies Jorma Julkunen, asiamies Päivikki Eskelinen-Rönkä, Markku Helle, sihteeri Johanna Räsänen, Osmo Pekonen ja Raimo Räsänen. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

Mikkelin läänin maakuntarahaston ensimmäinen neljännesvuosisata oli maaherrajohtoisuuden aikaa. Maaherran lääninlaajuinen arvovalta ja valtiolliset kontaktit auttoivat va-

kiinnuttamaan nuoren maakuntarahaston arvovaltaa lahjoittajien ja tiedotusvälineiden keskuudessa.⁴⁰ Maaherrojen Urho Kiukkaan ja Uki Voutilaisen lisäksi lääninhallituksen kakkosmies, lääninneuvos Aukusti Pasanen toimi puheenjohtajana yhden kolmevuotiskauden.

Hoitokunta ottaa rahastolle asiamiehen, joka toimii hoitokunnan sihteerinä ja yhdysmiehenä Suomen Kulttuurirahastoon. Asiamies oli vuodet 1961–2003 sivutoiminen. Ensimmäiset asiamiehet Mauri Toiviainen ja Kari Tarasti olivat Mikkelin läänin maakuntaliiton toiminnanjohtajia. Jo vuonna 1972 maakuntaliitosta kuitenkin irtauduttiin, kun asiamieheksi tuli Ossi Heinonen Seutukaavaliitosta. Myös Heinosen seuraaja, maakuntatutkija Eero Aarnio (asiamiehenä 1975–1983) löydettiin tehtävänsä Seutukaavaliitosta. Jorma Julkunen (asiamiehenä 1983–2009) toimi Mikkelin teknillisen oppilaitoksen suomen kielen lehtorina. Vuonna 2009 asiamiehenä aloittanut Päivikki Eskelinen-Rönkä tuli maakuntarahastoon Helsingin yliopistosta, jossa hän toimi puheen ja kommunikaation tutkimuksen työpajan koordinaattorina ja sen ohella Onnettomuustutkintakeskuksen asiantuntijana.

Maakuntaliiton sihteeri, asessori Mauri Toiviainen oli maakuntarahaston ensimmäinen asiamies vuosina 1961–1968. Mikkelin läänin maakuntaliiton arkisto / Mikkelin läänin maakunta-arkisto.

Myös toinen asiamies, valtiot.maisteri Kari Tarasti (1968–1972) oli maakuntaliiton toiminnanjohtaja. Mikkelin läänin maakuntaliiton arkisto / Mikkelin läänin maakunta-arkisto.

Hoitokunnan puheenjohtajat 1961–2011

Maaherra Urho Kiukas	1961–1967
Lääninneuvos Aukusti Pasanen	1968–1970
Maaherra Urho Kiukas	1971–1979
Maaherra Uki Voutilainen	1980–1988
Varatuomari Matti Vanhanen	1989–1997
Toimitusjohtaja Jukka Tikka	1998–2000
Toimitusjohtaja Olli Kumela	2000–2009
Toimitusjohtaja Ilkka Paatero	2009–

Hoitokunnan varapuheenjohtajat 1961–2011

Lääninneuvos Aukusti Pasanen	1961–1967
Konttorinjohtaja Aimo Klemetti	1968–1970
Lääket. ja kir. tri Lauri Lehto	1971–1976
Opettaja Arvo Mäenpää	1977–1978
Seutukaavajohtaja Ossi Heinonen	1978–1985
Kunnanjohtaja Juhani Alanen	1986–1988
Kunnanjohtaja Hemmo Pirhonen	1989–1994
Toimitusjohtaja Jukka Tikka	1995–1997
Valtiot. kand. Esko Hinkkanen	1998–2003
Toimitusjohtaja Matti Lipsanen	2003–2005
Toimitusjohtaja Raimo Räsänen	2005–2007
Toimitusjohtaja Ilkka Paatero	2007–2009
Työvoimatoimiston johtaja Sirkka Rytönen	2009–

Asiamiehet 1961–2011

Asessori Mauri Toiviainen	1961–1968
Valt. maisteri Kari Tarasti	1968–1972
Yht. kand. Ossi Heinonen	1972–1975
Yht. kand. Eero Aarnio	1975–1983
Fil. tri Jorma Julkunen	1983–2009
Fil. tri Päivikki Eskelinen-Rönkä	2009–

Yhteistyö Mikkelin läänin maakuntaliiton kanssa

Mikkelin läänin maakuntarahasto, kuten muutkin maakuntarahastot, perustettiin yhteistyössä Mikkelin läänin maakuntaliiton kanssa ja sen yhteyteen. Maakuntaliitolla oli oikeus nimetä neljä maakuntarahaston hoitokunnan kymmenestä jäsenestä. Maakuntaliiton puheenjohtaja, maaherra Urho Kiukas, toimi myös rahaston hoitokunnan puheenjohtajana ja maakuntaliiton sihteeri Mauri Toiviainen ja myöhemmin maakuntaliiton toiminnanjohtaja Kari Tarasti rahaston asiamiehinä.

Maakuntarahastojen perustamisen aikaan maakuntaliitot olivat lähinnä kuntien yhdistyspohjaisia etujärjestöjä, jotka keskittyivät myös perinne- ja kotiseutukulttuuriin. Maakuntaliitoilla ei ollut virallista poliittis-hallinnollista eikä lainsäädännöllistä statusta.⁴¹

Mikkelin läänin maakuntaliitto, tuolloin Suur-Savon Maakuntaliiton nimisenä, perustettiin 21.11.1936. Ensimmäinen maakuntaliitto oli vuonna 1927 perustettu Varsinais-Suomen maakuntaliitto, ja samana vuonna Suur-Savon Maakuntaliiton kanssa perustettiin myös Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakuntaliitot. Maakuntaliiton tehtävä oli maakunnan menneisyyden ja nykyisyyden tunnetuksi tekeminen ja toimiminen alueen taloudellisen vaurastumisen hyväksi. Maakuntaliiton puheenjohtaja oli aina vuoteen 1979 saakka istuva maaherra.⁴²

Mikkelin läänin maakuntarahaston edustajat maaherra Uki Voutilainen ja asiamies Jorma Julkunen onnittelevat 50-vuotiasta Mikkelin läänin maakuntaliittoa vuonna 1986. ESR:n arkisto.

Maakuntaliiton puheenjohtajana toimi maaherra Urho Kiukas 1958–1970, maaherra Viljo Virtanen 1970–1979 ja kunnanjohtaja Juhani Alanen 1980–1984. Pitkäaikaisena varapuheenjohtajana toimi lääninneuvos Aukusti Pasanen vuosina 1945–1972. Virtasta lukuun ottamatta he kaikki olivat mukana myös maakuntarahastossa, Kiukas ja Pasanen puheenjohtajina ja Alanen varapuheenjohtajana.

Mikkelin läänin maakuntarahasto irrottautui maakuntaliitosta 1970-luvun jälkeen. Urho Kiukkaan jälkeen maakuntaliiton puheenjohtajuus ja rahaston hoitokunnan puheenjohtajuus eivät enää käyneet käsi kädessä, ja 1970-luvun alkuvuosien jälkeen maakuntaliiton toiminnanjohtaja ei enää toiminut rahaston asiamiehenä.

Maakuntarahaston ensimmäisen asiamiehen ja maakuntaliiton sihteerin Mauri Toiviaisien mukaan maakuntaliiton kokouksissa ei käsitelty kulttuurielämän kehittämistä, vaan kulttuuriasiat jätettiin maakuntarahaston hoidettaviksi.⁴³ Vuonna 1976 asiamieheksi tullut Eero Aarnio ei muista maakuntaliiton vaikuttaneen lainkaan rahaston käytännön toi-

mintaan: Mikkelin läänin maakuntarahastossa maakuntaliitto jäi taustaorganisaation rooliin.⁴⁴

III ”MAAHERROJEN” RAHASTO 1961–1989 – MAAKUNTALIITTO KÄTILÖNÄ, MAAKUNNAN VÄKI KUMMEINA

Urho Kiukas, Mikkelin läänin Grand Old Man

Mikkelin läänin maakuntarahaston kahden ensimmäisen vuosikymmenen vahva vaikuttaja oli maaherra Urho Kiukas (1902–1995, maaherrana 1957–1969). Kiukas toimi rahaston hoitokunnan puheenjohtajana vuosina 1961–1967, jolloin hän kuului hoitokuntaan maakuntaliiton mandaatilla, ja 1971–1979, jolloin hän oli hoitokunnassa Suomen Kulttuurirahaston edustajana. Kiukkaan rooli Mikkelin läänin maakuntarahaston perustamisessa ei selity pelkästään hänen asemallaan Mikkelin läänin maakuntaliiton puheenjohtajana. Kiukas, jonka vanhemmat ja puoliso olivat kotoisin Juvalta, ei ollut kirjoituspöydän takana istuvaa paperivirkamiestyyppeä, vaan yleisvaikuttaja, ”yhden miehen lähetystö”, sydämellään mukana kotilääniään kehittämässä.⁴⁵ Urho Kiukkaan persoonassa kulttuurin ja historian elävä harrastus yhtyi läänin laaja-alaista kehittämistä kohtaan tunnettuun kiinnostukseen, suunnattomaan työtarmoon ja maaherran viran antamaan arvovaltaan.

Urho Kiukas oli yks hienoimpia ihmisiä joita opin tuntemaan, todella tällanen grand old man monella tavalla. Ja kun olin nuori untuvikko, niin minusta ne oli kaikista hienoimpia hetkiä käydä Urho Kiukkaan kanssa asioita läpi. Tavallaan se valtava kokemus mikä hänellä oli, se sellanen hieno tapa käsitellä asioita ja ihmisiä, niin siinä oikeastaan oppi aika monta asiaa ihan elämästä kaiken kaikkiaan, miten suhtautuu ihmisiin ja miten ratkoo vähän vaikeampia kysymyksiä, että hän oli semmonen hieno persoonallisuus ja hänellä oli merkittävä arvovalta. (...) Hieno asia että sain olla sellaisessa jaksossa mukana.⁴⁶

Näin muistelee rahaston entinen asiamies Eero Aarnio yhteistyötään hoitokunnan puheenjohtajan kanssa.

Urho Kiukas suoritti vuonna 1931 ylemmän oikeustutkinnon Helsingin yliopistossa ja toimi sen jälkeen asianajajana Mikkeliissä. Hän avioitui juvalaisen Anna-Katariina ”Kaisu” Koivusen kanssa vuonna 1933. Ura jatkui Heinäveden nimismiehenä vuosina 1935–1944. Maakuntaliiton toimintaan Kiukas tutustui jo 1940-luvulla, kun hänet valittiin 1941 Heinäveden edustajaksi Suur-Savon maakuntaliittoon.⁴⁷

Jatkosodan aikana Kiukas palveli Itä-Karjalan sotilashallinnossa. Sodan jälkeen hän työskenteli sisäministeriössä. Kiukas toimi asekatkentuksen syyttäjänä, ja 1947 hänet nimitettiin valtakunnan ylipoliisipäälliköksi. Mikkelin läänin maaherra hänestä tuli vuonna 1957. Samana vuonna hänestä tuli myös Rainer von Fieandtin virkamieshallituksen sisäministeri, ja hallituksen toimikauden loppupuolella keväällä 1958 hän hoiti myös toisen valtiovarainministerin tehtäviä.⁴⁸

Kiukkaan ministeriuraan liittyi vuoden 1960 Kätilöopisto-oikeudenkäynti, jossa entisiä ministereitä Aarre Simosta, Vilho Väyrystä ja Urho Kiukasta syytettiin valtakunnanoikeudessa virka-aseman väärinkäytöstä Kätilöopiston urakoinnissa tapahtuneiden epäsel-

vyyksien vuoksi. Simonen ja Väyrynen saivat asiassa tuomion, mutta Kiukasta vastaan esitetyt syytteet hylättiin.⁴⁹

Urho Kiukas nimitettiin 1958 presidentti Kekkonen kutsusta neuvottelukuntaan, joka neuvotteli Saimaan kanavan uudelleen käyttöönottamisesta Neuvostoliiton kanssa. Seuraavana vuonna hänet nimitettiin jäseneksi Saimaan kanavan suomalais-neuvostoliittolaiseen sekakomiteaan ja 1963 Saimaan kanavan hoitokunnan puheenjohtajaksi ja Suomen kanavavaltuutetuksi. Kanavan vuokrasopimus solmittiin syyskuussa 1962 ja liikennöinti sillä aloitettiin 1968.⁵⁰

”Mikkelissä menin moniin yhdistyksiin ja toimintoihin, joissa tunnuttiin maaherraa kaittavavan. Se oli osallistumista niiden juoksevien asioiden hoitoon, ja jos jossakin asiassa tarvittiin yhteyttä valtion viranomaisiin, ministereihin tai pääjohtajiin, niin olin aina valmis menemään mukaan. Minä kun oli siinä lapsenomaisessa uskossa, että maaherran mukana olo saattaa olla hyödyksi asioiden käsittelylle ja eteenpäin viemiselle”, Urho Kiukas kertoi elämäkertansa kirjoittajalle Ritva Muhoselle. Pyrkimyksissään Kiukas käytti tehokkaasti avuksi paitsi merkittäviä henkilökohtaisia verkostojaan, myös tiedotusvälineitä aloitettuaan lääninhallituksessa säännölliset tiedotustilaisuudet.⁵¹

Maaherra Urho Kiukas. SKR:n arkisto.

Kiukkaan toiminta erilaisissa yhdistyksissä, hallituksissa, hallintoneuvostoissa sekä lauta- ja toimikunnissa oli todella laaja-alaista. Maaherra toimi virkansa puolesta puheen-

johtajana läänin virallisissa lautakunnissa, kuten teollistamis-, nuorisotyö- ja urheilulautakunnissa sekä liikenne- ja teollisuustoimikunnissa. Maaherra oli myös Maakuntaliiton puheenjohtaja ja Suomen Punaisen Ristin keulakuva. Kiukas toimi lisäksi puheenjohtajana Suur-Savon matkailijayhdistyksessä ja Suomen Matkailuliiton hallituksessa, Suur-Savon Sähkön Pellos Oy:n ja Mikkelin Seudun Osuuspankin hallintoneuvostoissa, Savon Säätiön valtuuskunnassa, Suur-Savon Sydäntautiyhdistyksessä, Mikkelin Suomi-Amerikka -yhdistyksessä, Saimaan satamakomiteassa ja valtion ulkolulakomiteassa sekä jäsenenä Sydäntautiliiton liittovaltuustossa, Kaupunkien Keskinäisen Vakuutusyhtiön, Osuuskassojen keskusliiton ja Pelastakaa Lapset ry:n hallintoneuvostoissa, Suomi-Amerikka-yhdistysten liiton hallituksessa sekä Lappeenrantaan hoitolaitosta perustaneen Kaakkois-Suomen Sädehoitokodin rakennustoimikunnassa. Hän oli myös Mikkelin Hiihtäjien perustajajäsen ja ensimmäinen sihteeri. Maaherraksi tultuaan Kiukas jatkoi myös Raha-automaattiyhdistyksen puheenjohtajana ja jäsenenä vankeinhoitoasiain neuvottelukunnassa ja vakoilutoiminnan paljastamis- ja estämistöimikunnassa.⁵²

Kiukas jatkoi aktiivista osallistumistaan vielä eläkkeelläkin. Maakuntarahaston hallituksen puheenjohtajuuden lisäksi hän harrasti muun muassa eteläsavolaisen paikallishistorian tutkimista. Hän julkaisi historiat Mikkelin Osuusmeijeristä sekä Punkaharjun kuntoutussairaalaista, jonka perustaminen oli hänen oma ideansa. Lisäksi hän kirjoitti Suomen väestönsuojelun historiikin ja oli mukana monia laajoja historiahankkeita, muun muassa Mikkelin läänin 150-vuotishistoriateosta, toteutettaessa. Raamatun historiaan paneutumisesta kertoi 1983 ilmestynyt Jeesuksen ristinkuoleman taustaa selvittävä kirja. Kiukas myös kirjoitti parinkymmenen vuoden ajan pakinoita Heinolassa ilmestyvään Itä-Hämeeseen ja mikkeliläiseen Länsi-Savoon muun muassa nimimerkillä ”Poskein.”⁵³

Apurahojen käsittely ja jako 1962–1989

Maakuntarahaston ohjesäännössä määriteltiin rahaston tarkoitukseksi henkisen ja taloudellisen kulttuurin vaaliminen Mikkelin läänin alueella. Tarkoitustaan rahasto toteuttaa jakamalla apurahoja ja palkintoja, järjestämällä erilaisia tilaisuuksia ja kilpailuja, tekemällä aloitteita ja harjoittamalla tiedotustoimintaa.

Apurahojen jakaminen vuosittain oli ja on edelleen rahaston tärkein toimintamuoto. Maakuntarahasto jakaa apurahoja vuosittain vuosijuhlassaan. Vuosittain apurahoja haetaan yleisrahastosta ja kulloinkin jakovuorossa olevista nimikkorahastoista. Apurahahakemukset käsittelee ja niiden jaosta päättää maakuntarahaston hoitokunta. Varsinaisten apurahojen lisäksi maakuntarahasto on muistanut palkinnoin kulttuurin eri aloilla ansioituneita henkilöitä.

Maakuntarahaston hoitokunta keskusteli ensimmäisessä jakokokouksessaan apurahanjaon yleisperiaatteista. Yliasiames Erkki Salosen esityksestä hyväksyttiin seuraavat periaatteet: hakijan oli oltava joko syntynyt läänissä tai hänen työnsä oli kohdistuttava rahaston alueeseen tai tapahduttava rahaston alueella. Nuorille annettiin etuoikeus ennen iäkkäitä. Tunnustuspalkintoja vanhemmille henkilöille päätettiin antaa korkeintaan

yksi vuodessa. Apurahat pyrittiin jakamaan sen suuruisina, että niistä olisi saajille todellista hyötyä.⁵⁴

Maakuntarahaston ensimmäisenä jakovuonna 1962 rahastosta päätettiin jakaa noin 1,5 miljoonaa markkaa (vuoden 2010 rahassa noin 30 000 euroa). Apurahojen hakuajaksi vahvistettiin elokuu.⁵⁵ Apurahoja jaettiin yhdeksän kappaletta, joista kaksi tieteellistä ja seitsemän taiteellista työtä varten. Taideapurahat jakautuivat säveltaiteen (2 kpl), näyttämötaiteen (2 kpl), kuvataiteen (2 kpl) ja kirjallisuuden (1 kpl) kesken ja yksittäisten apurahojen suuruus vaihteli noin 2000 eurosta noin 6000 euroon.

Ensimmäisten vuosien aikana apurahoja pyrittiin jakamaan jokaiselle hakijaryhmälle, joita olivat tieteellinen tutkimustyö, kirjallisuus, säveltaide, kuvaamataiteet, puhe- ja näyttämötaiteet ja muu toiminta. Kuitenkin ne hakijaryhmät, joista tuli eniten anomuksia, myös saivat eniten. Rahasto pyrki myös mahdollisuuksien mukaan noudattamaan alueellista tasapuolisuutta. Tutkimusapurahoja ei juuri myönnetty varsinaisia opinnäytteitä varten. Lisensiaattitöitä ja sitä alhaisempia opinnäytteitä ei myöskään tuettu lainkaan, riippumatta siitä, liittyikö niiden tutkimuskohde rahaston toiminta-alueeseen. Sen sijaan apurahoja jaettiin suhteellisen runsaasti eri taiteenaloja opiskeleville, jopa opintojen alkuvaiheessakin. Muiden alojen opiskelijoille ei apurahoja myönnetty.⁵⁶

Vuonna 1967 maakuntarahaston hoitokunta asetti kulttuuripoliittisen valiokunnan pohtimaan rahaston apurahojen jako-ohjelmaa. Valiokunnan esitys valmistui seuraavana vuonna. Eesityksen mukaan ensisijaisesti tuli tukea kulttuurin maakunta-astetta. Opiskelijoille ja tutkijoille annettavia tutkijastipendejä tulisi jakaa sen mukaan, onko tutkijan aihe jollain tavalla maakuntaan kohdistuva tai liittyvä, riippumatta siitä, minkä asteen opinnäytteestä on kyse. Sen sijaan opintoapurahojen jakamista ilman erityisperusteita tuli valiokunnan mielestä välttää. Yksittäisiä stipendejä jaettaessa olisi mahdollisuuksien mukaan rajoitettava huippulahjakkuuksiin, joiden kohdalla on sivuseikka, missä he opiskelevat tai mihin heidän työnsä kohdistuu. Kuitenkin apurahan saajien tulisi edelleen olla Mikkelin läänistä kotoisin.

Muiden kuin huippulahjakkuuksien kohdalla valiokunta ehdotti, että yksittäisille henkilöille jaettavien apurahojen sijasta rahasto pystyisi tukemaan mahdollisimman laajaa taiteen opiskelija- ja harrastajapiiriä rahoittamalla maakunnassa järjestettävää kurssi- ja koulutustoimintaa. Tällaisten kurssien yhteydessä voitaisiin sitten löytää kehitys- ja koulutuskelpoisia lahjakkuuksia.⁵⁷

Maakuntarahaston hoitokunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen. Erityistä huomiota hoitokunta kiinnitti ehdotuksiin tutkijastipendien myöntämisestä myös opinnäytteiden suorittamiseen. Kurseista ja koulutuksesta, joita rahasto voisi tukea, hoitokunta listasi Savonlinnan musiikkipäivien yhteydessä pidettävät äänenmuodostuskurssit, Heinolan Jyränkölän kuvataideleirit, Kangasniemen kuoronjohtajakurssit, Mikkelissä annettavan harrastajanäyttämöille tarkoitetun teatteriohjaajakoulutuksen ja luovan kirjoittamisen seminaarin.⁵⁸

Maakuntarahaston ensimmäisen hoitokunnan jäsenestä, kauppaneuvos Juhani Auvisesta tuli rahaston kunniajäsen 25-vuotisjuhlavuonna 1986. Vasemmalta Juhani Auvinen, asiamies Jorma Julkunen ja hoitokunnan puheenjohtaja, maaherra Uki Voutilainen. SKR:n arkisto.

Ensimmäisellä kymmenvuotiskaudella 1962–1971 apurahahakemuksia saapui keskimäärin 35 vuodessa ja apurahoja myönnettiin vuosittain 9–16 kappaletta. Jakosumma vaihteli vuoden 2010 rahassa noin 21 000 ja noin 30 000 euron välillä, kuitenkin niin, että inflaation myötä nimellisesti samana pysytellyt jakosumma aleni reaaliarvoltaan vuosi vuodelta. 1962–1971 perustettujen viiden nimikkorahaston tarkoitus oli yleisesti kehittää läänin henkistä ja taloudellista kulttuuria, joten niiden ohjesäännöt eivät sitoneet hoitokunnan ja jakoehdotuksen tehneen työvaliokunnan käsiä. Suurin osa apurahoista ohjautui taiteisiin ja vain noin 20 % tutkimustyöhön, mikä olikin luonnollista, sillä Mikkelin läänissä ei ollut korkeakouluja, mutta sen sijaan kulttuurielämä oli vilkasta. Stipendiaattien joukosta löytyvät muun muassa teatterialan opiskelija Kaarlo Holmberg, teatterikoulun oppilas Antti-Einari Halonen, kansakoulunopettaja Jorma Hynninen, kirjailija Kalevi Seilonen, koululainen Paavo Pelvo, hum. kand. Arja Saijonmaa ja näyttelijä Paavo Piskonen.⁵⁹

Asiamies Mauri Toiviainen kertoo eräästä apurahanhakijasta seuraavasti:

”Kerran tuli mulle sinne virkapaikalle yks ujontuntunen nuori mies ja kyseli varovasti että oiskos täällä nyt apurahoja. Minä sanoin että juu juu, keskustellaan ihmeessä, ja sitten osoittautui että hän harrastaa laulua ja hän käy Helsingissä laulutunneilla ja poislähtiessä kysyin että, annoin paperit ja kysyin että mikä se teidän nimi olikaan, ja hän sanoi että Jorma Hynninen. Tällainen mielenkiintoisimpana vaiheena on jäänyt mieleen, olihan siellä muitakin. Hän oli silloin tuolla Heinolan maalaiskunnassa Lusion kansakoulunopettajana.”⁶⁰

Yksittäiset apurahat olivat pieniä. Vuonna 1969, jolloin 16 000 markkaa (vuoden 2010 rahassa 21 752 euroa) jaettiin 15 henkilölle - keskimäärin stipendi oli hieman yli 1000 markkaa (vuoden 2010 rahassa noin 1360 euroa) henkilöä kohden - Suomen Kulttuurirahaston edustaja Eero Aho ilmoitti hoitokunnalle Kulttuurirahaston johdon pitävän stipendejä useissa tapauksissa liian pieninä.⁶¹

Työvaliokunta, joka laati jakoesityksen, ei kuitenkaan ottanut onkeensa, eivätkä apurahojen keskitkoot kasvaneet: seuraavana vuonna jaetuista 16 apurahasta pienin oli 800 mk (n. 1060 euroa) ja suurin 1500 mk eli hiukan vajaa 2000 euroa. Yleisin summa oli 1000 mk eli n. 1500 euroa.

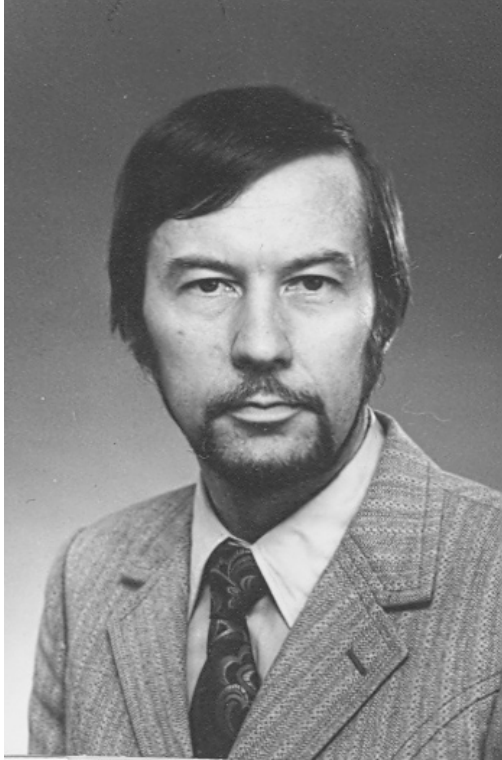
Tilanne kuitenkin korjaantui tulevina vuosikymmeninä: Mikkelin läänin maakuntarahasto kuului vielä 1960-luvulla pienimpiä apurahoja jakaneiden maakuntarahastojen joukkoon, mutta nousi 1970-luvulla keskikastiin ja 1980-luvulla suurimpia stipendejä jakavien joukkoon.⁶²

1970-luvulla Suomen valtio nousi tieteen ja taiteen ylivoimaisesti merkittävimmäksi rahoittajaksi. Perustettiin taiteilija- ja tutkijaprofessoreiden virat, tiede- ja taideapurahat lisääntyivät, tieteelliset toimikunnat laativat ohjelmia eri tieteenalojen kehittämiseksi, valtion tiedeneuvosto julkaisi yleisen tiedepoliittisen ohjelman ja alueellisen kulttuuripolitiikan järjestelmä kehittyi. Valtion budjetissa opetusministeriön pääluokan kasvuvauhti ylitti jatkuvasti budjetin kokonaiskasvun.⁶³

Mikkelin läänissä tämä valtion taiderahoituksen nousu näkyi vuonna 1968 perustetun läänin taidetoimikunnan toiminnassa. Taidetoimikunnan kautta ohjautuneet valtion taidetukirahat kasvoivat 1970-luvun kuluessa yli kaksikymmenkertaisiksi.⁶⁴ Mikkelin läänin taidetoimikunta jakoi omat taidepalkintonsa maakuntarahaston vuosijuhlassa vuosina 1969 ja 1970.⁶⁵

Taidetoimikunnan jakosumma ylitti huomattavasti maakuntarahaston jakosumman. Esimerkiksi vuonna 1972 läänin taidetoimikunta jakoi lähes 90 000 markkaa (n. 104 000 euroa) taiteen tukemiseksi Mikkelin läänissä, kun maakuntarahaston saman vuoden jakosumma oli 21 500 markkaa (24 900 euroa). Maakuntarahaston hoitokunta päättikin välttää päällekkäisyyttä läänin taidetoimikunnan apurahojen kanssa keskittymällä tukemaan tutkimustyötä ja erityisesti maakuntatutkimusta.⁶⁶ Päätöksestä huolimatta taideapurahojen määrä ohitti tiedeapurahojen määrän koko 1970-luvun ajan.

Koska jakosumma pysytteli suurin piirtein samana koko rahaston ensimmäisen 10-vuotiskauden eikä kyennyt kilpailemaan taidetoimikunnan apurahojen kanssa, asiamies Ossi Heinonen sanoikin sanomalehti Länsi-Savon haastattelussa, että apurahojen jakaminen alkoi tuntua nappikaupalta. Hän näki maakuntarahaston apurahojen lähinnä täydentävän lakisääteisten apurahojen jaon jättämiä aukkoja.⁶⁷ Vuonna 1973 Mikkelin läänin maakuntarahaston jakosumma oli kaikkien maakuntarahastojen pienin.

Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Ossi Heinonen toimi Mikkelin läänin maakuntarahaston asiamiehenä 1972–1975. SKR:n arkisto.

Mittaluokkaeroista esimerkkinä on vuosi 1980, jolloin Mikkelin läänin taidetoimikunta jakoi jo 250 000 markkaa taiteilija-apurahoina ja palkintoina, osallistui 97 500 markalla läänintaiteilijoiden palkka- ja muihin kustannuksiin, tiedotti ja valisti 24 000 markalla ja jakoi avustuksina järjestöille ja yhdistyksille 403 000 markkaa.⁶⁸ Samana vuonna Mikkelin läänin maakuntarahasto jakoi apurahoja yhteensä noin 180 000 markan edestä, josta taiteeseen ainoastaan 44 500 markkaa.

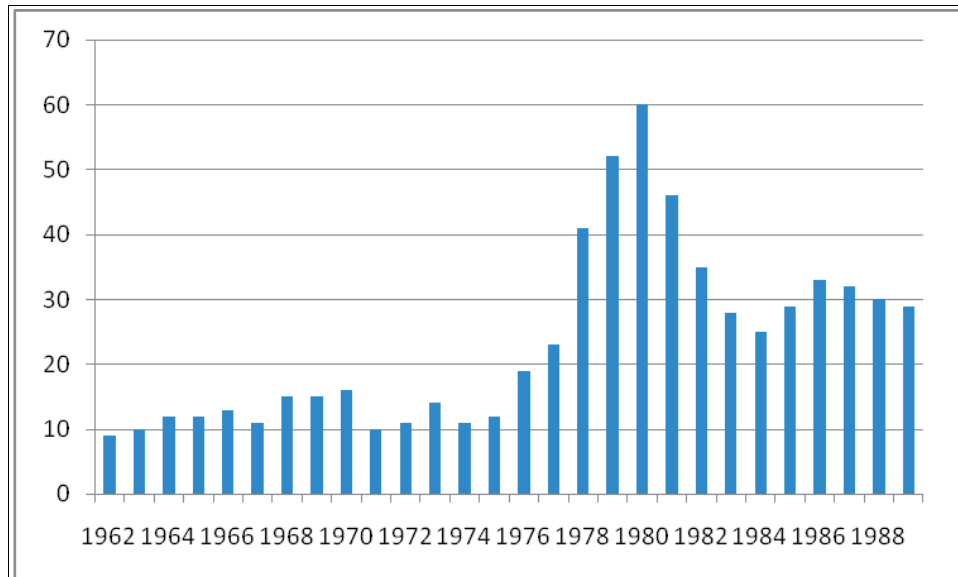
Kymmenvuotiskaudella 1972–1981 jakosumma kohosi 21 500 markasta (n. 25 000 euroa) 206 200 markkaan (n. 83 000 euroa) ja stipendien määrä 11:stä 60:een. Suurin hyppäys tapahtui vuosien 1978 ja 1979 välillä, kun jakosumma nousi 78 400 markasta (42 500 euroa) 194 300 markkaan (98 000 euroa). Jakovaraa kasvatti merkittävästi maakuntarahaston kaikkien aikojen suurimpaan lahjoitukseen perustuvan Rantasalmen rahaston perustaminen vuonna 1976. Rantasalmi Oy:n 1 800 000 markan (n. 1 180 000 euroa) lahjoitus nosti Mikkelin läänin maakuntarahaston kertaheitolla suurten maakuntarahastojen kastiin. Vuoden 1977 jakovarasta, 129 000 markasta, peräti 75 000 markkaa eli 58 % tuli Rantasalmen rahastosta. Muiden nimikkorahastojen jakovara oli 4000–6000 markkaa, joten Rantasalmen rahasto oli omassa luokassaan.⁶⁹ Apurahojen luku-

määrää kasvatti Rantasalmen rahaston lisäksi Toivo Pyyin rahaston perustaminen vuonna 1976 ja Salme ja Viljo Virtasen rahaston perustaminen 1977, sillä nämä rahastot jakoivat opiskeluapurahoja.

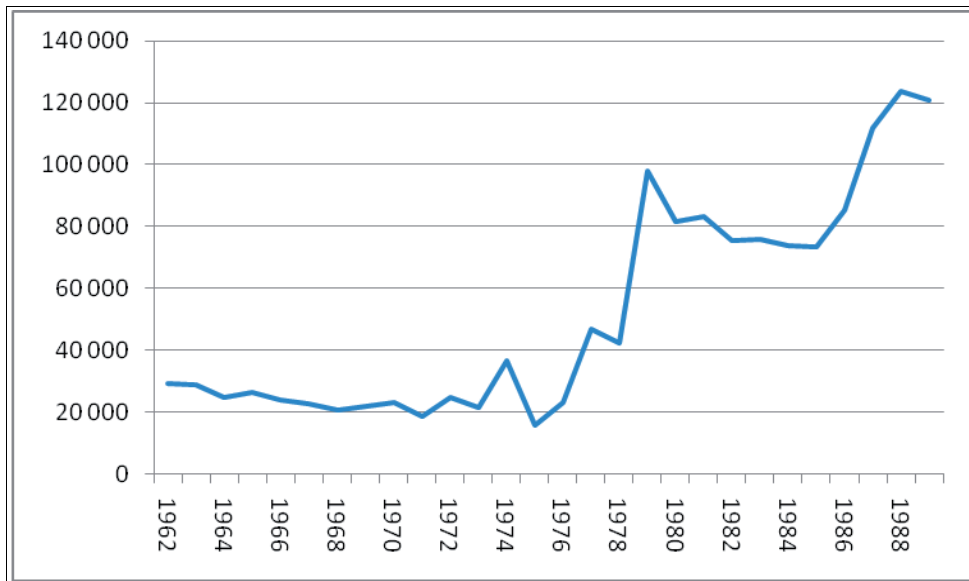
Rantasalmen rahaston perustaminen toi maakuntarahastolle uudenlaista näkyvyyttä koko maakunnassa.⁷⁰ Se myös nosti Mikkelin läänin maakuntarahaston suurien maakuntarahastojen joukkoon: Mikkeli jakoi vuosina 1979 ja 1980 suurimman summan kaikista maakuntarahastoista. 1980-luvulla Pohjois-Karjalan ja Pohjois-Savon rahastot ohittivat Mikkelin suurimpina jakajina.

1980-luvun loppupuoliskolla jakomahdollisuudet lisääntyivät edelleen uusien nimikkorahastojen myötä: viiden vuoden aikana 1985–1989 Mikkelin läänin maakuntarahastoon perustettiin kokonaista 14 nimikkorahastoa. Jakomahdollisuuksien lisääntyessä myös hakemusten määrä lisääntyi voimakkaasti. Sadan hakemuksen raja rikottiin 1970-luvun lopulla ja kahdensadan hakemuksen raja ylittyi 1983. Kymmenvuotiskaudella 1982–1991 vuosittaisten apurahojen määrä vaihteli 23 ja 52 välillä. Samalla myös stipendiaattien joukko monipuolistui.

Mikkelin läänin maakuntarahaston kehitys seurasi maakuntarahastojen yleistrendiä. Maakuntarahastojen jakamien stipendien kokonaismäärä kasvoi erittäin voimakkaasti 1970-luvun puolivälistä lähtien. Myös jakosumma kasvoi määrällisesti koko ajan.⁷¹

KUVIO 1: Mikkelin läänin maakuntarahaston jakamat apurahat (kpl) 1962–1989.

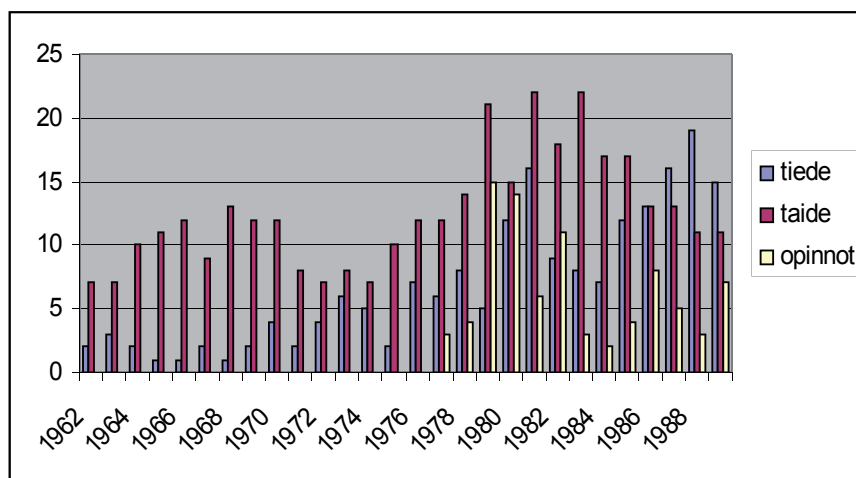

KUVIO 2: Jakosumma 1962–1989 (vuoden 2010 euroissa).

Maakuntarahasto tieteen ja taiteen tukijana

Maakuntarahastojen apurahalinjauksiin vaikuttavat paitsi hoitokunnan tekemät päätökset, myös nimikkorahastojen säännöissä määritellyt jakokohteet ja –perusteet, niiden hoitokuntien linjaukset, yleisrahaston ja nimikkorahastojen välinen jakosuhte ja maakuntarahaston yleinen toimintaympäristö.⁷²

Rahaston ensimmäisten nimikkorahastojen jakokohteet olivat yleisiä, ne oli tarkoitettu yleisesti edistämään maakunnan henkistä ja aineellista viljelyä. Tämä antoi hoitokunnalle hyvin suuren vapauden apurahojen jaossa. 1980-luvulla perustettujen nimikkorahastojen varat oli yleensä suunnattu johonkin tiettyyn kohteeseen, samoin kuin pääomaltaan suurimman nimikkorahaston, Rantasalmen rahaston.

KUVIO 3: Tieteelle, taiteelle ja opintoihin myönnetyt apurahat (kpl) 1962–1989.

1960-luvulla tiedeapurahojen määrä oli 1–3 kappaletta vuodessa, taideapurahojen määrän vaihdellessa 7 ja 13 välillä vuosittain. 1970-luvulla tiedeapurahojen määrä vaihteli 2 ja 8 välillä vuosittain, taideapurahoja taas jaettiin 7–21 kappaletta. Opiskeluapurahoja jaettiin ensimmäisen kerran vuonna 1977, kun Rantasalmen rahasto ja Toivo Pyyin rahasto aloittivat toimintansa.

1980-luvulla taiteiden osuus jaetuista apurahoista väheni, tieteiden osuus nousi ja opiskeluapurahat lisääntyivät. Tutkimusapurahojen osuuden lisääntyminen oli suora osoitus 1980-luvulla perustettujen nimikkorahastojen lahjoittajien tahdosta.⁷³ Opiskeluapurahoja, joita 1960-luvulla ja 1970-luvun alkupuolella ei jaettu muihin kuin taidealan opintoihin, lisäsi opiskeluapurahoihin erikoistuneiden nimikkorahastojen perustaminen. Vuonna 1986 tiede- ja taideapurahoja jaettiin yhtä paljon, ja seuraavana vuonna tiedeapurahojen määrä ylitti taideapurahojen määrän.

Apurahojen lukumäärällä mitattuna Mikkelin läänin maakuntarahasto tuki eniten humanistisia tieteitä, seuraavana tulivat yhteiskuntatieteet ja maa- ja metsätieteet. Vähiten myönnettiin apurahoja lääketieteen tutkimukseen, 17 vuoden aikana vain 14 kappaletta.

Humanististen tieteiden osuutta kasvattivat erilaiset historia- ja historiikkiprojektit, kotiseutututkimus ja kansatiede. Nämä liittyivät Suomen Kulttuurirahaston tehtävään, joka sen sääntöjen mukaan oli suomalaiskansallisen henkisen ja taloudellisen viljelyn vaaliminen ja kehittäminen. Tehtävän toteuttamiseksi säätiön tuli tukea toimintaa, joka edistää suomalaiskansallisen kulttuurin menestymistä.⁷⁴

Yhteiskuntatieteisiin sisältyivät taloustieteet, erilaiset yrittäjyyden kehittämisprojektit ja markkinointitutkimus. Monesti tässä kategoriassa jaetut apurahat menivät tuotekehitykseen ja erilaiseen soveltavaan tutkimukseen, ei perustutkimukseen. Erityisesti Rantasalmen rahasto tuki tuotekehitysprojekteja ja sellaista tutkimusta, josta oli välitöntä sovellettavaa ja mitattavissa olevaa hyötyä.

Yliopistolaitoksen hajasijoittamisen maakuntarahastoille antamat mahdollisuudet eivät koskeneet Mikkelin läänin maakuntarahastoa, sillä läänissä ei ollut yliopistoa. Tämä tilanne, samoin kuin Mikkelin läänin taloudellinen jälkeenjääneisyys ja maan keskiarvosta poikkeava elinkeinorakenne suuntasivat rahastoa läänin kehittämiseen perustutkimuksen ja tieteen sijasta. Myös nimikkorahastojen ja erityisesti mekaanisen puunjalostuksen ja yrittäjyyden kehittämiseen keskittyneen Rantasalmen rahaston ohjesäännöt muovasivat jakopolitiikkaa.

Rahaston hoitokunnan puheenjohtaja maaherra Uki Voutilainen näki tutkimuksen arvon läänin kehittämisessä. Lääninhallituksessa järjestettiin 1980-luvulla Tutkimus Mikkelin läänin tukena -seminaareja, ja aina alkuvuodesta läänin opiskelijoita kutsuttiin Tutkimusaiheita Mikkelin läänin kehittämiseksi -tapahtumaan kuulemaan Mikkelin lääniin ja sen kehittämiseen liittyvistä mahdollisista tutkimusaiheista.⁷⁵

Suurin osa tiedeapurahoista (134 kpl) meni tutkimus- ja kehitysprojekteihin työskentelyapurahaksi. Lisensiaattitöihin apurahoja myönnettiin kaudella 1962–1989 ainoastaan kuusi kappaletta ja väitöskirjoihin 14.

Tieteenala	kpl	prosenttia lukumäärästä
Humanistiset tieteet	53	28
Kasvatus ja opetus	18	10
Luonnontieteet	17	9
Lääketiede	14	7
Maa- ja metsätieteet	31	16
Tekniset tieteet	17	9
Yhteiskuntatieteet	40	21
Yhteensä	190	100

TAULUKKO 1: Apurahajakauma eri tieteenalojen kesken 1962–1989.

Taiteenala	kpl	prosenttia lukumäärästä
Arkkitehtuuri	4	1
Kirjallisuus	27	8
Kuvataiteet	67	19
Lastenkulttuuri	7	2
Näyttämötaiteet	42	12
Säveltäiteet	148	42
Taideteollisuus ja käsityö	37	11
Valokuva, elokuva	17	5
Yhteensä	349	100

TAULUKKO 2: Apurahajakauma eri taiteenalojen kesken 1962–1989.

Taiteiden osalta apurahajakauma ei ollut tasainen, vaan apurahojen lukumäärällä laskettuna ylivoimaisesti eniten tuettiin säveltaiteita, joiden osuus kaikista apurahoista oli 42 %. Seuraavaksi suurimpien jakokohteiden, kuvataiteen ja näyttämötaiteen, osuus oli 19 ja 12 prosenttia. Muut kulttuurinalat jäivät marginaalisiksi.

Suurin osa taideapurahoista myönnettiin taiteelliseen työskentelyyn, johon on laskettu kuuluvaksi myös taidealan opiskelu. Soittimen tai työvälineen hankintaan ryhdyttiin myöntämään apurahoja 1970-luvulla.

Maakuntarahasto tieteen tukijana: case Mikkelin läänin rahavirrat

Apurahojen jakamisen lisäksi Rantasalmen rahasto ja sen idearikas puheenjohtaja Osmo Ruotsalainen olivat aloitteellisia maakuntarahaston oman tutkimustoiminnan käynnistämässä. Osmo Ruotsalainen kantoi huolta Mikkelin läänin taloudellisista ja henkisistä resursseista ja jatkuvasta aivovuodosta. Hän ehdotti vuonna 1984 taloudellisen perustutkimuksen käynnistämistä maakunnan resursseista, rahavirtojen liikkeistä ja seurantavai- kutuksista Mikkelin läänin ja maan muiden talousalueiden välillä. Tutkimuksen tulokset julkaistaisiin kansantajuisessa muodossa ja jaettaisiin kaikkiin läänin kotitalouksiin. Tarkoituksena oli saada syntymään yleinen keskustelu siitä, mihin aineellisten ja henkisten resurssien poisvirtaus läänistä johtaa. Käytännöllisenä yrittäjänä Ruotsalainen esitti vielä jatkotutkimusta, jossa perustutkimuksen pohjalta selvitettäisiin käytännön toimia eri talouselämän alojen virkistämiseksi.

Rantasalmen rahastosta varattiinkin jo samana vuonna 50 000 markkaa (vuoden 2010 rahassa 15 000 euroa) läänin taloudellisen perustutkimuksen käynnistämiseen. Yhteistyötä harkittiin Joensuun yliopiston, Helsingin kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskuk- sen ja Keski-Suomen taloudellisen tutkimuskeskuksen kanssa. Tutkimuksen toteuttajak- si valittiin Helsingin kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskus ja tutkijat kauppatieteiden maisteri Vilho Mäkelä, kauppatieteiden maisteri Markku Virtanen ja valtiotieteen lisen- siaatti Tuuli Tukiainen. Rahasto asetti tutkimusta seuraamaan ja ohjaamaan ohjausryh- män, jonka jäseniä olivat Ossi Heinonen Seutukaavaliitosta, suunnittelupäällikkö Esa Reponen lääninhallituksen kehittämisosastosta, Rantasalmen rahaston puheenjohtaja Osmo Ruotsalainen, Mikkelin kauppakamarin toimitusjohtaja Ilkka Moilanen ja Mikke- lin läänin yrittäjien toimitusjohtaja Seppo Rantalainen. Ryhmän sihteerinä toimi asia- mies Jorma Julkunen.⁷⁶

”Mikkelin läänin rahavirrat 1960–1980” – tutkimuksen luovutustilaisuus pidettiin 25.11.1986. Tutkimusraportti julkaistiin Helsingin Kauppakorkeakoulun Mikkelin Pien- yrityskeskuk- sen julkaisusarjassa. Tutkimuksessa kiinnitettiin huomiota Mikkelin läänin taantuvaan väestökehitykseen, keskimääräistä pienempään aktiivisen työväestön mää- rään, maan keskiarvoa korkeampaan työttömyysasteeseen ja asukasta kohden laskettuun bruttokansantuotteeseen, jonka taso oli Mikkelin läänissä maan alhaisin. Läänin inves- toinnit painoutuivat maatalouteen ja tuottavista investointikohteista oli puutetta, joka johti ottolainausenemmyyteen. Rahoitustilinpitoanalyysin viitekehyyksen valinnut tutki- mus totesi, että Mikkelin lääni oli kokonaisuudessaan rahoitusylijäämäinen, mutta yksi- tyisen sektorin puolella rahoitusaliäämäinen. Yksityinen raha karkasi läänin ulkopuo-

lelle, sillä alueelta ei löytynyt tarpeeksi paljon riittävän tuoton tarjoavia investointikohteita. Tutkimuksen johtopäätösten mukaan tuottavien investointikohteiden puute ja investointien tehottomuus aiheuttivat Mikkelin läänin taloudellisen jälkeenjääneisyyden. Taloudellisen tilan korjaamiseksi tutkimuksessa esitettiin elinkeinorakentamiseen vaikuttamista ja koulutustason nostamista. Alkutuotannosta tulisi siirtyä entistä enemmän jatkojalostukseen. Taloudellisen aktiviteetin lisäämiseksi oli tärkeää luoda yritysmuotoinen ilmapiiri panostamalla yrittäjäkoulutukseen ja tehostamalla koulutusta ylipäätään.⁷⁷

Tutkimukseen osallistuneesta Espoossa asuneesta kauppatieteiden maisteri Markku Virtasesta tuli tutkimusprojektin myötä mikkeliäinen.

"Jos en olisi ollut Mikkelin läänin rahavirrat -projektissa mukana, niin todennäköisesti en olisi Mikkeliin ihan vähällä tullut", sanoo Virtanen.

Vuonna 1996 yrittäjyydestä tohtoriksi väitellyt Virtanen on tehnyt muutamia poikkeuksia lukuunottamatta työuransa Mikkeliissä. Vuodesta 2004 saakka hän on työskennellyt yrittäjyyden professorina Aalto-yliopiston Pienyrityskeskuksessa Mikkeliissä.

Professori Markku Virtanen osallistui Mikkelin läänin maakuntarahaston rahoittamaan Mikkelin läänin rahavirrat -tutkimusprojektiin. Kuva Aalto-yliopisto.

Professori Markku Virtanen näkee Kulttuurirahaston tapaisten yksityisten säätiöiden roolin tieteen rahoittamisessa merkittävänä varsinkin suurissa alueellisissa tutkimushankkeissa ja riskipitoisessa perustutkimuksessa.

Mikkelin läänin rahavirtatutkimuksen jälkeen Osmo Ruotsalainen esitteli hoitokunnalle ideansa Rantasalmen rahastoon perustettavasta useampivuotisesta tutkija-apurahasta. Apurahalla luotaisiin soveltava tutkimusprosessi kehittämään pienimuotoista yritystoi-

mintaa maa- ja metsätalouden alalla.⁷⁸ Hoitokunta kannatti ajatusta tutkija-apurahan perustamisesta ja varautui irrottamaan tarkoitukseen Rantasalmen rahastosta vuosittain 200 000 markkaa. Tutkimusapuraha myönnettiin metsänhoitaja Matti Itälälle tutkimukseen puutuotteiden loppukäyttäjien tarpeiden huomioon ottamisesta puutavarankorjuussa ja käsittelyssä.⁷⁹

Rahaston varojen kartuttaminen

Mikkelin läänin maakuntarahasto keräsi varoja tiedottamalla rahaston toiminnasta sanomalehdissä ja lähettämällä rahastoa esittelevää kirjettä ja lehtistä yksityishenkilöille, liikelaitoksille, kunnille ja pankeille.⁸⁰ Maakuntarahaston ensimmäisen toimintavuoden aikana saamat lahjoitukset kohosivat 6 072 000 markkaan (vuoden 2010 rahassa noin 122 000 euroa). Lukuisista lahjoituksista huolimatta asiamies Mauri Toiviaisen mielikuva rahaston varainkeruusta oli lahjoittajien varovaisuus, varsinaisia suurlahjoituksia ei tullut.⁸¹

Yksi syy lahjoittajien varovaisuuteen oli lahjoitusten verovähennysoikeuden poistaminen. Lahjoitusten verovähennysoikeus kumottiin syksyllä 1964, palautettiin seuraavan vuoden alussa, kumottiin taas syksyllä 1967 ja lopulta palautettiin muunnetussa muodossa vuonna 1969. Tilanne heikensi erityisesti sellaisten säätiöiden ja yhteisöjen asemaa, joiden toimintarahoituksesta vuotuisten lahjoitusten osuus oli suuri omista pääomavarannoista kertyvien tuottojen sijaan.⁸² Verovapauden poistamisen jälkeen maakuntarahaston yksityiset lahjoitukset tyrehtyivät, ja rahasto kääntyi läänin kuntien puoleen rahan saamiseksi. Kuntia pyydettiin tukemaan rahastoa määräosuudella, joka oli saatu jakamalla 5000 markan summa kuntien kesken niiden väkilukujen suhteessa. Lisäksi päätettiin lähestyä läänin Lions-klubeja lahjoitusten saamiseksi, ja puheenjohtaja ja asiamies jättivät opetusministeriölle hakemuksen 15 000 markan suuruisen valtionavustuksen saamiseksi maakuntarahastolle.⁸³ Valtiolta saatiinkin 10 000 markkaa.

Vuonna 1971 rahaston 10-vuotisjuhlavuonna järjestettiin maakunnallinen varojenkeräyskampanja, jonka merkeissä lähetettiin raha-anomuskirjeitä kaikille läänin kunnille ja manttaalikunnille sekä liikelaitoksille ja yksityishenkilöille.⁸⁴ Keräys tuotti lahjoituksina yhteensä 29 285,59 markkaa (n. 36 400 euroa) ja yhden 12 000 markan (n. 15 000 euroa) lahjoitukseen perustuvan nimikkorahaston, August Mehtälän rahaston.⁸⁵ Lisäksi Kulttuurirahasto luovutti maakuntarahaston käyttöön 4000 markkaa mäntyharjulaisten Armas Volasen testamenttilahjoituksesta. Vuoden 1972 apurahojen jaossa voitiinkin jakaa huomattavasti suurempi summa (21 500 mk) kuin edellisenä vuonna (15 000 mk.)

Rahaston ensimmäisen 10-vuotiskauden jälkeen lahjoituksia oli saatu yhteensä 209 640 mk. Kunnista aktiivisimmin rahastoa tukivat asukaslukuunsa suhteutettuna Mikkelin, Savonlinnan, Ristiinan ja Puumalan kunnat.⁸⁶

Mikkelin läänin maakuntarahaston ensimmäiset 15 vuotta olivat niukkojen pääomien aikaa. Vuonna 1973 hoitokunta keskusteli käyttövarojen hankinnasta ja totesi, että jotta jaettavat summat kyettäisiin pitämään edes nykyisellä jo 10 vuotta jatkuneella tasolla, olisi yleisrahastoon saatava vuosittain jatkuvasti noin 20 000 markkaa (n. 20 800 euroa)

lisää rahaa. Päärahasto myönsi summasta 5000 markkaa (5200 euroa), loput saatiin kunnilta ja teollisuuslaitoksilta miltei sattumanvaraisesti.

Hoitokunta arvosteli ankarasti Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastoille antamaa avustusta, joka oli sen mielestä täysin riittämätön. Summa oli pysynyt samana jo vuosikymmenen ja oli sitä paitsi samansuuruinen kaikille maan rahastoille maakunnan vauraudesta riippumatta. Hoitokunnan mielestä järjestelmä oli epäoikeudenmukainen, sillä se ei tukenut aluepoliittisia tavoitteita. Siksi varsinkin kehitysalueilla toimivien rahastojen olisi vaadittava vuotuisen avustussumman nostamista 15 000–20 000 markkaan (15 570–20 760 euroon). Myös päätöksentekoa pitäisi hoitokunnan mielestä siirtää maakuntiin edes vähäiseltä osin.⁸⁷ Kritiikki kuvastaa sitä, kuinka vahvasti hoitokunta mielsi maakuntarahaston aluepolitiikan ja maakunnan kehittämisen välineeksi eikä niinkään tieteen ja taiteen itsenäiseksi tukijaksi.

Hoitokunta valtuutti puheenjohtaja Kiukkaan ja asiamies Ossi Heinosen neuvottelemaan Kulttuurirahaston edustajien kanssa maakuntarahastoille myönnettävän avustuksen nostamisesta ainakin kehitysalueilla toimivien rahastojen osalta. Neuvottelut eivät kuitenkaan johtaneet myönteiseen tulokseen, eikä päärahaston antamaa avustusta korotettu.⁸⁸

Vuonna 1973 Suomen Kulttuurirahasto otti käyttöön uudenlaisen tavan tukea maakuntarahastoja. Vuosittaisen korkeintaan 5000 markan sääntömääräisen tuen lisäksi Kulttuurirahaston hallitus saattoi myöntää keskusrahastosta maakuntarahastoille tukea yksityisen projektin rahoittamista varten.⁸⁹

Lahjoitusten ja toiminta-avustusten lisäksi Mikkelin läänin maakuntarahaston pääomaa kartuttivat yksityishenkilöiden tai liikeyritysten lahjoituksiin perustuvat nimikkorahastot. Kymmenvuotiskaudella 1962–1971 maakuntarahastoon perustettiin viisi nimikkorahastoa.

Nimikkorahastojen osuus pääomasta ja jakosummasta oli varsin pieni. Suurin osa jakosummasta tuli yleisrahastosta. Esimerkiksi vuonna 1970 jaetusta 17 500 markasta 5000 markkaa tuli nimikkorahastoista ja loput yleisrahastosta.

Tämä suhde muuttui vuonna 1976, kun toimitusjohtaja Osmo Ruotsalaisen 1 800 000 markan (noin 1 180 000 euroa) lahjoituksen myötä perustettiin Rantasalmen rahasto. Sen jälkeen 1970-luvun lopulla Rantasalmen rahaston jakovara muodosti noin 70-75 prosenttia maakuntarahaston yhteenlasketusta jakovarasta.

Kymmenvuotiskaudella 1972–1981 perustettiin kaikkiaan viisi nimikkorahastoa. Lisäksi vuonna 1973 Iivari Hämäläisen rahasto, jonka jakamille lainoille ei ollut ollut hakijoita, lakkautettiin ja sen varat siirrettiin yleisrahastoon.

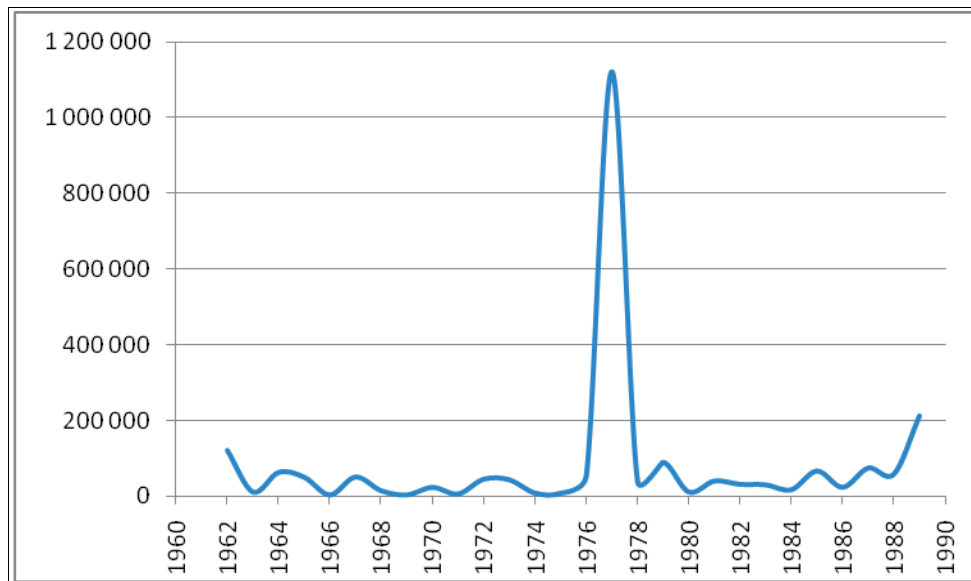

Yhteiskuntatieteiden kandidaatti Eero Aarnio tuli Ossi Heinosen tavoin asiamieheksi Seutukaavaliitosta. SKR:n arkisto.

Urho Kiukkanen puheenjohtajakauden aikana perustetut kymmenen nimikkorahastoa heijastelivat maaherran kiinnostusta läänin kehittämiseen: perustajat olivat pääasiassa läänissä toimivia yrityksiä ja teollisuuslaitoksia tai elinkeinoelämässä elämäntyönsä tehneitä yksityishenkilöitä (Iivari Hämäläinen, August Mehtälä). Maaherra näytti myös esimerkkiä lahjoittamalla pääoman Kaisu ja Urho Kiukkanen nimikkorahastoon.

Nimikkorahastojen luvun ja pääoman kartuttaminen oli Uki Voutilaisen puheenjohtajakaudella maakuntarahaston ensisijainen päämäärä. 1980-luvulla koettiin nimikkorahastojen perustamisbuumi, kun lyhyessä ajassa perustettiin kokonaista 14 nimikkorahastoa. Näiden joukossa olivat ensimmäiset kuntien perustamat rahastot, Pieksämäen seudun rahasto ja Savonlinnan kaupungin rahasto. Kuntarahastojen perustaminen kiihtyi edelleen 1990-luvulla.

Varojen nopea karttuminen 1970-luvun loppupuoliskolta lähtien nosti Mikkelin läänin maakuntarahaston pääomaltaan suurimpien rahastojen joukkoon. Mikkelin rahaston kehitys ei kuitenkaan ollut ainutlaatuista, vaan osa yleistä trendiä. Maakuntarahastojen kasvu oli erittäin nopeaa 1980-luvun jälkipuoliskolla. Kaikkien maakuntarahastojen yhteenlaskettu jakosumma yli kaksinkertaistui vuodesta 1985 vuoteen 1989.⁹⁰

KUVIO 4: Saadut lahjoitukset 1961–1989 (vuoden 2010 rahassa).

Nimikkorahastot 1961–1989

Mikkelin läänin maakuntarahaston ensimmäinen nimikkorahasto syntyi perustamisjuhlien yhteydessä, kun teollisuusneuvos Iivari Hämäläinen teki lahjoituksen, josta helmikuussa 1962 perustettiin Iivari Hämäläisen rahasto. Rahaston tarkoitus oli yleisesti edistää Mikkelin läänin maakuntarahaston tarkoitusta, ja toinen puoli peruspääomasta varattiin Suur-Savon ammattioppilaitoksen opiskelijoille halpakorkoisina lainoina, joiden myöntämisestä päätti hoitokunnan työvaliokunta. Koska näille lainoille ei kuitenkaan ilmaantunut hakijoita, hoitokunta päätti vuonna 1973 lakkauttaa rahaston ja siirtää varat yleisrahastoon.⁹¹

Seuraava nimikkorahasto oli Valioasu Oy:n rahasto, jonka ohjesäännön Mikkelin läänin maakuntarahaston hoitokunta hyväksyi 1964. Rahaston tarkoituksena on edistää henkistä ja aineellista viljelyä Mikkelin läänin alueella.

Vuonna 1967 syntyi Kaisu ja Urho Kiukkaan rahasto, jonka pääoma muodostuu maa-herra ja rouva Kiukkaan tekemistä lahjoituksista. Rahaston tarkoitus on yleinen eli läänin henkisen ja taloudellisen kulttuurin kehittäminen.

Vuonna 1967 perustivat Kesko Oy:n Mikkelin konttoripiirin K-kauppiat K-kaupan rahaston, jonka tarkoituksena on läänin henkisen ja taloudellisen kulttuurin kehittäminen.

Vuonna 1970 lahjoittivat Mikkelin läänin puolueettomat osuuskaupat keskusliikkeen, osuusmeijerit ja meijeriliitto, osuuspankit sekä osuusteurastamot peruspääoman, joka on pohjana Pellervolaisen osuustoiminnan rahastolle. Rahasto tukee pellervolaisen osuustoiminnan hengessä läänin henkisen ja taloudellisen kulttuurin kehittämistä.

Vuonna 1972 perustettiin August Mehtälän rahasto, joka perustui rakennusliike Mehtälä & Seppälä Oy:n ja kiinteistöneuvos August Mehtälän tekemään lahjoitukseen. Rahastosta jaetaan apurahoja yhteiskuntatieteelliseen tutkimukseen ja työelämän ongelmien selvittämiseen.

Vuonna 1973 valtiotieteen tohtori Ahti Karjalaisen täyttäessä 50 vuotta järjestettiin keräys, jonka tuotto lahjoitettiin peruspääomaksi Ahti Karjalaisen rahastolle. Rahasto tukee apurahoin maa- ja metsätalouselämykseen liittyvää yritystoimintaa, elinkeinojen kehittämistä yleensäkin Mikkelin läänin alueella sekä ennen kaikkia nuoria, jotka pyrkivät kouluttamaan itsensä yrittäjiksi.

Metsäteknikko Toivo Pyy (17.1.1900 – 22.2.1972) nimikkorahasto oli Mikkelin läänin maakuntarahaston ensimmäinen testamenttilahjoitukseen perustuva nimikkorahasto. Sami Funken kokoelmat.

Vuonna 1976 aloitti toimintansa ensimmäinen testamenttilahjoitukseen perustuva nimikkorahasto. Lahjoituksen teki 22.2.1972 kuollut mäntyharjulainen metsäteknikko Toivo Pyy. Hänen toivomuksensa mukaisesti rahasto tukee mäntyharjulaisten viljelijäperheiden lapsia maatalous- ym. ammatti- sekä korkeakouluopinnoissa.

Vuonna 1976 Mikkelin läänin maakuntarahasto sai tähän mennessä suurimman lahjoituksensa, kun Rantasalmi Oy:n toimitusjohtaja Osmo Ruotsalainen teki 15.12.1976 osakelahjoituksen, jolla perustettiin Rantasalmen rahasto.

Vuonna 1977 perustettiin Salme ja Viljo Virtasen rahasto, jonka peruspääoma kerättiin keräyksellä. Rahasto tukee Mikkelin läänin nuoria ammattikoulutuksen saamisessa ammatillisissa oppilaitoksissa, korkeakouluissa ja yliopistoissa.

Vuonna 1985 perusti Palkkiyhtymä Oy tekemällään lahjoituksella Aarne J. Aarnion rahaston. Rahasto tukee apurahoin Etelä-Savon taloudellista kehitystä edistävää tutkimustyötä sekä ristiinalaisten nuorten opintoja.

Irma ja Matti Toivakan rahasto perustuu A. Toivakka Oy:n lahjoitukseen vuodelta 1986. Rahasto edistää apurahoin lääketieteellistä tutkimusta ja henkistä kulttuuria Etelä-Savon maakunnan alueella.

Pieksämäen seudun rahasto perustuu Etelä-Savon Säästöpankin lahjoitukseen sekä Pieksämäen kaupunginhallituksen puheenjohtajan, insinööri Risto Panula-Onton 50-vuotispäivän yhteydessä 1986 saatuihin onnittelulahjoituksiin sekä toimitusjohtaja Teuvo ja Raija Laamasen lahjoitukseen 1986. Rahaston tarkoitus on yleinen, mutta etusijalla apurahan saajiksi ovat Pieksämäen seudun nuoret.

Sanomalehti Länsi-Savon Oy:n toimitusjohtaja, kauppaneuvos Jussi Tikka kuului myös maakuntarahaston ensimmäiseen hoitokuntaan. Länsi-Savo Oy:n rahasto perustettiin vuonna 1986. Länsi-Savon arkisto.

Vuonna 1986 hyväksyi maakuntarahaston hoitokunta ohjesäännön Länsi-Savo Oy:n rahastolle, joka perustuu Länsi-Savo Oy:n 1980-luvun aikana tekemiin useisiin lahjoituksiin. Rahasto tukee apurahoin Mikkelin läänin kehittämiseen tähtäävää tutkimustyötä erityisesti graafisen teollisuuden tai siihen läheisesti liittyvän elinkeinoelämän alalla.

Vuonna 1986 perustettu Olli Kervisen rahasto perustuu onnittelulahjoituksiin Mikkelin läänin maakuntaliiton toiminnanjohtajan kotiseutuneuvos Olli Kervisen täyttäessä 60 vuotta vuonna 1984 sekä Mikkelin läänin maakuntaliiton täyttäessä 50 vuotta vuonna 1986. Rahasto tukee ja kannustaa Etelä-Savon maakunnan maaseudun kehittämiseen kohdistuvaa tutkimusta ja kylätoimintaa sekä savolaisen kansanperinteen toimintaa ja tutkimusta.

Vuonna 1987 perustettu Etelä-Savon Säästöpankin rahasto perustuu pankin isännistön Etelä-Savon Säästöpankin 140-vuotisjuhlien yhteydessä tekemään lahjoitukseen. Rahaston tarkoitus on aineellisen ja henkisen kulttuurin edistäminen Etelä-Savon maakunnassa.

Terho ja Marja Rouvisen rahasto perustuu toimitusjohtaja Terho Rouvisen 50-vuotispäivien yhteydessä vuonna 1987 saatuihin lahjoituksiin. Rahaston tarkoituksena on tukea Etelä-Savon kehittämiseen liittyvää henkistä ja taloudellista tutkimustyötä.

Savonlinnan Kirjapaino Osakeyhtiön rahasto perustettiin vuonna 1987 juhlistamaan yhtiön 80-vuotispäivää. Rahasto tukee ja kannustaa Savonlinnan talousalueen nuoria viestintäalan koulutus- ja tutkimustoiminnassa tai muussa talousalueen kehittämistyössä.

Toivo Kolehmainen rahasto (1988) perustuu juvalaisen maanviljelijä Toivo Jalmari Kolehmainen testamenttiin. Rahasto tukee Juvan kunnasta kotoisin olevien henkilöiden metsäalan tutkimusta ja opiskelua.

Mikkelin Puhelinyhdistyksen rahasto perustuu Mikkelin Puhelinyhdistyksen vuonna 1988 100-vuotisjuhlensa yhteydessä tekemään lahjoitukseen. Rahaston tarkoituksena on tukea maakunnan taloudellista kehitystä edistävää tutkimustyötä. Ensisijaisesti tuen kohteena on tietoliikenteeseen ja tietotekniikkaan liittyvä tutkimus.

William, Bertta ja Erkki Lylyksen rahasto perustuu rouva Lahja Hotisen yhdessä puolisonsa teollisuusneuvos Lauri Hotisen (1917–1995) kanssa vuonna 1989 tekemään lahjoitukseen. Rahasto on perustettu Lahja Hotisen edesmenneiden vanhempien ja veljen muiston kunnioittamiseksi. Rahaston perustajat ovat myöhemmin kartuttaneet rahaston peruspääomaa lahjoituksin useaan otteeseen. Rahaston tarkoituksena on edistää maa- ja metsätalouden sekä syöpä- ja verisuonitautien tutkimustyötä.

Rouva Lahja Hotinen allekirjoittaa William, Bertta ja Erkki Lylyksen rahaston perustamiskirjan vuonna 1989. Kuvassa vas. Lahja Hotinen, Lauri Hotinen, hoitokunnan puheenjohtaja Matti Vanhanen ja asiamies Jorma Julkunen. ESR:n arkisto.

Aini ja Uki Voutilaisen rahasto perustettiin 1989. Rahasto edistää yrittäjyyteen kohdistuvaa tutkimusta ja nuorten ammatillista jatkokoulutusta sekä tukee nuoria näytelmä-, lausunta- ja puhetaidon opinnoissa.

Savonlinnan kaupungin 350-vuotisrahasto vuodelta 1989 perustuu Savonlinnan kaupunginvaltuuston 350-vuotisjuhlakokouksessaan 12.3.1989 päättämään lahjoitukseen. Lisäksi rahastoa on kartutettu kaupungille juhlavuonna annetuilla muilla lahjoituksilla. Rahaston tarkoituksena on tukea ja kannustaa aineellisen ja henkisen kulttuurin edistämistä Savonlinnan talousalueella sekä savonlinalaisia nuoria henkisen ja taloudellisen kulttuurin alueella.

Järvi-Suomen Portin rahasto perustuu Osuusteurastamo Karjaportin vuonna 1989 tekemään lahjoitukseen 75-vuotisjuhlansa kunniaksi sekä Karjaportin saamiin onnittelelahjoituksiin. Rahasto edistää lihan tuotantoon ja elintarviketeollisuuteen liittyvää tutkimustoimintaa sekä muutakin tiedettä ja taidetta maakunnan alueella.

Rantasalmen rahasto ja Osmo Ruotsalainen

Rantasalmi Oy:n perustaja ja toimitusjohtaja Osmo Ruotsalainen (1915–2002) oli päämäärätietoinen innovaattori, menestyvän yrittäjän perikuva ja prototyyppi. Ruotsalainen säilytti vahvan yrittäjäasenteen elämänsä loppuun saakka: hän etsi jatkuvasti uusia toimintatapoja, uusia ideoita ja keinoja edistää niitä.⁹² Jatkosodassa taistelleen miehen vei yrittäjäksi yksitoikkoiseksi käynyt kolmivuorotyö Vaasan höyrymyllyn Helsingin yksikössä.⁹³

Ruotsalainen muutti Rantasalmelle vuonna 1946 paikkakunnan puuvarojen houkuttelemana. Hän oli edellisenä vuonna perustanut Helsinkiin puusänkyjä valmistavan tehtaan. Sodan jälkeisessä puupulassa syntyi ajatus omasta sahasta, mutta säännöstelyn vuoksi sahaamisen saattoi aloittaa vain Haapamäki-Pieksämäki-Parikkala –ratalinjan pohjoispuolella. Rantasalmen etuja olivat rautatie, hyvät raaka-ainevarat ja runsas työvoima. Paikkakuntalaiset ottivat helsinkiläisen yrittäjäpariskunnan Osmo ja Eeva Ruotsalaisen lämpimästi vastaan, ja Rantasalmi Oy perustettiin asemakylälle vuonna 1946.

Kun sahaustoiminta kannatti huonosti, Osmo Ruotsalainen päätti kokeilla teollista hirsisaunatuotantoa. Ensimmäinen Rantasalmi-hirsisauna esiteltiin Helsingin messuilla 1956. Ovet maailmalle avautuivat, kun Reima Pietilän suunnittelema salvosauna tuli Suomen osaston vetonaula Brysselin maailmannäyttelyssä 1958.

Rantasalmi Oy:n teollinen hirsirakentaminen osui ajan hermoon 1950-luvun lopun Suomessa, kun vapaa-aika ja lomanviettomahdollisuudet lisääntyivät yleisen vaurastumisen myötä. Saunojen lisäksi hirsihuvilat tulivat tuotevalikoimaan 1960-luvun alkupuolella. Ruotsalaisen panostus laatuun näkyi huippusuunnittelijoiden käytössä. Reima Pietilän lisäksi saunoja ja huviloita suunnittelivat myös Heikki ja Kaija Sirén. Rantasalmi Oy ei kilpaillut määrällä, vaan jalostusasteen nostamisella.

Noin puolet Rantasalmi Oyn tuotannosta meni vientiin. 1970-luvun puolivälissä Rantasalmi Oy:n sahalaitos työllisti välittömästi sata henkeä. Yhtiön kasvu jatkui tasaisesti

yli 10 prosentin vuosivauhtia aina vuoteen 1975, jolloin Osmo Ruotsalainen myi Rantasalmi Oy:n Metsäliitto-yhtymälle.

Myytyään perustamansa yhtiön Ruotsalainen jatkoi elämäntyötään perustamalla Rantasalmen rahaston. Hän uskoi koulutukseen, tutkimukseen ja yrittäjyyteen. Ruotsalaisen mielestä tuotantoa ja jalostusta oli sijoitettava sinne, missä on raaka-ainetta ja työvoimaa. Puunjalostusala oli hänelle sydämen asia, ja vientisaunan isä jatkoi työtään savolaisen puunkäytön ja –jalostuksen taustavaikuttajana roolissaan Rantasalmen rahaston toimikunnan elinikäisenä puheenjohtajana ja Rantasalmi-palkinnon perustajana.

Rantasalmen rahasto kantaa huolta rantasalmelaisuudesta, yrittäjyydestä ja mekaanisesta puunjalostusteollisuudesta sekä tukee hankkeita, jotka tähtäävät Etelä-Savon maakunnan menestymiseen ja Suomen heimon pysymiseen itsenäisenä. Apurahojen ohella Rantasalmen rahasto jakaa vuosittain valtakunnallisen 20 000 euron suuruisen Rantasalmi-palkinnon puutuoteteollisuuden maineesta. Ensimmäinen palkinto jaettiin vuonna 1996.

Talousneuvos Osmo Ruotsalainen puhuu perustamansa Rantasalmi-palkinnon ensimmäisessä jakojuhlassa vuonna 1996. ESR:n arkisto.

Talousneuvos Osmo Ruotsalainen taustanaan Rantasalmi Oy:n menestykseen nostanut hirsi-sauna. Kuva: Vesa Vuorela, Länsi-Savon arkisto

Suurin osa maakuntarahaston sisällä tehdyistä aloitteista tuli Osmo Ruotsalaisen ideapajasta, ja Rantasalmen rahastolla oli myös pääomat niiden toteuttamiseen. Yrittäjähenkilölle Ruotsalaiselle oli tärkeää, että Rantasalmen rahaston tukemista tutkimushankkeista oli maakunnalle tai paikkakunnalle sovellettavaa taloudellista hyötyä. Vuonna 1999 hyväksytyssä Rantasalmen rahaston uudessa ohjesäännössä mainitaankin, että yrittäjyyden on aina näyttävä rahaston toiminnassa johtuen Ruotsalaisen toiminnasta mekaanisen puunjalostusteollisuuden alalla pk-yrittäjänä ja rahaston perinteistä.

Osmo Ruotsalainen kuoli 86 vuoden iässä vuonna 2002. Hänen Eeva-vaimonsa oli kuollut vuotta aikaisemmin.

Maaherra Uki Voutilainen

Uuno Henriikki (Uki) Voutilainen syntyi Lehmon kylässä Kontiolahdella Pohjois-Karjalassa 30.5.1922 vaatimattomiin oloihin. Ukin oli jo kansakoulun jälkeen lähdettävä savottatöihin. Voutilainen uskoi vahvasti itsensä sivistämiseen ja suoritti esimerkiksi puhetaidon kursseja. Vuosina 1950–1951 hän opiskeli työväenakatemiassa, ja myöhemmin hän suoritti nuoriso-ohjaajatutkinnon Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa. Voutilainen taisteli jatkosodassa 1. Rajajääkäripataljoonassa. Hän haavoittui ja kantoi sotavammaa loppuelämänsä. Eläkeläisten asiat ja sotainvalidityö olivat hänelle tärkeitä. Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtajana hän toimi vuodesta 1983 aina vuosituhanen vaihteeseen saakka.

Maaherra Uki Voutilainen. Kuva Juha Poutanen/Savon Sanomat.

Kunnallispolitiikkaan Voutilainen lähti mukaan vuonna 1947. Uki Voutilaisesta tuli Kansaneläkelaitoksen piiriasiamies Lieksaan vuonna 1958. Vuosina 1964–1976 hän toimi Lieksan sairausvakuutustoimiston johtajana ja Kelan paikallisjohtajana 1976–1979. Eduskuntaan Uki Voutilainen valittiin vuoden 1962 vaaleissa sosialidemokraattisen puolueen edustajana. Hän oli pidetty poliitikko, johon luotettiin yli puoluerajojen.

Uki Voutilainen avioitui 1959 lieksalaisen farmaseutti Aini Korolisen kanssa. Pariskunnalla oli yksi lapsi, poika Pekka.

Mikkelin läänin maaherra Voutilaisesta tuli vuonna 1979. Edeltäjistään Urho Kiukkaasta ja Viljo Virtasesta poiketen Uki Voutilaisella ei ollut henkilökohtaisia siteitä Mikkelin lääniin tai Etelä-Savon maakuntaan. Maaherrana hän kuitenkin kehitti aktiivisesti lääniä. Ekoajattelussaan Voutilainen oli paljon edellä aikaansa. Hän oli innokkaasti kehittämässä Mikkelin lääniä ekolääniksi. Maaherran tuella perustettiin myös korkean teknologian projekti, jonka tarkoituksena oli saada läänin pienten ja keskisuurten yritysten tuotteiden jalostusastetta nousemaan. Voutilainen oli ollut mukana hankkimassa Pohjois-Karjalaan Joensuun korkeakoulua, ja Mikkeliin siirryttyään hän piti ensiarvoi-

sen tärkeänä korkeakoulun saamista Mikkelin lääniinkin. Tässä ei kuitenkaan onnistuttu.

Maaherrana Uki Voutilainen oli helposti lähestyttävä ja sosiaalinen. Maaherran virasta hän jäi eläkkeelle 31.5.1989.

Kansallinen kulttuurityö oli Uki Voutilaiselle tärkeää. Hän teki jo vuonna 1964 lahjoituksen Suomen Kulttuurirahaston suurkeräykseen. Samana vuonna hänestä tuli Pohjois-Karjalan rahaston kannatusyhdistyksen jäsen. Vuonna 1980 Voutilaisesta tuli Etelä-Savon rahaston puheenjohtaja ja vuonna 1989 hänet nimitettiin kunniapuheenjohtajaksi.

Voutilainen koki nuorisotyön, etenkin nuorisoteatterien tukemisen, arvokkaaksi. Näytelmä- ja lausuntaharrastuksen kautta nuoriso oppisi tärkeän esiintymisen taidon. Myös itseopiskelu ja itsensä sivistäminen olivat Voutilaisen sydäntä lähellä. Luonto, mökki ja retkeily olivat Voutilaiselle mieluisia harrastuksia. Erityisesti hänet tunnettiin teatterin ystävänsä. Itsenäisyyttä tämä sotainvalidi arvosti yli kaiken. Uki Voutilainen kuoli 6.3.2002.⁹⁴

Mikkelin läänin maakuntarahaston kulttuuripoliittinen toiminta 1961–1989

Vuosijuhlapäiväänsä rahasto juhli aluksi mikkelinpäivän aattona, mutta juhla alkoi pian siirtyä syksymmäksi, kunnes vuonna 1982 päätettiin juhla järjestää aina rahaston perustamispäivänä, joulukuun 16:ntena.⁹⁵ Juhla pidettiin eri puolilla lääniä merkittävimmillä paikkakunnilla vuorotellen. Ensimmäinen vuosijuhla päätettiin pitää Mikkelissä.⁹⁶

Suomen Kulttuurirahaston maakuntarahastojen toimintaa pyrittiin kehittämään apurahojen ja palkintojen jakamisen lisäksi myös muuhun kulttuuritoimintaan, joka vastaisi kasvaneita kulttuurielämän kehittämistarpeita. Maakuntarahastoissa otettiin yleisohejeeksi, että viidennes kulloinkin jaettavista varoista olisi ohjattava kulttuurityöhön. Maakuntarahastojen kulttuuritoiminta alkoi vilkastua 1960-luvun puolivälin jälkeen.⁹⁷

Mikkelin läänin maakuntarahasto asetti vuonna 1967 kulttuuripoliittisen valiokunnan, jonka tehtäväksi tuli tehdä hoitokunnalle esityksiä rahaston oman kulttuuripoliittisen toiminnan kehittämiseksi, samoin kuin koko maakuntaa käsittävien kulttuuripoliittisten suunnitelmien laatiminen yhteistyössä muiden järjestöjen kanssa. Valiokunta asetettiin Kulttuurirahaston yliasiamies Erkki Salosen hoitokunnassa käyttämän puheenvuoron jälkeen.⁹⁸

Mikkelin läänin maakuntarahaston kulttuuripoliittinen valiokunta oli vastaus Suomen Kulttuurirahaston vuoden 1962 asiamieskokouksen esitykseen kunkin maakunnan erillisen kulttuuripoliittisen ohjelman luomisesta. Maakuntarahastojen kulttuuripoliittisten ohjelmien kehittäminen pyrittiin sovittamaan yhteen Suomalaisuuden Liiton ja Kotiseutuliiton kotiseutuohjelmien kanssa. Etelä-Pohjanmaan rahasto laati kulttuuripoliittisen ohjelman vuonna 1965, Keski-Suomen rahasto 1968 ja Etelä-Karjalan rahasto 1969.⁹⁹

Salosen esityksen pysyvän kulttuuripoliittisen toimikunnan asettamisesta rahaston hoitokunnan piiriin maakuntarahasto kuitenkin hylkäsi. Pysyvälle toimikunnalle ei nähty

tarvetta, sillä Mikkelin läänin maakuntaliitto valmisteli maakunnan yleistä kulttuuripoliittista ohjelmaa.¹⁰⁰ Vuonna 1968 valmistuneessa ja hoitokunnan hyväksymässä kulttuuripoliittisessa ohjelmassa käsiteltiinkin pääasiassa apurahojen jakopolitiikkaa ja jätettiin maakunnan yleinen kulttuuripoliittikka Maakuntaliiton huoleksi.

Maakuntaliiton kulttuuriohjelma, jonka painamista maakuntarahasto tuki, valmistui vuonna 1969. Ohjelmaan sisältyi ehdotus rakentaa rahaston vuosijuhlan yhteyteen erityinen maakunnallinen kulttuuripäivä. Maakuntarahasto tarttui ehdotukseen, ja niin rahaston Mikkelissä 4.10.1969 pidetyn vuosijuhlan yhteydessä vietettiin ensimmäisen kerran maakunnallista kulttuuripäivää, jonka järjestämiseen osallistuivat myös Mikkelin kaupunki ja läänin taidetoimikunta,¹⁰¹ joka jakoi juhlassa läänin ensimmäisen taidepalkinnon.

Seuraavana vuonna Heinolassa järjestettiin rahaston vuosijuhlapäivänä maakunnallinen kirjoittajapalaveri, jonka puheenjohtajana toimi professori Tuomas Anhava.¹⁰² Tämän jälkeen kulttuuripäivien pito kuitenkin lopahti.

Vuosijuhlan yhteydessä järjestetyssä kirjoittajapalaverissa vuonna 1970 puheenjohtaja Tuomas Anhavaa kuuntelemissa muun muassa kirjailija Raimo J. Kinnunen, joka oli myös hoitokunnan jäsen. SKR:n arkisto.

1970-luvun alussa maakuntarahasto löysi uuden toimintamuodon, kun se alkoi ostaa kuvataidetta läänin taiteilijoilta. Kulttuuripoliittikassa aktiivinen yliasiamies Salonen oli aloitteentekijänä nytkin: hän esitti vuonna 1971, että rahasto voisi kerätä taideteosko-

koelman, jonka töitä lainattaisiin kunnille väliaikaisesti julkisissa tiloissa pidettäviksi. Taidekokoelman lopullinen päämäärä olisi maakunnan taidemuseon perustaminen. Johannes Haapasalon museo, myöhempi Mikkelin taidemuseo, oli avattu 1970, ja siitä tuli maakuntamuseo vuonna 1981.

Heti Salosen esityksen jälkeen rahasto varasi taidehankintoihin 3000 markkaa (vuoden 2010 rahassa hieman yli 3700 euroa), jotka käytettiin neljän maalauksen ja yhden veistoksen ostamiseen läänin taiteilijoilta. Teokset jaettiin rahaston 10-vuotisjuhlassa tunnustuksena kahdelle rahastoa asukasluukuun nähden parhaiten tukeneelle kaupungille ja kahdelle maalaiskunnalle.¹⁰³ Kuvataideostoja jatkettiin muutaman vuoden ajan. Suurisuuntaista ei toiminta ollut, sillä taidetta ostettiin vuosittain vain noin 2000–3000 markalla, jolla saatiin 4–5 teosta.

Myös Keski-Suomen rahasto osti maakunnan taiteilijoiden taidetta 1970-luvulla korjatakseen keskisuomalaisista taidetta koskevien julkisten kokoelmien puutteen.¹⁰⁴

1970-luvun lopulla maakuntarahaston toiminta rajoittui lähes täysin apurahojen jakamiseen. Tämä passivoituminen koski koko Suomen Kulttuurirahastoa. Tilanne ei tyydyttänyt työvaliokuntaa, joka yhdessä Rantasalmen rahaston hoitokunnan ja toimitusjohtaja Osmo Ruotsalaisen kanssa etsi mahdollisuuksia monipuolistaa rahaston toimintamuotoja ja -alueita. Tuloksena päätettiin julistaa vuonna 1978 lääniä koskeva ideakilpailu, jonka tavoitteena oli tuottaa käyttökelpoisia ideoita läänin kehittämiseksi. Erityisesti haluttiin huomioida Rantasalmen kunnan asema ja se, että ideat olisivat toteuttamiskelpoisia ja taloudelliseen toimintaan liittyviä. Rantasalmen rahastosta saatiin $\frac{3}{4}$ 20 000 markan palkintosummasta, josta puolet kohdistettiin Rantasalmen kuntaa ja puolet muuta lääniä koskevien ideoiden palkitsemiseen.¹⁰⁵

Kilpailu oli yleisömenestys: ideoita saapui lähes 200, joista 10 palkittiin. Ideat liittyivät turkistarhauksen kehittämiseen, vanhan käsityöperinteen elvyttämiseen, hirsirakentamisen ja savolaisen rakennusperinteen edistämiseen, maakunnallisen neuvontaorganisaation perustamiseen ideoiden ja keksintöjen toteuttamisen edistämiseksi, savolaisen kulttuurin hyödyntämiseen matkailussa, puutuotteiden pintakäsittelyyn ja aurinkoenergian hyödyntämiseen vedenlämmityksessä.¹⁰⁶

Ideoita ei kuitenkaan resurssien puuttuessa kyetty kehittämään tehokkaasti eteenpäin, ja maakuntarahaston hoitokunta pohti jälleen vuonna 1982 keinoja rahaston toiminnan monipuolistamiseksi. Ehdotettiin taide- tai musiikkileirien sekä erilaisten kilpailujen ja tapahtumien järjestämistä, kulttuurihistoriallisten kohteiden suojelua, vuoden tutkimuksen valintaa, stipendiaattitoimintaa, kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettujen asiantuntijoiden tuottamista lääniin sekä tuotekehityksen tukemista. Hoitokunta päätti, että paras tapa olisi kehittää vuosijuhlasta korkeatasoinen kulttuuritapahtuma, johon hankittaisiin esiintyjiksi apurahansaajien lisäksi myös kansallisesti arvostettuja asiantuntijoita ja taiteilijoita.¹⁰⁷

Hoitokunta päätti myös, että tutkimustoiminnan tukemista ryhdytään aktiivisesti edistämään siten, että apurahan hakuajan lisäksi tuetaan muinakin aikoina läänin kannalta

merkittäviä tutkimuksia. Läänin kannalta merkittäviksi kohteiksi listattiin muun muassa kylätoiminnan edistäminen, museopoliittisen ohjelman laatiminen, kulttuuripoliittinen painopistetutkimus ja läänin taloudelliseen kehittämiseen liittyvät tutkimukset.¹⁰⁸

1980-luvulla vuosijuhla nousikin näkyvimmäksi osaksi toimintaa. Koska maakuntarahaston vuosijuhla oli yksi harvoista maakunnan julkisista juhlatilaisuuksista, sen ohjelmasta pyrittiin tekemään näyttävä ja arvokas.¹⁰⁹ Koska Kulttuurirahasto ei mainosta toimintaansa, vuosijuhla on rahaston käyntikortti. L. A. Puntila ja Erkki Salonen toivoivat, että maakuntarahastojen vuosijuhlien avulla kohotettaisiin suomalaista juhlakulttuuria, ja keskusrahaston vuosijuhlien tapaan niiden tuli olla arvokkaalla ohjelmalla vietettäviä kutsuvierastilaisuuksia.¹¹⁰

Muuta kulttuuripoliittista aktiviteettia maakuntarahasto ei 1980-luvulla enää harrastanut, vaan toiminta keskittyi apurahojen jakamiseen, joka nimikkorahastojen lisääntyessä ja jakosumman ja hakemusten kasvaessa vei huomattavasti entistä enemmän aikaa.

Tämä oli luonnollinen seuraus maakuntarahaston resurssien pienuudesta ja valtion kulttuuripoliittisen roolin kasvusta 1970-luvun kuluessa. Myös keskusrahaston kulttuuripoliittiset neuvottelupäivät loppuivat 1970-luvun puoliväliin mennessä. Maakuntarahastoissa keskityttiin apurahojen jakoon ja keskusrahasto ryhtyi tukemaan maakuntien hankkeita projektituen muodossa. Kulttuuritapahtumia ja –toimintaa koskevien aloitteiden teko ja käytännön toteutus siirtyi vähitellen rahaston ulkopuolelle.¹¹¹

IV MAAHERROJEN RAHASTOSTA YKSITYISEKSI KULTTUURIRAHASTOKSI 1990–2001

Uudelle vuosikymmenelle uusin ideoin

Mikkelin läänin maakuntarahastolle 1990-luku merkitsi uudelleen profiloitumisen aikaa. Vuosikymmenen kuluessa rahasto irtautui aikaisemmasta yhteydestään julkishallintoon. Jakosummat kasvoivat ja pyrittiin jakamaan isompia apurahoja, jolloin rahaston toiminnan merkitys kasvoi ja korostui. Rahasto tuli tietoisemmaksi omasta merkityksestään ja roolistaan. Uuden vuosituhannen sarastaessa hoitokunnassa pohdittiin rahaston roolia ja todettiin tarve maakunnalliseen profiloitumiseen. Hoitokunnan tuolloisen puheenjohtajan Jukka Tikan luonnehdinnan mukaan maakuntarahastolle tuli tarve jalkautua maakuntaan nähdäkseen, mitä kentällä tapahtui ja millä tavalla rahasto voisi auttaa vireillä olevia asioita.¹¹²

1990-luvun alussa maakuntaliitot muuttuivat lakisääteisiksi kuntayhtymiksi. Maakuntien liittojen saaman uuden julkishallinnollisen aseman myötä niiden suhde Kulttuurirahastoon mutkistui. Keskustelu maakuntien liittojen ja maakuntarahastojen suhteesta käynnistyi heti 1990-luvun alussa, jolloin yliasiamies Paavo Hohti esitti Kulttuurirahaston hallitukselle maakuntien liittojen irrottamista maakuntarahastojärjestelmästä. Kaikki maakuntarahastot eivät kuitenkaan olleet vielä valmiita hyväksymään muutosta. 1990-luvun muutoksen jälkeen maakuntien liitoilla ei ole ollut yhtä merkittävää osaa maakuntarahastojärjestelmässä kuin edeltävillä maakuntaliitoilla oli ollut 1950-luvulta aina 1990-luvun alkuun saakka.¹¹³

Kun Mikkelin läänin maakuntaliitto lakkautettiin vuonna 1991, Kulttuurirahasto pyysi Maakuntarahaston hoitokuntaa Maakuntaliiton sijasta nimeämään neljä jäsentä hoitokuntaan kolmevuotiskaudeksi.¹¹⁴ Vuonna 1995 hyväksytyn uuden ohjesäännön mukaan hoitokunnassa oli 11 jäsentä, joista kuusi oli Suomen Kulttuurirahaston nimeämiä, kolme Mikkelin läänin maakuntayhtymän nimeämiä ja kaksi hoitokunnan tai hoitokunnan valitseman tahon nimeämiä. Uusi ohjesääntö oli osa Suomen Kulttuurirahaston ohjesääntöuudistuksen pyrkimystä nimeäjätahojen uudelleen määrittelyyn, jossa pyrittiin samalla kaavalla valittuihin 11-jäsenisiin hoitokuntiin kaikissa rahastoissa.¹¹⁵ Lopulta Suomen Kulttuurirahaston vuoden 2004 sääntöuudistuksessa poistettiin kaikki maakuntien liittojen nimittämiskiintiöt.

Mikkelin läänin maakuntarahaston sidonnaisuus maaherroihin päättyi vuonna 1988 Uki Voutilaisen eläkkeelle jäämiseen. Vuodesta 1989 eteenpäin hoitokunnan puheenjohtajat ovat olleet paikallisen liike-elämän edustajia: varatuomari Matti Vanhanen oman asianajotoimistonsa vetäjä ja Mikkelin kaupunginhallituksen puheenjohtaja, Jukka Tikka viestintäkonserni Länsi-Savo Oy:n toimitusjohtaja, Olli Kumela painotalo Helprint Quebecor Oy:n toimitusjohtaja ja Ilkka Paatero heinävetisen Kermansavi Oy:n perustaja ja pitkäaikainen toimitusjohtaja. Kokonaan maaherrat eivät rahaston hallinnosta kadonneet: maaherra Pirjo Ala-Kapee oli maakuntarahaston hoitokunnan jäsen vuosina 1997–2000.

Hoitokunta koolla marraskuussa 1991. Ylärivissä vasemmalta Risto Ihamuotila, Hemmo Pirhonen, Pentti Salervo ja asiamies Jorma Julkunen, alarivissä vasemmalta Eino Tiainen, Lauri Partti, Irma Toivakka ja puheenjohtaja Matti Vanhanen. SKR:n arkisto.

Varatuomari Matti Vanhanen oli hoitokunnan puheenjohtaja vuosina 1989–1997. SKR:n arkisto.

Nigolai Gogolin kirjallisuutta harrastava toimitusjohtaja Jukka Tikka johti puhetta hoitokunnassa 1998–2000. Länsi-Savon arkisto.

1990-luku oli Mikkelin läänin maakuntarahaston toiminnassa murrosvuosikymmen. Puheenjohtajistossa sukupolvi vaihtui sodan kokeneista suuriin ikäluokkiin. Samaa ikäluokkaa edustaneet ja myös urheiluharrastuksen (Mikkelin Palloilijat) yhdistämät asiamies Julkunen ja puheenjohtajat Vanhanen ja Tikka loivat mutkattomat ja läheiset työskentely- ja yhteistyösuhteet. Lääninhallinnosta irtautuminen johti tarpeeseen luoda oma, maakuntarahastolainen kulttuuripolitiikka. Maakuntaliiton ja lääninhallinnon paikan rahaston keulassa otti luontevasti Suomen Kulttuurirahasto, joka 1990-luvulla ryhtyi vahvistamaan maakuntarahastoja taloudellisesti.¹¹⁶ Maakuntarahasto irrottautui myös kuntien toiminta-avustuksesta 1990-luvun lopussa ja jättäytyi yksittäisten lahjoitusten varaan. Rahaston lahjoitukset lisääntyivät huomattavasti 1990-luvulla lamakaudesta huolimatta.

Lisääntyneet resurssit käytettiin apurahojen jakoon ja palkintoihin. Rantasalmi-palkinnosta rakennettiin pysyvä instituutio 1990-luvun jälkimmäisellä puoliskolla. 1990-luvulla rahasto ei muutamista yrityksistä huolimatta harjoittanut omaa kulttuuripoliittista toimintaa. Tässä suhteessa vuosikymmen oli hengähdystauon aikaa ennen uudella vuosituhannella lähes räjähdysmäisesti lisääntyvää aktiviteettia.

Jarmo Mäkisen tulkinnan mukaan 1990-luvulla maakuntarahastojen rooli ja yhteiskunnallinen näkyvyys vahvistuivat, kun rahastojen yksityinen luonne sekä kiinnittyneisyys paikallisiin toimijaverkostoihin täyttivät niin kansalliset kuin ylikansalliset Euroopan Unionin yhteiskuntapolitiikalle asettamat periaatteet.¹¹⁷

Hoitokunnan puheenjohtajan Jukka Tikan sloganin mukaan rahasto ryhtyi ottamaan maakuntaa haltuun. Asiamies Jorma Julkunen jalkautui maakuntaan hankkimaan lisää tietoa maakunnasta ja tekijöistä ja tekemään rahastoa tutuksi. Asioiden hoitamista hankaloitti omien toimitilojen puute ja asiamiehen toiminta oman toimensa ohella kotoaan käsin, mikä johti siihen, että asiamies oli tavoitettavissa lähinnä iltaisin. Etelä-Savon rahasto vuokrasi ensimmäisen toimistotilansa vasta vuonna 2001 Länsi-Savo Oy:n entisestä painotalosta Mikkelin Maaherrankadulta. Alkuvuodesta 2008 rahaston toimisto muutti Naisvuoritaloon, entiseen työväentaloon Mikonkadulle.

Vuoden 1995 ohjesäännössä rahaston nimeksi tuli Suomen Kulttuurirahaston Mikkelin läänin rahasto, maakunta-sana jäi siis pois. Uusi nimi ei kuitenkaan ehtinyt olla kauan käytössä, kun Suomen uuden lääninjaon myötä Mikkelin lääni lakkautettiin syyskuun 1. päivänä vuonna 1997. Tämän seurauksena rahasto muuttui läänin rahastosta maakunnan rahastoksi. Uudeksi nimeksi tuli Suomen Kulttuurirahaston Etelä-Savon rahasto, joka on edelleenkin käytössä. Rahasto voi käyttää myös nimeä Etelä-Savon Kulttuurirahasto.

Apurahojen käsittely ja jako 1990–2001

Sen jälkeen kun Mikkelin läänin maakuntarahaston kulttuuripoliittinen ohjelma valmistui vuonna 1968, ei rahasto enää laatinut laajoja apurahojen jakoon liittyviä periaatelinjauksia. Vuonna 1993 maakuntarahaston työvaliokunta ja nimikkorahastojen toimikunnat pohtivat jakoesitystä kuusi tuntia.

Jakoperiaatteiksi määriteltiin, että apurahan on selkeästi kohdistuttava johonkin hankkeeseen tai projektiin. Rahoitusta myönnettiin mieluiten maakunnallisiin hankkeisiin. Lama-aikana tärkeäksi nousi luomisvoiman tukeminen, joka auttaisi arjen yli näkemisessä. Päätettiin, että erilaiset taideteollisuuden välinehankinnat, joihin oli 1970- ja 1980-luvuilla myönnetty suhteellisen runsaasti apurahoja, kuuluivat taidetoimikunnille. Liikaa opiskeluapurahoja ei tulisi myöntää, poikkeuksena ne nimikkorahastot, jotka sääntöjensä mukaan jakoivat nimenomaan opintostipendejä.¹¹⁸

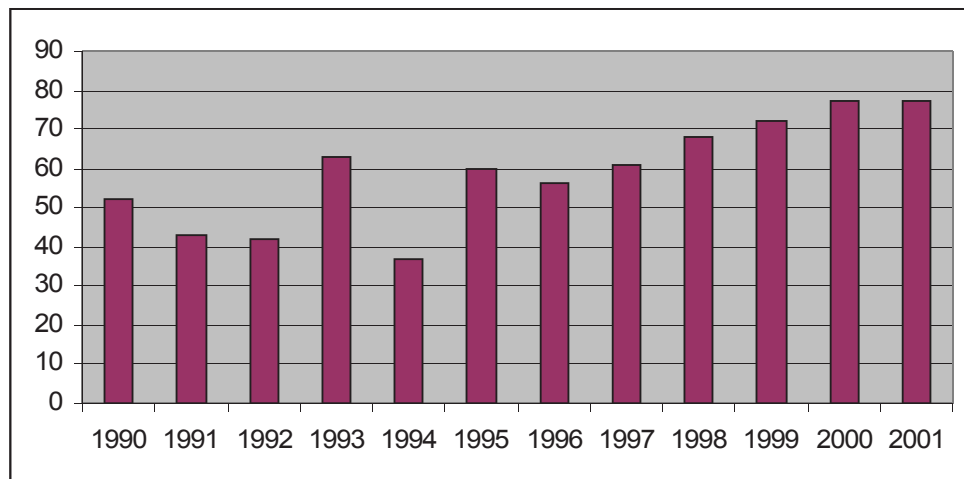
Hoitokunta kokoontui maakuntarahaston 30-vuotisjuhlakokoukseen 12.11.1991 päättämään apurahojen jaosta. Myöämpäivään vasemmalta hoitokunnan jäsenet Irma Toivakka, Lauri Partti, Pentti Sallervo, Hemmo Pirhonen, asiamies Jorma Julkunen, puheenjohtaja Matti Vanhanen sekä selin Risto Ihamuotila ja Eino Tiainen. SKR:n arkisto.

Kolme vuotta myöhemmin keskustelussa oli mukana asiantuntijana Suomen Kulttuurirahaston asiamies Ralf Sunell. Keskustelussa painotettiin apurahojen suuntaamista nimenomaan maakunnassa tapahtuvaan toimintaan tai lääniin kohdistuviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Opiskeluapurahoilla oli haluttu antaa maakunnan nuorille paremmat elämisen eväät, mutta ongelmana oli se, etteivät monetkaan opiskelijat enää palanneet työskentelemään synnyinseuduilleen. Hoitokunta halusi apurahojen painopisteen maakuntaan ja apurahan saajan toimipaikkaan syntymäpaikan sijasta.¹¹⁹

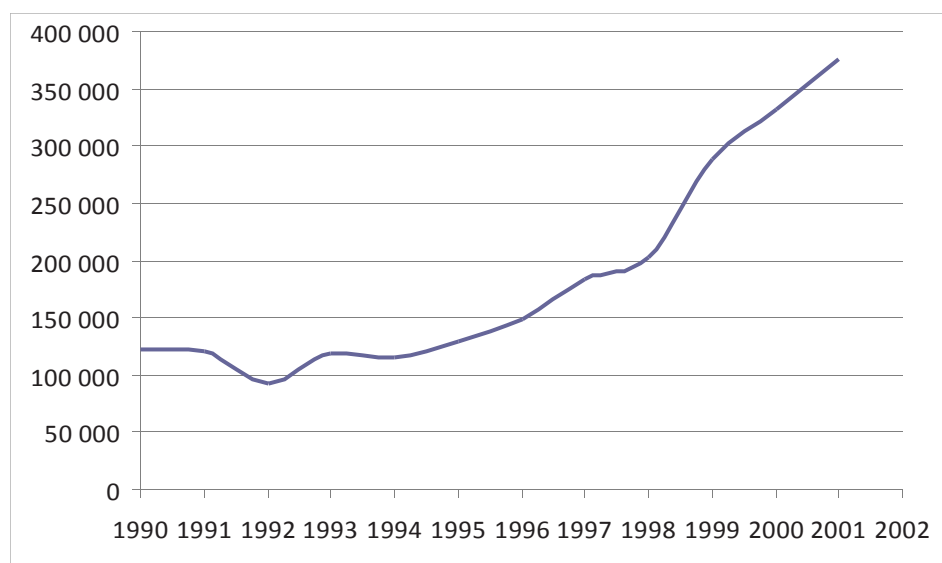
Lisäksi todettiin, että hoitokunnan ja jakoehdotuksen tekevän työvaliokunnan aktiivinen rooli oli tärkeä ohjattaessa apurahoja sinne, missä oli paineita. Jo tulevan syksyn jaossa päätettiin viestiä tarpeista nimikkorahastojen suuntaan.¹²⁰ Hoitokunta halusi aktiivisemmin ohjata apurahojen myöntämistä ja muovata siten yleistä kulttuuripolitiikkaa. Tämä johti konfliktiin hoitokunnan ja paikallisia etuja painottavien nimikkorahastojen toimikuntien välillä.

Konfliktia edesauttoi myös hoitokunnan ja asiamiehen pyrkimys apurahakäsittelyn ammattimaistumiseen jakosumman kasvaessa. Nimikkorahastojen toimikunnat ja rahaston työvaliokunta tekivät jakoesityksen, jonka hoitokunta hyväksyi. 1990-luvun loppupuol-

lolla alkoi hoitokunnassa keskustelu hoitokunnan ulkopuolisten asiantuntijoiden käytöstä ja apurahakäsittelyn uudelleenorganisoinnista. Ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö johti väistämättä alueellisten ja paikallisten etunäkökohtien heikkenemiseen. Alkaneesta keskustelusta huolimatta asiantuntijakäsittely organisoitiin muodollisesti vasta 2000-luvun puolella.

KUVIO 5: Apurahat (kpl) 1990–2001.

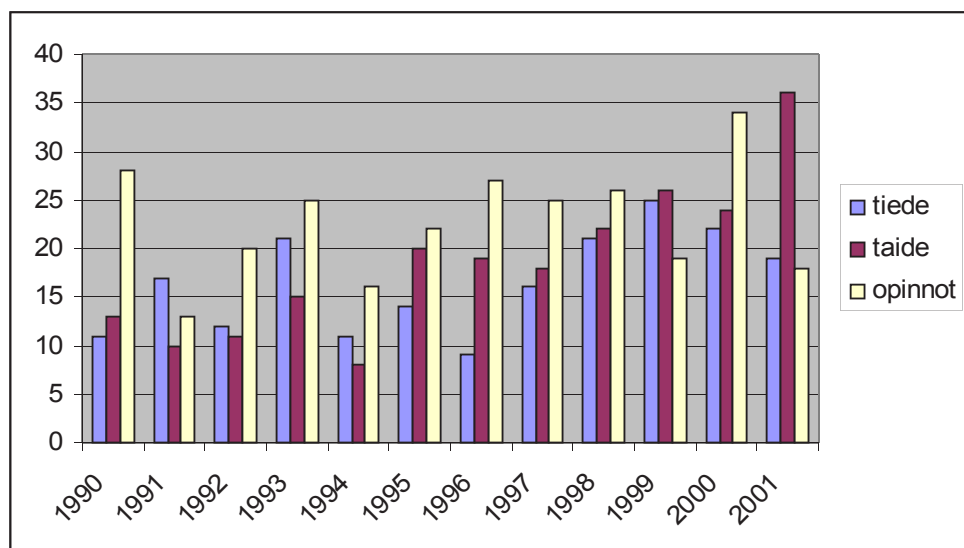
KUVIO 6: Jakosumman kehitys 1990–2001 (vuoden 2010 euroissa).

Suomen Kulttuurirahastossa lisääntyneet resurssit käytettiin kokovuotisiksi apurahoiksi tieteelliseen työskentelyyn, taiteiden osuuden kasvattamiseen kokonaisjakovarasta ja maakuntarahastojen vahvistamiseen. Suomen Kulttuurirahaston hallitus asetti vuodelle 1996 tavoitteen, että taiteiden osuus kokonaisjakosummasta nostetaan vähintään 30 prosenttiin ja vuonna 1998 jo noin 40 prosenttiin. Taiteen osuuden kasvattaminen johtui muun muassa lisääntyneen taidealan koulutuksen aiheuttamasta taiteilijoiden määrän kasvusta. Lisäksi vuonna 1995 aloitettu tutkijakoulujärjestelmä lisäsi valtion rahoitusta väitöskirjatyöhön, joten Kulttuurirahasto saattoi suunnata oman rahoituksensa painopistettä taiteisiin.¹²¹

Vuonna 1996 Suomen Kulttuurirahastoon perustettiin apurahojen jakoa ja kulttuuritoimintaa suunnittelemaan kulttuuripoliittinen toimikunta, joka valmisteli apurahojen jaon päälinjoja, erityisesti suurta rahoitusta tarvitsevia hankkeita, ja suunnitteli rahaston muuta toimintaa.¹²²

Etelä-Savon rahastossa tiedeapurahojen lukumäärä oli noussut taideapurahojen ohitse 1980-luvun jälkipuoliskolla. Taideapurahat ohittivat kappalemääräisesti tiedeapurahat 1990-luvun jälkipuoliskolla, tosin niiden välinen suhde oli useimpina vuosina hyvin tasainen. Lukumääräisesti eniten jaettiin lähes joka vuosi opiskeluapurahoja.

Maakuntarahaston ensimmäisten 27 vuoden aikana tieteenalojen kesken lukumääräisesti eniten oli myönnetty apurahoja humanistisille tieteille (28 % apurahoista), toisena tulivat yhteiskuntatieteet (21 %) ja kolmantena maatalous- ja metsätieteet (16 %). 1990-luvulla humanistiset tieteet pitivät pintansa (26 % apurahoista), mutta lukumääräisesti toiselle sijalle nousi aikaisemmin marginaaliseksi jäänyt lääketiede (19%) ennen maatalous- ja metsätieteitä (18%.)

KUVIO 7: Tieteen, taiteen ja opintojen osuus apurahoista 1990–2001.

Tieteenala	kpl	prosenttia lukumäärästä
Humanistiset tieteet	51	26
Kasvatus ja opetus	26	13
Luonnontieteet	8	4
Lääketiede	38	19
Maa- ja metsätieteet	36	16
Tekniset tieteet	15	8
Yhteiskuntatieteet	21	11
Yhteensä	196	99

TAULUKKO 3: Apurahajakauma (kpl) eri tieteenalojen kesken 1990–2001.

Lääketieteen nousu johtui kahdesta nimikkorahastosta, vuonna 1989 perustetusta William, Bertta ja Erkki Lylyksen rahastosta, joka tukee syöpä- ja verisuonitautien tutkimustyötä, ja vuonna 1997 perustetusta Mikkelin keskussairaalan 200-vuotisrahastosta, joka edistää maakunnan erikoissairaanhoidon ja terveydenhuollon kehittämistä ja tutkimustoimintaa ja tukee jatko-opintoja terveydenhuollon eri aloilla.

Kun maakuntarahaston alkuvuosikymmeninä apurahoja oli myönnetty vain kuudelle lissensiaattityölle ja 14 väitöskirjalle, vuosina 1990–2001 lissensiaattitöihin myönnettiin 23 ja väitöskirjatöihin 46 apurahaa. Yleiset työskentelyapurahat olivat silti vallitsevina. Lissensiaatti- ja väitöskirja-apurahojen taustalla oli yliopistojen ja korkeakoulujen aloituspaikkojen sekä tieteellisten jatkotutkintojen määrän erittäin nopea kasvu 1990-luvulla.¹²³

Taiteenala	kpl	prosenttia lukumäärästä
Arkkitehtuuri	2	1
Kirjallisuus	20	9
Kuvataiteet	43	20
Lastenkulttuuri	17	8
Näyttämötaiteet	30	14
Säveltaiteet	62	29
Taideteollisuus ja käsityö	24	11
Valokuva, elokuva	15	7
Yhteensä	349	99

TAULUKKO 4: Apurahajakauma (kpl) eri taiteenalojen kesken 1990–2001.

Taiteen osalta aikaisempien vuosikymmenien tilanne päti edelleen: säveltaide oli ykkönen, kuvataide tuli toisena ja näyttämötaide kolmantena apurahojen lukumäärällä laskettuna. Kuitenkin vuosina 1962–1989 vallinnut säveltaiteen hegemonia oli alkanut murentua. Kun aikaisemmalla kaudella säveltaiteen osuus kaikista taideapurahoista oli 42 %, vuosina 1990–2001 sen osuus laski 29 prosenttiin. Suurin nousija oli lastenkulttuuri, joka kasvatti osuuttaan kahdesta prosentista kahdeksaan.

1990-luvun alun lamakaudesta huolimatta Mikkelin läänin maakuntarahaston saamat lahjoitukset kasvoivat edelliseen vuosikymmeneen verrattuna, ja kuutena vuotena lahjoitusten määrä ylitti vuoden 2010 rahassa 100 000 euron rajan. Sen sijaan läänin kunnilta saatu toiminta-avustus oli laskenut koko vuosikymmenen ja oli vuoteen 1996 tullessa enää 12 000 markkaa vuodessa. Asiamies Jorma Julkunen tiedusteli kuntia edustavalta maakuntayhtymältä, ottaisiko se hoitaakseen toiminta-avustuksen maksamisen, mutta neuvottelut eivät johtaneet tulokseen.¹²⁴ Seurauksena maakuntarahaston hoitokunta päätti kokonaan luopua kuntien toiminta-avustusten hakemisesta ja itsenäistyä myös tällä tasolla.¹²⁵

Vuoden 1991 vuosijuhlassa rahasto vietti 30-vuotisjuhliiaan. Asiamies Julkunen (oik.) ja puheenjohtaja Vanhanen jakavat rahaston tunnustuspalkinnon Savonlinnan oopperajuhlien johtajalle Pentti Savolaiselle. Vasemmalla kukkaistytty Verna Julkunen. SKR:n arkisto.

Etelä-Savon rahaston lahjoitusten kehitys muistutti muiden maakuntarahastojen kehitystä: 1990-luvun alun laman aikana yrityksen ja yhteisöt pienensivät lahjoituksiaan SKR:n maakuntarahastoille, mutta yksityishenkilöiden suuret, yli 100 000 mk:n lahjoit-

tukset lisääntyivät. Laman jälkeen yritysten lahjoitukset kääntyivät nousuun, mutta julkisyhteisöjen – kuntien, kaupunkien ja maakuntaliittojen lahjoitukset vähenivät.¹²⁶

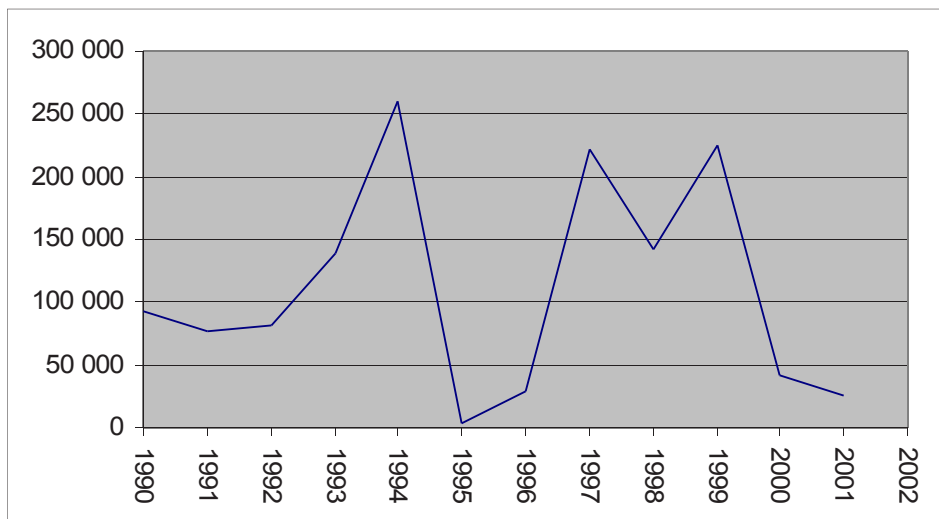
Lisääntyneet resurssit nostivat Etelä-Savon rahaston jakosummaa, joka kasvoi erittäin voimakkaasti 1990-luvun loppupuoliskolta lähtien. Samalla apurahojen keskikoko kasvoi, sillä myönnettyjen apurahojen lukumäärä ei noussut samassa suhteessa.

Suomen Kulttuurirahasto halusi vahvistaa maakuntarahastoja, ja vuonna 1996 maakuntarahastoille myönnettiin projektituki, jonka kautta keskusrahasto kattoi kaksi kolmasosaa enintään 100 000 markan apurahasummasta. Seuraavana vuonna Suomen Kulttuurirahasto lisäsi maakuntarahastojen jakosummaa 100 000 markalla, jonka saattoi jakaa korkeintaan kahtena eri apurahana.¹²⁷ Projektitukea ei ollut tarkoitettu yksittäisiin tieteellisiin tai elinkeinohankkeisiin, vaan ensisijaisesti maakunnallisiin poikkitieteellisiin hankkeisiin, jotka tavoittaisivat suuren yleisön.¹²⁸

Seuraavaksi Suomen Kulttuurirahasto myönsi juhluvuonnaan peruskoululaisten kulttuuritoimintaan 100 000 markkaa vuodessa kullekin maakuntarahastolle. Tämä tehtiin muistoksi niille Suomen koululaisille, jotka vuonna 1938 suorittivat Suomen Kulttuurirahaston Säätiön perustamiskeräyksen opettajiensa johdolla keräämällä lahjoituksia ovelta ovelle. Yksittäinen stipendi oli 10 000 markkaa. Stipendien saaman vastaanoton perusteella SKR:n hallitus päätti jatkaa peruskoululaisten kulttuuritoiminnan tukemista myös juhluvuoden jälkeen samalla vuosittaisella summalla.¹²⁹ Myöhemmin tukea saivat peruskoulujen piirissä olevien kulttuuriryöryhmien lisäksi myös muut lasten ja nuorten kulttuurikerhot ja työryhmät.¹³⁰ Päätös nosti huomattavasti lastenkulttuurin osuutta kulttuurin jakosummasta 1990-luvun lopulta lähtien.

Toimintavuodelle 1998–1999 maakuntarahastot saivat 50 000 markan lisätuen jaettavaksi yhtenä taiteen apurahana. Lisätuella Suomen Kulttuurirahasto halusi paitsi vahvistaa maakuntarahastoja taloudellisesti, myös kouluttaa maakuntien hakijoita hakemaan suurempia apurahoja. Lisääntyneiden resurssien myötä hoitokuntien rooli maakunnallisten hankkeiden promootorina kasvoi.¹³¹ Tämä kantoi Etelä-Savossa hedelmää 2000-luvulla, kun rahaston omien ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa toteutettujen kulttuurihankkeiden määrä lisääntyi valtavasti.

Maakuntien tukeminen ei vähentynyt 2000-luvun alussakaan, sillä Kulttuurirahastossa huomattiin yhteiskunnan murroksen koettelevan eri alueita eri tavoin.

KUVIO 8: Saadut lahjoitukset 1990–2001 (vuoden 2010 euroissa).

Etelä-Savon rahasto taiteen tukijana: case Paavo Pelvo

Yksi Etelä-Savon rahaston vuosien varrella tukemista kuvataiteilijoista on savonlinnalainen Paavo Pelvo, joka sai ensimmäisen apurahan Mikkelin läänin maakuntarahastolta vuonna 1966 ollessaan vielä koululainen. Vuonna 2011 Pelvo palkittiin Etelä-Savon rahaston kulttuuripalkinnolla. Pelvo on koko uransa aikana asunut Savonlinnassa Ateneumin opiskeluaikaa lukuunottamatta.

Muutto taideopintojen jälkeen takaisin kotikaupunkiin ei ollut aivan itsestään selvää, ja Helsinkiin jäämistä harkittiin. Muuttopäätökseen vaikuttivat käytännölliset syyt: työskentelyateljeen ja tilavamman asunnon järjestyminen, joka oli tärkeää esikoisensa saaneelle nuorelle perheelle. Myös asuinympäristön rauhallisuus ja luonnonläheisyys painoivat vaa'assa.

Pelvo on toiminut vapaana taiteilijana vuodesta 1974 lähtien lukuunottamatta vuosiaan läänintaiteilijana ja satunnaisia kuvataiteen opetustöitä.

"Maakunnassa asumisessa ja työskentelyssä on omat hyvät ja huonot puolensa", sanoo Paavo Pelvo.

"Parasta on työrauha, joka on minulle hyvin tärkeä. Huonoja puolia on taide-elämän keskittyminen pääkaupunkiseudulle. Taidetapahtumien seuraaminen on hankalampaa. Taidehankinnat ja teosten myynnit tapahtuvat pääasiassa suuremmissa kaupungeissa."

Apurahat ovat olleet Paavo Pelvolle ratkaisevan merkityksellisiä. Niiden turvin on voinut vapaasti työskennellä ja luoda suurempia teoskokonaisuuksia. Myös näyttelyitä on voinut suunnitella ja toteuttaa pitemmällä tähtäimellä.

"Kulttuurirahaston jakamat apurahat ovat tärkeä vaihtoehtoinen mahdollisuus maakunnassa työskenteleville ammattitaiteilijoille, varsinkin kun taidepiirit ovat hyvin suppeat. Työskentely- ja näyttelykustannukset ovat korkeat ja tulot epävarmat. Hyvää on sekin että rahat tulevat byrokratian sijaan suoraan taiteeseen", sanoo Paavo Pelvo.

"Apurahat ovat mahdollistaneet monet taidetapahtumat myös täällä maakunnassa."

Kuvataiteilija Paavo Pelvo sai rahaston kulttuuripalkinnon vuosijuhlassa 2011. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

Nimikkorahastot 1990–2001

Verrattuna 1980-luvun jälkipuoliskon hurjaan nimikkorahastojen perustamisvauhtiin tahti rauhoittui 1990-luvulla. Vuosina 1990-2001 perustettiin kaikkiaan yhdeksän nimikkorahastoa. 1980-luvulla alkanut kuntien ja kaupunkien nimikkorahastobuumi jatkui: Juva, Kerimäki, Punkaharju ja Ristiina saivat omat rahastonsa.

Juvan 550-vuotisrahasto perustettiin vuonna 1992. Se perustuu Juvan seurakunnan, Juvan kunnan ja Juvan Lehti ry:n lahjoituksiin ja onnittelulahjoituksiin Juvan 550-vuotisjuhlien yhteydessä. Nimikkorahasto edistää Juvan alueen kirkollista, henkistä ja aineellista kulttuuria ja tukee alueen nuorten opiskelua tieteen ja taiteen eri aloilla.

Kerimäen rahasto vuodelta 1993 perustuu Kerimäen kunnan rahalahjoitukseen sekä onnittelulahjoituksiin Kerimäen 350-vuotisjuhlien yhteydessä. Rahaston tarkoituksena on edistää Kerimäen alueen henkistä ja aineellista kulttuuria sekä tukea alueen nuorten jatko-opiskelua.

Olavi Räsänen rahasto perustuu Olavi Räsänen Oy:n lahjoitukseen 50-vuotisjuhlaan 1996 sekä onnittelulahjoituksiin. Rahasto edistää yrittäjyyteen liittyvää tutkimustoimintaa ja koulutusta erityisesti mekaanisen puunjalostusteollisuuden alalla.

Mikkelin keskussairaalan 200-vuotisrahasto perustuu Etelä-Savon sairaanhoitopiiriin lahjoitukseen vuodelta 1997. Rahasto edistää maakunnan erikoissairaanhoidon ja terveydenhuollon kehittämis- ja tutkimustoimintaa ja tukee jatko-opintoja terveydenhuollon eri aloilla hakemuksesta tai hakemuksetta.

Irja ja Hannes Lehtiön rahasto perustettiin vuonna 1999. Se perustuu opettaja Irja Maria Lehtiön (o.s. Liimatainen, 1911–1999) testamenttilahjoitukseen ja säilyttää nimessään muiston myös hänen puolisostaan, kauppalansihteeri Kaarle Johannes (Hannes) Lehtiöstä (1898–1981). Rahasto tukee musiikin opiskelua ja soitinten hankintaa.

Punkaharjun rahasto perustuu Punkaharjun kunnan tekemään lahjoitukseen sekä onnittelulahjoituksiin kunnan 75-vuotisjuhlien yhteydessä 1999. Rahaston tarkoituksena on tukea alueen nuorten jatko-opintoja sekä edistää Punkaharjun henkistä ja aineellista kulttuuria.

Ristiinan rahasto perustuu Ristiinan seurakunnan ja kunnan lahjoituksiin sekä onnittelulahjoituksiin Ristiinan 350-vuotisjuhlien yhteydessä vuonna 1999. Rahaston tarkoituksena on edistää Ristiinan henkisen ja aineellisen kulttuurin kehittämistä sekä tukea nuorten opiskelua tieteen ja taiteen alueilla.

Adelheid ja Arvo Laron rahasto perustuu kirjastonhoitaja Adelheid Laron (o.s. Okas, 1911–2001) testamenttilahjoitukseen. Rahasto säilyttää nimessään muiston myös hänen puolisonsa Arvo Laron (1909–1968) elämäntyöstä. Rahaston tarkoitus on jakaa apurahoja eteläsavolaisille esikoisteoksen julkaisuille kirjailijoille.

Adelheid ja Arvo Laro kihlajaiskuvassaan. Kuva Anja Jääskeläisen kokoelma.

Suur-Savon Energiasäätiön rahasto perustuu Suur-Savon Energiasäätiön vuonna 2001 tekemään lahjoitukseen. Rahaston tarkoituksena on tukea energiahuollon ja siihen liittyvien tieteenalojen tutkimusta sekä muuta tiedettä ja taidetta maakuntarahaston ja Suur-Savon Sähkö Oy:n toimialueella.

Rantasalmi-palkinto

Vuonna 1996 ensimmäisen kerran jaettu 100 000 markan (nykyään 20 000 euroa) suuruinen Rantasalmi-palkinto oli Etelä-Savon rahaston 1990-luvun merkittävin uusi toimintamuoto ja pysyvä kulttuuri-instituutio. Palkinto perustettiin talousneuvos Osmo Ruotsalaisen aloitteesta, ja se palkitsee mekaanisen puualan maineteosta. Palkinnon taustalla oli huoli suomalaisen mekaanisen puunjalostuksen tulevaisuudesta ja ajankohtainen keskustelu puun käytön lisäämisestä etenkin rakentamisessa. Palkinto on valtakunnallinen eikä mitenkään rajoittunut Etelä-Savon maakuntaan. Ruotsalainen halusi perustaa merkitykseltään ja julkisuudeltaan kirjallisuuden Finlandia-palkintoon verrattavan, valtakunnallista huomiota saavan puualan palkinnon, Puu-Finlandian.¹³² Ruotsalainen oli myös hivenen pettynyt siihen, mitä Rantasalmen rahaston apurahoilla ja stipendeillä oli saavutettu.¹³³

Ensimmäinen Rantasalmi-palkinto myönnettiin 1996 diplomi-insinööri Risto Lähteenmäelle (oik.), jota hoitokunnan puheenjohtaja Matti Vanhanen kättelee. ESR:n arkisto.

Vuonna 2006 Rantasalmi-palkinnon jakojuhla palasi synnyinseudulleen Etelä-Savoon. Vuoden 2007 metsäseminaarissa palkitun Harjavalta-konsernin toimitusjohtaja Tuomo Aine, Metsäteollisuus ry:n toimitusjohtaja Anne Brunila, rahaston hoitokunnan puheenjohtaja Olli Kumela ja Andritzin toimitusjohtaja Pekka Rahkila Mikkelin Mikaelissa. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

Maakuntarahaston yhteistyökumppaneina, jotka tekivät hoitokunnalle ehdotuksen palkinnonsaajasta, olivat Puuinfo (nykyisin Wood Focus), Metla, Tekes, VTT ja Keran Mikkelin aluekonttori.¹³⁴ Maakuntarahastoa palkintoraadissa edusti Osmo Ruotsalainen ja hänen kuoltuaan hoitokunnan puheenjohtaja vuodesta 2003 lähtien. Suomen Kulttuurirahastoa raadissa edusti asiamies Ralf Sunell vuodesta 2001 lähtien. Raadin sihteerinä toimi maakuntarahaston asiamies Jorma Julkunen.

Ensimmäinen Rantasalmi-palkinto jaettiin Puun aika - Savon maakuntatapahtuma -nimisessä tilaisuudessa, joka järjestettiin maakuntarahaston, Mikkelin kauppakamarin, Mikkelin seudun elinkeinopalvelun, Tekesin, Mikkelin ammattikorkeakoulun, maakuntayhtymän ja Puuinfon yhteistyönä. Tapahtuman yhteydessä järjestettiin mekaanisen puunjalostuksen näyttely ja esiteltiin alan koulutusta ja tutkimusta.¹³⁵ Kolme ensimmäistä palkintoa jaettiin maakuntarahaston järjestämässä juhlassa Etelä-Savossa. Sen jälkeen jakotilaisuus irrotettiin maakunnasta ja palkinto jaettiin valtakunnallisten Puumarkkinapäivien yhteydessä yhteistyössä Wood Focuksen kanssa.

2000-luvun alussa palkinto joutui ongelmiin, kun valtiovarainministeriö epäsi siltä verovapauden sillä perusteella, ettei sitä voinut pitää tuloverolaissa tarkoitettuna yleishyödyllisen toiminnan tunnustukseksi annettuna palkintona. Tästä huolimatta asiaa kä-

siteltyt työryhmä, johon kuuluivat Osmo Ruotsalainen, Jorma Julkunen, Ralf Sunell ja Wood Focus Oy:n toimitusjohtaja Pertti Hämäläinen, totesi että Rantasalmi-palkinto on puualan keskuudessa erittäin arvostettu ja tunnustettu. Oli tärkeää ettei palkintoa lakautettaisi, ja se päätettiin jakaa entiseen tapaan.¹³⁶

Etelä-Savon rahaston nostaessa profiiliaan monin tavoin 2000-luvun puolivälissä hoitokunnan ja palkintotyöryhmän piirissä alettiin keskustella Rantasalmi-palkinnon tulevaisuuden näkymistä. Todettiin, ettei palkinnon saama julkisuus ollut tyydyttävä, sillä palkinto jäi Puumarkkinpäivien muun ohjelman varjoon ja oli vaarassa menettää oman identiteettinsä ja profiilinsa.¹³⁷

Ratkaisuksi päätettiin tuoda palkinnonjako takaisin palkinnon syntysijoille ja rakentaa jaon ympärille korkeatasoinen tieteellis-taiteellinen tapahtuma.¹³⁸ Vuodesta 2006 Rantasalmi-palkinto onkin jaettu Mikkelissä, ja sen yhteyteen on rakennettu pysyvä eteläsavolainen puualan tapahtuma yhteistyössä Mikkelin kauppakamarin kanssa. Ensimmäisen tapahtuman yhteydessä 2006 rakennettiin näyttely kunnioittamaan Rantasalmi Oy:n 60-vuotisjuhlaa, Rantasalmen rahaston 30-vuosijuhlaa ja Rantasalmi-palkinnon 10-vuotisjuhlaa. Lisäksi Osmo Ruotsalaisen elämäntyöstä julkaistiin dokumenttielokuvan muodossa historiikki.

Rantasalmi-palkinnon saajat 1996–2010

- 1996 Dipl. ins. Risto Lähteenmäki
- 1997 Hallituksen puheenjohtaja Kauko Rautio, Veistorakenne Rautio Oy
- 1998 Toimitusjohtaja Keijo Kopra, Vierumäen Teollisuus Oy
- 1999 Toimitusjohtaja Antero Ikäheimo, Lappset Group Oy
- 2000 Professori Jouni Koiso-Kanttila, Oulun yliopisto; arkkitehti Markku Karjalainen, Oulun yliopisto
- 2001 Professori Tuija Vihavainen, Valtion teknillinen tutkimuskeskus; professori Pertti Viitaniemi, Valtion teknillinen tutkimuskeskus
- 2002 Sisustusarkkitehti Markku Kosonen
- 2003 Karelia-yhtymä Oyj
- 2004 Arkkitehti (SAFA) Jussi Vepsäläinen, Arkve Oy
- 2005 Professori Matti Kairi, Teknillinen korkeakoulu
- 2006 Saunaseura ry; toimitusjohtaja Wolfgang Schreiber
- 2007 Harjavalta-konserni
- 2008 Keitele Forest Oy
- 2009 Teknillisen korkeakoulun arkkitehtuurin laitoksen Wood Program -ohjelma
- 2010 Olavi Räsänen Oy

V STIPENDIRAHASTOSTA KULTTUURIN TUKIJAKSI, TEKIJÄKSI JA VAIKUTTAJAKSI 2002–2011

Etelä-Savon maakuntarahasto pohti uudelle vuosituhatkunnalle siirryttäessä tulevia tehtäviä. Toiminnan uudistamisen keskeisiksi kulmakiviksi hoitokunta valitsi apurahahakemusten käsittelyn professionaalisuuden lisäämisen, oman kulttuuripoliittisen toiminnan aktivoimisen ja asiamiehen "kentälle" menon. Uuden tekemiselle annettiin slogan Maakunta haltuun.¹³⁹ Uudistuksen tavoitteena oli maakuntarahaston tuominen lähemmäksi yksittäisiä toimijoita, lisääntynyt tieto paikallisen kulttuurin tilasta ja rahaston integroituminen maakunnalliseen ja alueelliseen päätöksenteon valmisteluun.¹⁴⁰

2000-luvun muutoksia pohjusti jo 1990-luvulla alkanut varallisuuden lisääntyminen sekä keskusrahaston aktivoitunut kulttuuripoliittinen toiminta, joka näkyi maakuntarahastoihin päin lisääntyneenä keskusrahaston rahoituksena. Jakovarojen kasvaessa maakuntarahaston painoarvo vapaasti kilpailtavassa kulttuurin rahoituksessa kasvoi, kun samalla valtion ja kuntien kulttuurin rahoitus alkoi olla yhä suuremmassa vaikeuksissa.¹⁴¹ Keskusrahasto kuunteli maakuntarahaston ideoita ja antoi mahdollisuuksia uusiin avauksiin.¹⁴²

Etelä-Savon rahastossa suurin muutos oli asiamiehen muuttuminen oman toimen ohella työskentelevästä puolipäiväiseksi. Kun myös hoitokunnan puheenjohtaja Olli Kumela oli jäänyt pois työelämästä vuoden 2002 lopussa, puheenjohtaja ja asiamies vetivät yhdessä jonkinlaista "kokeilulaboratoriota": rahaston asioita ja roolia pohdittiin asiamiehen ja puheenjohtajan viikottaisissa tapaamisissa ja keskusteluissa.¹⁴³

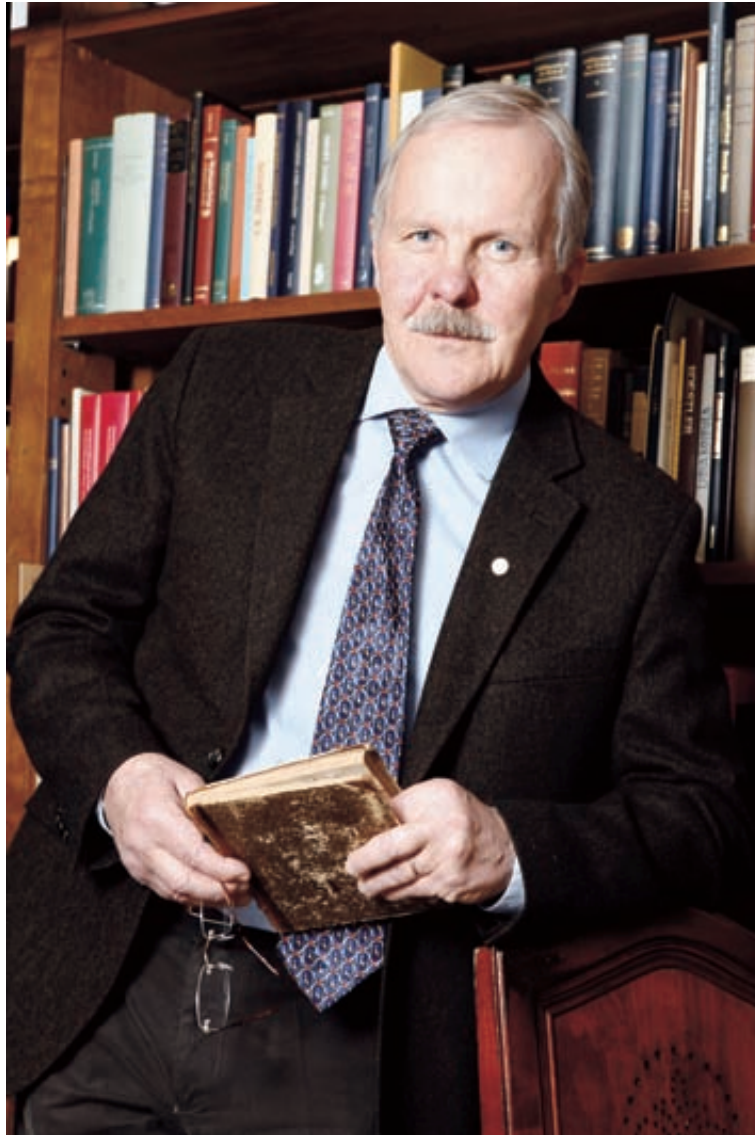
Asiamiehen rooli laajentuu

Asiamiehen tehtäväkuvaa maakuntarahastossa määrittää pitkälle se, miten rahasto arvioi oman kulttuuritoiminnan roolinsa. Mikäli rahastolla on omia kulttuuripoliittisia tavoitteita, joita se toteuttaa itse tai yhteistyössä ulkopuolisten toimijoiden kanssa, tarvitaan huomattavasti enemmän aikaresurssia kuin pitäydyttäessä tukijan ja apurahanjakaajan rooliin.

Etelä-Savon rahaston asiamies oli neljän vuosikymmenen ajan toiminut tehtävässään varsinaisen toimensa ohella. Etelä-Savon rahaston ensimmäisen asiamiehen Mauri Toiviaisen virka oli tuomiokapitulin asessorina. Tämän virkansa ohella hän hoiti sekä Mikkelin läänin maakuntaliiton sihteerin että maakuntarahaston asiamiehen tehtäviä, jotka yhteenlaskettuna veivät työajasta noin 30–40 prosenttia.¹⁴⁴ Toiviaisen seuraaja Kari Tarasti oli maakuntaliiton päätoiminen toiminnanjohtaja. Eero Aarnio, joka työskenteli maakuntatutkijana seutukaavaliitossa, sai työnantajansa luvalla tehdä osan asiamiehen tehtävistä työnsä ohessa¹⁴⁵, epäilemättä siksi että seutukaavajohtaja Ossi Heinonen oli paitsi maakuntarahaston hoitokunnan jäsen, myös Aarnion edeltäjä asiamiehen tehtävässä.

Ekonomi Olli Kumela, hoitokunnan puheenjohtaja vuosina 2001–2009 pitää tervehdyspuuhetta vuoden 2007 vuosijuhlassa. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

Bibliofiili, toimitusjohtaja Ilkka Paatero on toiminut hoitokunnan puheenjohtajana vuodesta 2009 lähtien. Kuva Adolfo Vera.

Etelä-Savon rahaston aineellisten resurssien ja oman kulttuuripoliittisen toiminnan huomattava laajeneminen 2000-luvulla edellytti syvälleikäviä muutoksia asiamiehen rooliin ja työsuhteeseen. Hoitokunnassa alkoi keskustelu asiamiehen tehtävän osa-aikaistamisesta. Hoitokunta toivoi asiamiehen saavan lisää työaikaa siten, että asiamies hoitaisi maakunnan kulttuurihankkeita ja olisi paremmin hakijoiden tavoitettavissa. Koska Etelä-Savon rahasto määritteli itsensä strategiassaan paitsi kulttuurin tukijaksi, myös kulttuuritoimijaksi ja -vaikuttajaksi, edellytti strategian toteuttaminen hoitokunnan näemyksen mukaan puolipäiväisessä työsuhteessa toimivaa asiamiestä.¹⁴⁶

Keskustelun laukaisi keväällä 2002 Jorma Julkusen ilmoitus aikomuksestaan siirtyä tekemään väitöstutkimuksen jälkeistä tutkimustyötä ja sanoutua irti päätoimestaan, jolloin hänen olisi mahdollista toimia 40–50 % viikkotyöajastaan asiamiehenä.¹⁴⁷ Julkunen irti-

sanoutui virastaan Mikkelin ammattikorkeakoulun suomen kielen lehtorina keväällä 2003. Hoitokunta esitti maaliskuussa Suomen Kulttuurirahaston hallitukselle asiamiehen tehtävän muuttamista päätoimiseksi puolipäivätoimeksi. SKR:n hallitus myöntyi esitykseen 17.3.2003 ja nimitti toimeen Jorma Julkusen kolmivuotiskaudeksi.¹⁴⁸ Puolipäiväisyyden kulut olivat 22 000 euroa vuodessa. Tämän yhtä kokovuotista apurahaa vastaavan summan maakuntarahasto menetti jakovarastaan.

Jorma Julkunen oli aluksi Keski-Pohjanmaan rahaston asiamiehen Juhana Lassilan ohella ainoa puolipäivätoiminen asiamies. Myös Keski-Pohjanmaalla vakinaisen toimiston ja puolipäiväisen asiamiehen saaminen on vahvistanut huomattavasti rahaston toimintaa.¹⁴⁹ Vuonna 2011 kaikkiaan 6 maakuntarahastossa on puolipäiväinen asiamies.

Puolipäivätoimisuuden taustalla oli maakuntarahaston nousu entistä merkittävämmäksi kulttuurin tukijaksi ja tekijäksi kasvaneiden resurssiensa myötä. Asiamies kirjoitti rahaston toimintasuunnitelmassa toimikaudeksi 2002–2003:

Ei riitä enää, että maakunnan ykkösrahoittaja toimii postilaatikko-organisaationa, jo hoidetaan oto-periaatteella, vaan selvästikin maakunnassa odotetaan, että maakuntarahasto merkittävästi vahvistuneine resursseineen tulee aktiivisesti mukaan yhteistyöhön rakentamaan menestyvää Etelä-Savo muutenkin kuin apurahoja jakamalla ja ryhtyy toteuttamaan SKR:n hyväksymiä näkemyksiä maakunnan tasolla: kulttuuri on perustava tekijä maakunnan menestymiselle ja menestymisen avaintekijöitä ovat tieto, taito ja osaaminen.¹⁵⁰

Fil. tohtori Jorma Julkunen toimi asiamiehenä 1983–2009. Kuva Pirjo Julkunen.

2000-luvun alkuvuosina maakuntarahaston toimintaedellytyksiä oli parannettu: rahastolle oli palkattu pysyvä sihteeri Johanna Räsänen, hankittu oma puhelin ja oma toimistotila ja hyödynnetty tietojenkäsittelyn kehitystä. Tämä ei kuitenkaan asiamiehen ja hoitokunnan mielestä riittänyt: kun Etelä-Savon rahasto nousi 1990-luvun loppupuolelta lähtien kolmannen sektorin merkittäväksi kulttuurin tukijaksi, odotukset rahastoa kohtaan kasvoivat samalla kun rahaston toimintaympäristö muuttui. Julkisen sektorin toiminnan rinnalle alkoi 1990-luvulta lähtien syntyä vapaan kansalaistoiminnan tuottamaa osaamista, johon rahaston kaltaisen vapaan toimijan täytyi reagoida nopeastikin.¹⁵¹

Pohtiessaan asiamiehen tehtävien uudelleen organisointia Julkunen hahmotteli rahastolle uudenlaisen toimialueen kolmannen sektorin haltuunottajana. Kun valtio, maakuntaliitto ja kunnat hoitivat julkisen taide- ja tiedepolitiikan omista lähtökohdistaan, maakuntarahaston omimmaksi alueeksi jäi Julkusen laatiman ja hoitokunnan hyväksymän muistion mukaan tukea vapaaseen kansalaistoimintaan perustuvaa kulttuurielämää viireyttävää toimintaa. Kolmannen sektorin haltuunotolla Julkunen tarkoitti maakuntarahaston roolin muuttumista passiivisesta aktiiviseksi toimijaksi: lisääntyneiden resursien myötä rahasto kykeni luomaan käsityksen maakunnan kulttuurielämän tilasta, tekijöistä ja tulevaisuuden toiveista tutkimalla, osallistumalla ja olemalla läsnä.¹⁵²

Asiamiehen tehtävien osa-aikaistamisen myötä rahaston toimisto avattiin yleisölle syyskuussa 2003, joten apurahanhakijoiden saama palvelu ja neuvonta parantui. Puolipäiväisyys mahdollisti myös asiamiehen osallistumisen virka-aikana järjestettäviin palaverihin ja tilaisuuksiin, mikä oli oto-asiamiehelle ollut mahdotonta. Samalla myös rahaston oma kulttuuripoliittinen toiminta, strategiointi ja suunnittelu lisääntyi, kun asiamiehen vuosityöaika kasvoi 240 tunnista 800 tuntiin.¹⁵³ Aloitettiin esimerkiksi maakuntarahaston toimintasuunnitelman ja vuosikatsauksen tekeminen, samoin asiamies aloitti oman matka- ja toimintaselostuksensa kirjoittamisen "Kulttuurisavoja samoilemassa."

Asiamiehen puolipäiväisyyden tuoma lisäresurssi kului lähinnä apurahapäätöksiin liittyvien asiantuntijaryhmien kokousvalmisteluihin ja kokouksiin, mutta yhä enemmän myös erilaisten tapahtumien järjestelyihin, kulttuuri- ja apurahahankkeiden ennakoarviointiin ja hakijoiden ohjaukseen.¹⁵⁴ Puolipäiväisyys mahdollisti myös apurahahakemusten huomattavasti aikaisempaa syvemmän luotaamisen.¹⁵⁵

Kehitys Etelä-Savossa oli samansuuntaista kuin muissakin maakuntarahastoissa: esimerkiksi Keski-Suomen rahastossa 2000-luku oli myös sisäisen toiminnan tarkemman suunnittelun ja strategioinnin aikaa, kun tehtävien määrän ja vastuun kasvun myötä rahaston toiminta vaati yhä ammattimaisempaa otetta. Yleensäkin maakuntarahastojen oma kulttuuripoliittinen aktiivisuus ja aloitteellisuus ovat lisääntyneet 2000-luvulla kasvaneiden taloudellisten resurssien, institutionaalisesti kypsän iän tuoman itseluottamuksen ja yksityisten toimijoiden nousun myötä.¹⁵⁶

Jorma Julkusen kausi Etelä-Savon rahaston asiamiehenä päättyi 2009. Uudeksi asiamieheksi valittiin filosofian tohtori Päivikki Eskelinen-Rönkä.

Fil. tohtori Päivikki Eskelinen-Rönkä on ollut asiamiehenä vuodesta 2009. Kuva SKR:n arkisto.

Maakuntarahaston kulttuuripoliittiset strategiat

2000-luvun alun murrosvuosina käynnistyi asiamiehen ja hoitokunnan välillä keskustelu rahaston kulttuuritoiminnan roolista. Asiamiehen työajan lisääntyttyä hoitokunta päätti, että asiamies tekee selvityksen Etelä-Savon kulttuuritarpeista ja laatii selvityksen perusteella Etelä-Savon Kulttuurirahaston strategian. Tavoitteena oli löytää rahastolle yhteistyökumppanit ja hankkeet, jotka ovat strategisesti tärkeitä maakunnan kulttuurielämälle, ja rakentaa rahastolle omista tarpeista lähtevä toimintamalli.¹⁵⁷

Syksyllä 2003 valmistuneessa strategiassa Etelä-Savon rahastolle määriteltiin kaksi teemaa: oma kulttuuripoliittinen aktiivisuus ja kentän haltuunotto. Välittömistä konkreettista toimista tärkeimmäksi todettiin maakunnan kulttuuribarometritutkimuksen toteuttaminen. Perusteellinen kulttuuritarpeiden identifiointi nähtiin välttämättömäksi, jotta strategiset apurahapäätökset ja resurssien allokointi osuisivat kohdalleen.¹⁵⁸

Etelä-Savon rahasto aloittikin vuoden 2004 alussa Luovuuden barometri -hankkeen yhteistyössä Keski-Suomen rahaston kanssa. Suomen Kulttuurirahaston rahallisesti tukemaan projektiin palkattiin tutkijaksi yhteiskuntatieteiden tohtori Raija-Leena Loisa.

Kaksiosaisessa tutkimusprojektissa kartoitettiin luovan taiteellisen ja tieteellisen työn asemaa ja kerrannaisvaikutuksia Etelä-Savossa ja Keski-Suomessa sekä tutkittiin, mitä mieltä luovat ryhmät ovat omien alueidensa palvelujen tarjonnasta ja miten he sitoutuvat asuinalueisiinsa.¹⁵⁹ Tutkimushankkeen käynnistäminen oli seurausta rahaston pyrkimyksestä lisätä asiantuntijuutta päätöksenteossa ja oppia tuntemaan paremmin maakunnan mahdollisuudet ja luova potentiaali.¹⁶⁰

Yhteiskuntatieteiden tohtori Raija-Leena Loisa esittelee Kulttuuribarometritutkimuksen tuloksia julkistamisseminaarissa. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

Etelä-Savon rahaston seuraava strategiasuunnitelma hyväksyttiin viisi vuotta myöhemmin vuonna 2008. Strategia totesi, että Etelä-Savon maakuntarahastossa asiat olivat hyvin niin kulttuurin tukemisen, tekemisen kuin vaikuttamisenkin saroilla. Rahaston toimintaympäristö oli kuitenkin murroksessa, ja muutoksen negatiiviset vaikutukset tulivat Etelä-Savossa kärjistetyksi esiin: väestökato, joka oli prosentin luokkaa vuodessa, vääristynyt ikärakenne, niukkeneva kuntatalous, kulttuuritarjonnan väheneminen ja maaseudun autioituminen. Etelä-Savolla oli kuitenkin myös ainutlaatuisia vahvuuksia: Saimaa, rajamaakunnan vuosisatainen kulttuuriperinne, Olavinlinna, Päämaja, Heinäveden luostarit, rikas kulttuurikesä monine kansainvälisine tapahtumineen. Maakunnassa on keskimääräistä monipuolisempi taiteen infrastruktuuri toimijoineen ja edustavine kulttuurirakennuksineen sekä vireä kulttuurin harrastajien joukko.

Etelä-Savon rahasto määritteli tavoitteekseen olla niin kulttuurin tukija, kulttuurin tekijä kuin kulttuurivaikuttaja. Rahasto pyrki kulttuurin aseman vankistumiseen, paikallisen omaehtoisen kulttuuritoiminnan vireänä säilymiseen ja kulttuurisen tasa-arvon kasvattamiseen. Rahaston itselleen asettamat toiminnan painopisteet perustuivat Suomen Kulttuurirahaston johtokunnan suosituksiin, jotka olivat maakunnallinen ja yhteiskunnallinen eheys, lasten, nuorten ja senioriväestön kulttuurin edistäminen, kulttuurin tuominen marginaaleista ytimeen sekä kulttuuripääomasta huolehtiminen.¹⁶¹ Vanhusväestön kulttuurin tukeminen oli Etelä-Savon rahaston oma linjaus, joka perustui maakunnan väestörakenteeseen.

2000-luvun kulttuuritoiminta

Teemalla "maakunta haltuun" asiamies aloitti maakunnan kulttuurin tilaan tutustumisen. Syksyllä 2003 tutustumisen kohteena oli Kerimäen, Punkaharjun ja Savonrannan kunnissa tehtävä ammatillinen taiteellinen ja tieteellinen työ sekä kulttuurin harrastustoiminta. Seuraavana keväänä suuntana olivat Joroinen, Heinävesi ja Pieksämäki, jonka kulttuuriväelle rahastoa esittelivät asiamies Julkunen ja hoitokunnan varapuheenjohtaja Matti Lipsanen.¹⁶² Kuntavierailut jatkuivat asiamies Eskelinen-Röngän ja puheenjohtaja Paateron aikana Joroisiin, Mikkeliin ja Savonlinnaan.¹⁶³

Etelä-Savon rahaston aktiivinen kulttuuripoliittinen toiminta avattiin maakunnallisissa merkeissä, kun rahasto aloitti vuonna 2004 Eteläsavolaista identiteettiä etsimässä -luentosarjan yhteistyössä maakunnan valtalehtien Itä-Savon ja Länsi-Savon kanssa. Luentoihin liittyi valitulle kutsuvierasjoukolle järjestetty vaikuttajalounas.¹⁶⁴

Identiteettiluentojen lisäksi rahaston kulttuuripoliittista toimintaa oli Pieksämäellä syntyneen ja Mikkelin lyseon uskonnon ja suomen kielen lehtorina toimineen toimittajan ja suomalaisuusaktivistin Rietrikki Polénin hautamuistomerkin kunnostaminen vuonna 2004 ja siihen liittyen professori Anto Leikolan esitelmä tästä ensimmäisestä suomenkielisen väitöskirjan tekijästä. Samalla rahasto halusi kiinnittää huomiota Mikkelin vanhan eteläisen hautausmaan yleiseen tilaan. Polén-teemaa jatkettiin yhteistyössä Savonlinnan yliopistoyhdistyksen kanssa järjestetyllä luentosarjalla, jonka päämääränä oli popularisoida tutkimustietoa ja täyttää vajetta, joka aiheutui tieteellisten seurojen puutteesta maakunnassa.¹⁶⁵

Rietrikki Polén –luentosarjassa luennoivat muun muassa professori Auli Hakulinen, professori Pirkko Nuolijärvi ja dosentti Pirjo Hiidenmaa aiheenaan Suomen kieli ja mieli, professori Jyrki Nummi aiheenaan K. A. Tavaststjerna, professori Paavo Hohti aiheenaan Sivistys, dosentti Martti Turtola (kansalaissodan Savon rintaman tapahtumat ja Mouhun taistelu) ja professori Veijo Murtomäki (Sibeliuksen valkoinen aktivistisäveltäjä). Polén-luennot jatkuivat vuoteen 2008 saakka.

Vuoden 2004 vuoden heinäkuussa juhlittiin J. L. Runebergin syntymän 200-vuotisjuhlaa Ristiinassa yhteistyössä Ristiina-seuran ja Ristiinan seurakunnan kanssa.¹⁶⁶ Joulukuussa rahasto järjesti konserttitalo Mikaelin lämpiössä Sulo Strömbergin valokuva-

näyttelyn Hakattu historia, joka oli seuraavana vuonna esillä myös Pieksämäellä Poleenissa ja Joensuun maakunta-arkistossa yhteistyössä Pohjois-Karjalan rahaston kanssa.¹⁶⁷

Rietrikki Polénin haudalla vas. tuomiorovasti Simo S. Salo, asiamies Jorma Julkunen, hoitokunnan puheenjohtaja Olli Kumela ja sihteeri Johanna Räisänen. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

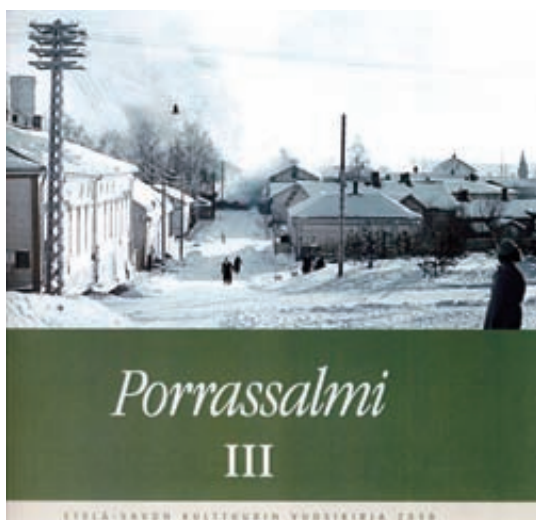
Runebergin 200-vuotisjuhlissa Ristiinassa juhlanäytelmänä nähtiin Katri Pulkkisen kirjoittama ja ohjaama Sotaanlähtö Kosoniemeltä vuonna 1808. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

Vuonna 2006 järjestettiin metsän ja ympäristön parissa työskenteleville Metsän tulevaisuus –seminaari yhdessä Itä-Savon yliopistoyhdistyksen kanssa Savonlinnassa yliopiston kampuksella.¹⁶⁸ Samana vuonna myös Rantasalmi-palkinnon jakotilaisuus siirrettiin Etelä-Savoon maakuntarahaston vastuulle ja jakojuhlan yhteyteen rakennettiin pysyvä itäsuomalainen puualan tapahtuma.¹⁶⁹

Marraskuussa 2006 maakuntarahasto vietti kirjailija Joel Lehtosen 125-vuotissyntymäpäivää Savonlinnassa. Taustalla oli rahaston, Savonlinnan kirjaston ja läänintaiteilija Susanna Kolehmaisen halu korostaa Lehtosen merkitystä tilanteessa, jossa Savonlinnan kaupunki oli päättänyt luopua kirjailijan Putkinotko-tilasta.¹⁷⁰

Rahasto aktivoitui myös yli 230-vuotiaan Savon Prikaatin lakkauttamisen myötä 2006, kun rahaston piirissä pohdittiin Savon Prikaatin kulttuurista ja yhteiskunnallista merkitystä Mikkelimille ja Etelä-Savolle. Rahaston kutsusta ja hoitokunnan puheenjohtajan Olli Kumelan johdolla eteläsavolaisia kulttuurin ja yhteiskuntaelämän vaikuttajia kokoontui kaksi kertaa lounaskokoukseen pohtimaan eteläsavolaisuuden ominta olemusta temalla "Olavinlinnasta Mikkelin päämajaan," tavoitteenaan selvittää poikkitieteellisesti ja –taiteellisesti valtakunnan rajan ja varusväen vaikutus maakuntaan ja sen ominaislaatuun.

Lisäksi asiamies osallistui Savon Prikaatin perinnetyöryhmän ja Prikaatin historiatyöryhmän kokouksiin. Lounaskokousten keskustelujen tuloksena päätettiin perustaa sotilasperinteen vaalimiseksi yhdistys Etelä-Savoon.¹⁷¹ Savon Sotilasperinneyhdistys Porrassalmi ry perustettiin vuonna 2007. Saman vuoden syksyllä rahaston hoitokunta päätti käynnistää kolmevuotisen julkaisukokeilun yhteistyössä Savonlinnan maakuntamuseon ja Savon sotilasperinneyhdistyksen kanssa. Tuloksena syntyi Etelä-Savon kulttuurin vuosikirja Porrassalmi, jonka vastaavana päätoimittajana toimi Jorma Julkunen.¹⁷² Ensimmäinen Porrassalmi-vuosikirja ilmestyi kesäkuussa 2008. Porrassalmi ilmestyi jo neljännen kerran kesäkuussa 2011.

Porrassalmi III -vuosikirjan kansi kuvasi Savonlinnan pommituksia Talvisodassa.

Suomen Kulttuurirahaston oman kulttuuritoiminnan yhdeksi painopisteeksi valittua lasten ja nuorten kulttuuria Etelä-Savon rahasto tuki kutsumalla vuonna 2009 Mikkelin teatterin 90-vuotisjuhlien kunniaksi kaikki maakunnan 9-vuotiaat koululaiset opettajineen tutustumaan Mikkelin teatterin työskentelyyn ja seuraamaan Kissat-misukaalia. Rahasto tarjosi koululaisille matkat, musikaaliesityksen sekä mehu- ja munkkitarjoilun.¹⁷³ Ajatus teatterivierailusta oli lähtöisin Etelä-Karjalan rahastosta.

Vuoden 2010 helmikuussa Savonlinnassa järjestettiin Lasten lausunta- ja yksilaulukatselmus 4–11 -vuotiaille lapsille. Teemana olivat eläinaiheiset runot ja laulut. Katselmukseen osallistui yhteensä 44 lasta. Tarkoituksena on järjestää katselmus joka toinen vuosi.¹⁷⁴

Kulttuurirahaston painottaman lastenkulttuurin tukemisen lisäksi Etelä-Savossa aloitettiin myös ikääntyneiden kulttuuriharrastusta koskeva selvitystyö. Kolmevuotisen, syksyllä 2011 alkavan hankkeen tavoitteena on tukea pitkäjänteisesti laitoksissa asuvien ikääntyneiden omaa harrastustoimintaa kokoamalla ja kouluttamalla harrastajaryhmissä toimivien ammattitaiteilijoiden verkosto. Hankkeen aikana koulutetaan myös pilottilaitosten hoitohenkilöstöä tukemaan ja edistämään ikääntyneiden harrastustoimintaa laitossarjessa.¹⁷⁵

Rahaston aktivoituvaan kulttuuripolitiikkaan kuului myös yhteistyökumppanien järjestelmällinen haku ja toimivien, aktiivisten kontaktien luominen muihin Mikkeliin toimiviin yksityisiin apurahoja jakaviin säätiöihin, Maakuntaliittoon ja Etelä-Savon taide-toimikuntaan.¹⁷⁶ Vuonna 2006 Etelä-Savon rahaston edustajat tapasivat Etelä-Savon maakuntaliiton edustajat (joista yksi oli maakuntaliiton kehittämisjohtaja Eero Aarnio, rahaston entinen asiamies) keskustellakseen konkreettisista yhteistyöhankkeista, joissa maakuntaliiton aluekehittämistehtävä ja rahaston kulttuurinedistämistehtävä kohtaisivat luonnollisella tavalla. Palaverin jälkeen rahaston edustajat päättivät, että rahasto tulee osallistumaan maakuntaliiton "Kulttuuriympäristön kehityslinjat, murrokset, jatkumot ja vyöhykkeet – rakennetun ympäristön poikkitieteellinen synteesi, tutkittu kokonaisvaltainen esitys" –hankkeeseen, joka oli rahaston mielestä maakunnan aineellisen kulttuuripääoman vaalimisen, vahvistamisen ja esiintuomisen kannalta tärkeä ja oiva yhteistyön konkreettinen avaus.¹⁷⁷ Hankkeen seurauksena valmistui julkaisu vuonna 2007.

Maakuntarahaston ja maakuntaliiton yhteisellä tuella toteutettiin myös Mikkelin kaupunginorkesterin konserttivierailut Savonlinnassa ja Pieksämäellä konserttikaudella 2009–2010.

Etelä-Savon taidetoimikunnan kanssa Etelä-Savon rahasto neuvotteli toimista, joilla saataisiin positiivista nostetta eteläsavolaiselle nuorille taiteilijoille. Taidekeskus Salmela oli tuonut nuoria taiteilijoita valtakunnan julkisuuteen kesäisin, ja rahaston ja taidetoimikunnan mielestä olisi hyvä saada paras nuori eteläsavolainen ammattiin valmistuva taiteilija vuosittain myös sydäntalvella esiin.¹⁷⁸ Yhteistyön tuloksena rahaston ja taidetoimikunnan yhteinen työryhmä valitsi vuoden tulokkaan, jonka työskentelyapurahaksi rahasto varasi 4000 euroa ja taidetoimikunta toiset 4000 euroa. Ensimmäiseksi Vuoden tulokkaaksi valittiin pieksämäkeläinen graafikko Riikka Rapo, jonka näyttely

avattiin mikkeliäisessä taidegalleriassa GalleriArissa 9.1.2007.¹⁷⁹ Seuraavat palkitut olivat savonlinnalainen Juhana Moisander ja ristiinalainen Anna Rummukainen.

Oman kulttuuritoiminnan vilkastuminen vaati tietenkin resursseja. Hankkeet rahoitettiin joko tekemällä varaus Etelä-Savon rahaston yleisrahastosta, Suomen Kulttuurirahaston kannatusyhdistyksen kullekin maakuntarahastolle myöntämällä vuotuisella 10 000 euron määrärahalta, joka oli tarkoitettu käytettäväksi toimintavuoden aikana rahaston toiminta-alueella tapahtuvaan omaan kulttuuripoliittiseen toimintaan, tai sitten Kulttuurirahaston johtokunnalta haettavalla hankekohtaisella erillistuellä.¹⁸⁰

Hoitokunta varasi tammikuussa 2004 asiamiehen esityksestä oman kulttuuripoliittisen toimintansa rahoittamiseen toimintavuonna 2003–2004 yhteensä 3000 euroa. Jo heinäkuussa hoitokunta kuitenkin huomasi, ettei raha tule riittämään, ja päätti varata Etelä-Savon rahaston yleisrahastosta kulttuuripoliittisen toiminnan kustannuksiin 5000 euroa. Tällöin kulttuuripoliittisen toiminnan kokonaiskustannukset nousivat vajaaseen 2 prosenttiin vuonna 2004 jaetusta apurahasummasta.¹⁸¹ Seuraavana toimintavuonna päätettiin varata Etelä-Savon rahaston yleisrahastosta noin yhden prosentin suuruinen osuus kokonaisjakosummasta omaan kulttuuripoliittiseen toimintaan.¹⁸²

Apurahat 2002–2011

Yksi 2000-luvun alun teemoista Etelä-Savon rahastossa oli apurahakäsittelyn ammatti- maistumisen lisääminen. Etelä-Savon rahaston strategiassa päätettiin, että maakunnan parhaat asiantuntijat on saatava mukaan rahastotyöhön ja myös hoitokunnan jäsenten rekrytoinnissa otetaan huomioon elinkeinoelämän, taiteen, tieteen ja muun kulttuuritoiminnan edustus.¹⁸³

Professionaalisuuden lisääminen tarkoitti asiantuntijatyöryhmien perustamista apurahahakemusten valmistelua varten. Työryhmätoimintaa oli toivottu, sillä monet asiantuntijat kokivat olevansa yksin arvioidessaan hakemuksia.¹⁸⁴ Rahasto nimitti vuonna 2003 kahdeksan asiantuntijatyöryhmää teknisiin ja taloustieteisiin, lääke- ja terveystieteisiin, kasvatustieteeseen ja opetuslalle, kuvataiteisiin, valokuva- ja elokuvataiteeseen, taide-teollisuuteen ja käsityöhön, säveltaiteeseen, kirjallisuuteen ja näyttämötaiteeseen, historia- ja perinnetieteisiin sekä Rantasalmen rahaston monitieteelliseen ja -kulttuuriseen toimialaan. Työryhmien puheenjohtajana toimi hoitokunnan jäsen ja sihteerinä asiamies.¹⁸⁵ Tämän jälkeen työryhmien määrä lisääntyi, kun niitä jaettiin pienemmiksi: vuoden 2005 jaossa oli jo 12 asiantuntijatoimikuntaa, joissa oli yhteensä 37 jäsentä, ja kahden vuoden kuluttua toimikuntia oli 15 ja jäseniä 43. Vuonna 2010 toimikuntia oli 13.

Vuonna 2007 kokeiltiin yhteisten asiantuntijoiden käyttöä Etelä-Karjalan rahaston kanssa. Etelä-Savon asiantuntijoita käytettiin lääketieteessä, kasvatustieteessä, sosiologiassa ja teologiassa. Etelä-Karjalasta saatiin apua valokuvataiteessa ja luonnontieteessä.¹⁸⁶

Yhteisten asiantuntijoiden käyttöön liittyi konfliktin lähde, josta oli keskusteltu jo edellisellä vuosikymmenellä: asiantuntijat ja nimikkorahastot eivät löytäneet toisiaan. Maa-

kunnan ulkopuolisten asiantuntijoiden käyttö tarkoitti asiantuntijuuden painottamista maakunnallisuuden kustannuksella. Asiamies otti kantaa tilanteeseen kirjeessään hoitokunnan jäsenille marraskuussa 2007:

Kentältä olen kuullut puheita kahdenlaisista maakuntarahaston apurahoista: ihan oikeesti tiukkaan asiantuntijuuteen perustuvista ja sitten ns. ”rantasalmen apurahoista.” Tähän jälkimmäiseen joukkoon apurahansaaja ei toivoisi kuuluvansa. Puheet heijastelevat asiantuntijuuden ja alueen ajattelun vaikeaa yhteensovittamista. Tässä on myös pohdittavaa strategiatyöryhmälle, jotta apurahapolitiikallamme säilyy uskottavuus.

Kulttuurirahaston erilaisuus muihin rahastoihin verrattuna on sen maakunnallisuus. Olisi onnetonta, jos alueen intressiä ei pystyittäisi sovittamaan tiukkaan asiantuntijuuteen.¹⁸⁷

Monien muutosten vuonna 2003 Etelä-Savon rahasto päätti myös siirtää vuosijuhlan joulukuun toisesta viikonlopusta tammikuun viimeiseen viikonloppuun ja apurahojen hakuajan kuukaudella eteenpäin syys-lokakuuhun. Siirtoa perusteltiin sillä, että rahasto voi mukautua paremmin päärahaston toimintavuoden rytmiin, tutkimusapurahan hakijoille jää kesän jälkeen enemmän aikaa hakemusten valmisteluun ja suositusten hankkimiseen, ja vuosijuhlaan osallistumiselle jää enemmän aikaa, kun juhla ei jää jouluvalmistelujen ja korkeakoulujen syyslukukauden päättäjäiskiireiden jalkoihin. Tämä merkitsi sitä, että vuosijuhlaa ei järjestetty vuonna 2003.¹⁸⁸

Vuoden 2005 toukokuussa hoitokunta pohdiskeli kokemuksia vuosijuhlan siirrosta ja totesi, että juhlan siirtäminen joulun alta vuoden alkupuolelle vaikuttaa rahaston toimintojen kannalta onnistuneelta. Juhlia päätettiin siirtää vielä viikolla eteenpäin helmikuun ensimmäiseen lauantaihin Työväen näyttämöpäivien tieltä. Samalla pohdittiin, pitäisikö Etelä-Savon siirtyä Pirkanmaan rahaston käytäntöön ja järjestää vuosijuhla pysyvästi maakunnan pääkaupungissa, kun juhla nyt kiersi vuorovuosin Mikkelissä ja Etelä-Savon muissa kaupungeissa tai pitäjissä. Kokonaan Mikkelissä järjestettäviin juhliin ei hoitokunta halunnut siirtyä, vaan päätettiin, että vuosijuhla järjestetään joka toinen vuosi Mikkelissä ja joka toinen vuosi Savonlinnassa tai Pieksämäellä¹⁸⁹.

Vuonna 2008 hoitokunnan asettama strategiatyöryhmä pohti tieteen ja taiteen rahoituksen muuttunutta kenttää. Kunnallisten kulttuurilaitosten ja kolmannen sektorin toimijoiden budjettirahoitus kiristyi. Kulttuuripanostuksiin liittyi yhä enemmän tuotto-odotuksia, ja luovuuteen liittyviä arvoja priorisoitiin elinkeinopoliittisesti. Vaarana oli vapaan tieteen ja taiteen jääminen julkisen rahoitusmekanismin ulkopuolelle. Kehitys oli viemässä kulttuurilaitosten suosimisesta tapahtumien suosimiseen, ja kokovuotinen toiminta oli jäämässä kulttuurikesän tapahtumien varjoon. Kulttuurin kahden merkittävimmän rahoittajan, julkisen vallan ja markkinavoimien rinnalla yksityinen säätö joutui miettimään tarkkaan tehtävänsä.¹⁹⁰

Vuoden 2011 vuosijuhlissa esiintyi Savonlinnan musiikkiopiston Streetbeat pojat -ryhmä. Kuva Sami Funke, ESR:n arkisto.

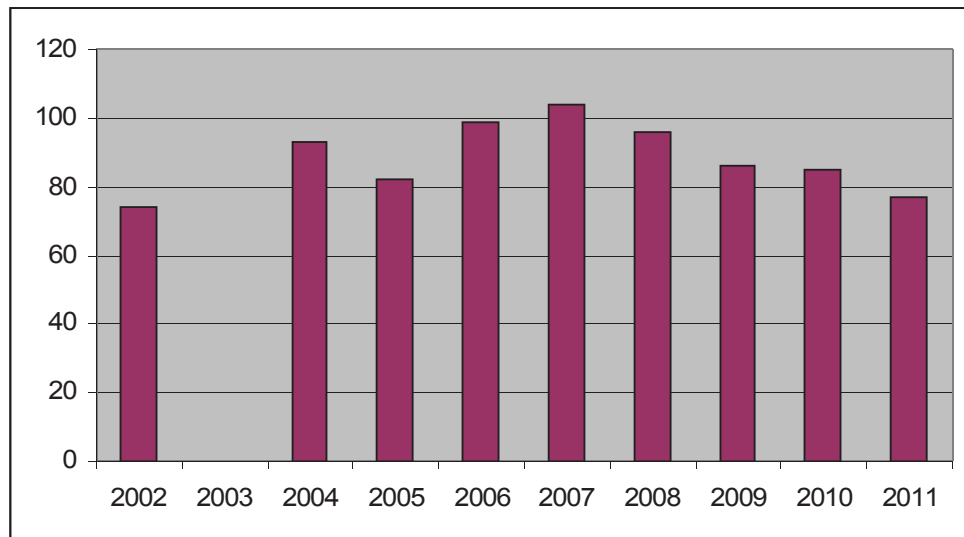
2000-luvun ensimmäisellä puoliskolla apurahahakemusten määrä nousi yli 300 hakemukseen vuodessa. Haettu summa vakiintui 2,5 miljoonaan euroon, jakosumma yli 400 000 euroon. Tieteen haetuimmat alat olivat historia, kasvatustiede ja lääketiede, taiteen kuvataiteet, säveltaiteet ja näyttämötaiteet. Kuvataiteen hakemuksia oli joka vuosi eniten, noin 16–17 % kaikista hakemuksista. Hakemukset jakoutuivat taiteen ja tieteen kesken suhteessa 60–40. Apurahahakemusten läpimenoprosentti nousi vuosittain, vuoden 2002 25,9%:sta vuoden 2006 32,2%:iin.

Vuonna 2008 Kulttuurirahasto siirtyi sähköiseen hakujärjestelmään.

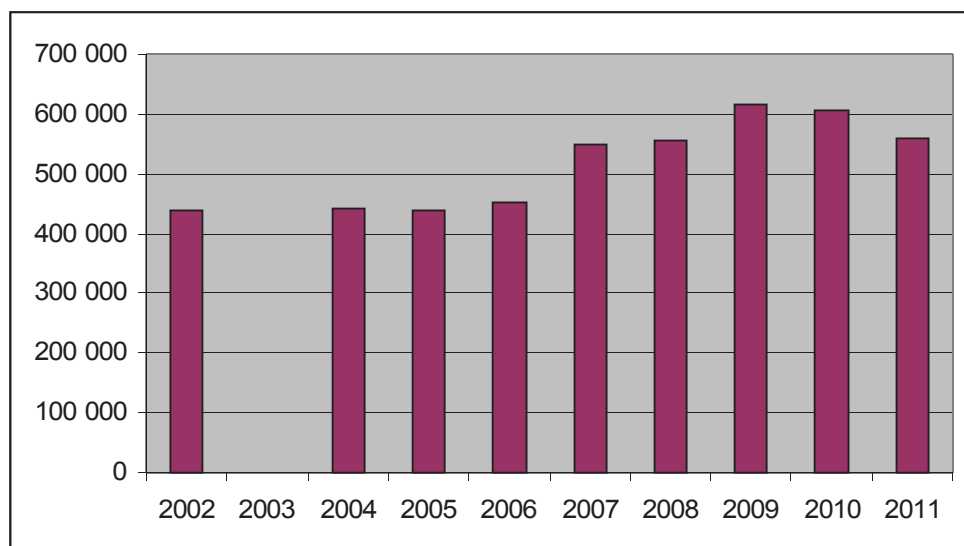
Asiantuntijoiden käyttö valmistelussa ei johtanutkaan hoitokunnan vuoden 2002 linjauksen jatkamiseen, jonka mukaan pyrittiin jakamaan yhä suurempia apurahoja, vaan kehitys oli osittain päinvastaista: apurahan saajien joukko lisääntyi 2002–2006 kolmanneksella mutta jakosumma vain 5 prosentilla. Myös valtion taidetoimikuntien kokemuksen mukaan vertaisarviointi johti useisiin pieniin apurahoihin.¹⁹¹

2000-luvun ensimmäisen vuosikymmenen aikana rahaston saamien apurahahakemusten määrä vaihteli 292:n ja 444:n välillä. Asiamies kirjoitti lokakuussa 2007 hoitokunnan jäsenille lähettämässään kirjeessä, että 300 hakemusta vuodessa oli hänen mielestään maakunnan väestöpohjaan (alle 160 000 henkeä), ikärakenteeseen ja akateemisesti koulutettujen määrään nähden kohtuullisen hyvä määrä. Jos hakijamäärien vertailussa otetaan huomioon maakuntien asukasluvu, niin esimerkiksi Keski-Suomen rahaston vuo-

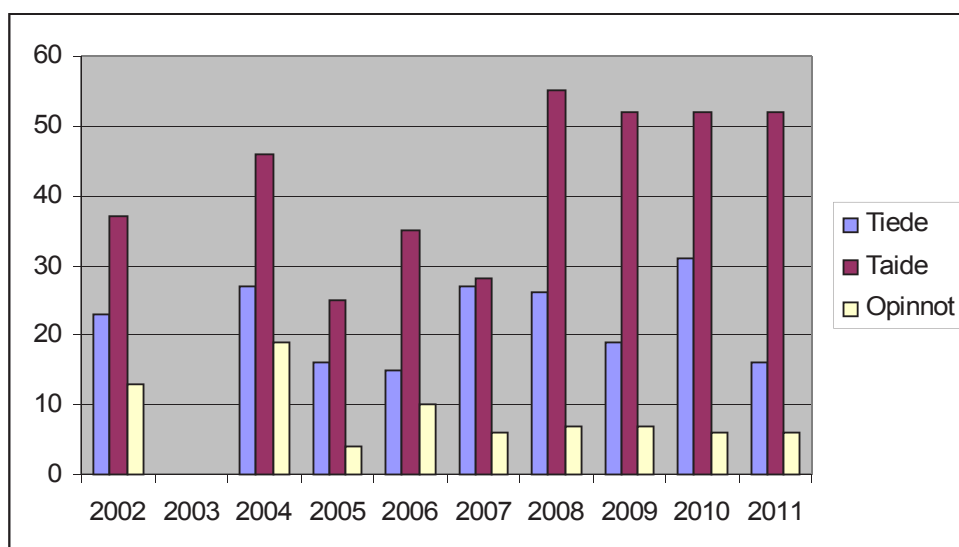
den 2007 hakemusten ennätysmäärä 438 vastaa Etelä-Savon 259:ää hakemusta. Asiamies vertaili sen jälkeen maakuntien tieteen apurahojen hakupotentiaalia seuraavien lukujen avulla: Etelä-Savossa oli alle 160 000 asukasta, Keski-Suomessa yli 270 000. Etelä-Savossa asui noin 4800 maisteria, Keski-Suomessa lähes 12 000. Etelä-Savon hieman alle 300 tohtoria tai lisensiaattia vastasi Keski-Suomen yli 1400 tohtoria tai lisensiaattia.¹⁹² Jyväskylän yliopiston vaikutus näkyi näissä luvuissa selvästi.

KUVIO 9: Apurahat (kpl) 2002–2011.

KUVIO 10: Jakosumma 2002–2011.

KUVIO 11: Apurahat (kpl) tieteelle, taiteelle ja opinnoille 2002–2011.

2000-luvun kuluessa Etelä-Savon rahaston jakamien taideapurahojen lukumäärä ohitti jälleen tiedeapurahojen määrän. Tämä kehitys jatkoi keskusrahaston 1990-luvulla ilmaisevaa toivetta nostaa taideapurahojen määrää. Samalla opintoapurahat, jotka 1990-luvulla olivat lukumäärällisesti suurin apuraharyhmä, vähenivät huomattavasti.

Humanistiset tieteet säilyttivät johtoasemansa apurahojen lukumäärällä laskettuna. Toisena tullut lääketiede kasvatti edelleen osuuttaan, mutta kasvatustieteet ja opetus ohittivat maa- ja metsätieteet kolmanneksi suurimpana tieteenalana. Maa- ja metsätieteiden osuus putosi 18 prosentista 13 prosenttiin. Tekniset tieteet ja luonnontieteet säilyivät pienimpinä tieteenaloina.

Tieteessä jaettiin eniten apurahoja väitöskirjatyöhön. Kun vuosien 1962–2001 aikana jaettiin yhteensä vain 60 apurahaa väitöskirjatyöhön, 2002–2011 niitä jaettiin jo 106. Licensiaattitöihin jaettujen apurahojen määrä taas putosi, johtuen yliopistojen tutkimon uudistuksista: kun 1962–2001 oli jaettu 29 apuraha lisensiaattitöihin, nyt niitä jaettiin vain 9. Myös yleisten tutkimusapurahojen määrä väheni.

Taiteiden puolella järjestys ei muuttunut: lukumääräisesti eniten apurahoja sai säveltäide, sen jälkeen kuvataiteet ja näyttämötaide. Taideteollisuus ja käsityö pudottivat osuuttaan, kun taas valokuva ja elokuva lisäsivät prosenttiosuuttaan 7:stä yli 9:ään. Lastenkulttuuri ja kirjallisuus pysyttelivät tasaisesti noin 8 ja 9 prosentissa.

Taiteen apurahat olivat suurimmalta osaltaan työskentelyapurahoja. Kokovuotisten työskentelyapurahojen määrää pyrittiin lisäämään. Toiseksi suurin apuraharyhmä olivat tapahtumajärjestämiseen myönnetty apurahat, jotka lisääntyivät voimakkaasti tällä kaudella. Tapahtumille ryhdyttiin jakamaan kolmivuotisia apurahoja tarkoituksena mahdollisuus kehittää niitä pitkällä tähtäimellä.

Tieteenala	kpl	prosenttia lukumäärästä
Humanistiset tieteet	49	25
Kasvatus ja opetus	32	16
Luonnontieteet	11	6
Lääketeiede	41	21
Maa- ja metsätieteet	26	13
Tekniset tieteet	16	8
Yhteiskuntatieteet	25	13
Yhteensä	196	102

TAULUKKO 5: Apurahajakauma (kpl) eri tieteenalojen kesken 2002–2010.

Taiteenala	kpl	prosenttia lukumäärästä
Arkkitehtuuri	3	1
Kirjallisuus	34	9
Kuvataiteet	81	21
Lastenkulttuuri	32	8
Näyttämötaiteet	56	15
Säveltäiteet	116	30
Taideteollisuus ja käsityö	25	7
Valokuva, elokuva	35	9
Yhteensä	382	100

TAULUKKO 6: Apurahajakauma eri taiteenalojen kesken 2002–2010.

Nimikkorahastot 2002–2011

Sisko ja Jaakko Viipurin rahasto perustuu kauppaneuvos Jaakko Viipurin yhdessä puolisonsa Sisko Viipurin kanssa vuonna 2003 tekemään lahjoitukseen. Rahaston tarkoituksena on tukea maa- ja metsätalouden tutkimus- ja kehittämistoimintaa sekä edistää maaseutukulttuurin elinvoimaisena säilymistä.

Riitta Kivimurron rahaston ohjesääntö hyväksyttiin vuonna 2006, ja se perustuu apteekkari Riitta Kivimurron tekemään lahjoitukseen. Rahaston tarkoitus on yleinen. Etusijalla olivat Kerimäeltä tai Savonlinnan talousalueelta kotoisin olevat hakijat.

Aili ja Leo Davidssonin rahaston ohjesääntö hyväksyttiin vuonna 2008. Rahasto perustuu filosofian maisteri, vanhempi lehtori Aili Petjoi-Davidssonin lahjoitukseen. Rahasto kunnioittaa hänen puolisonsa, ylilääkäri, lääketieteen ja kirurgian tohtori, lääkintöneuvos Leo Davidssonin (1921–1986) muistoa. Rahasto tukee ensisijaisesti lääketieteellistä tutkimusta ja toissijaisesti kielitieteitä.

Suur-Savon Matkailuyhdistyksen rahasto perustuu Suur-Savon Matkailuyhdistys ry:n lahjoitukseen vuodelta 2008. Rahasto edistää eteläsavolaista kulttuuria, erityisesti Etelä-Savon kulttuurista ja matkailullista vetovoimaa.

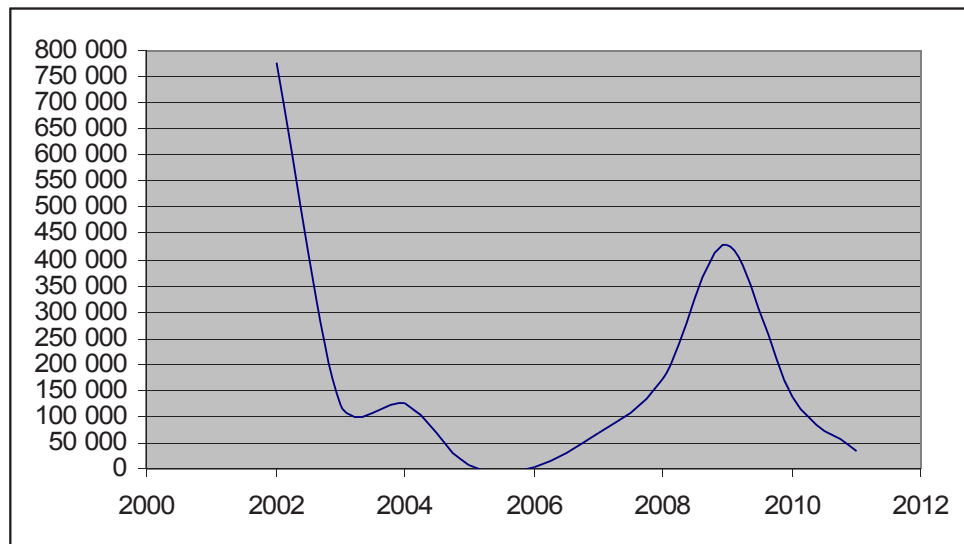
Salli ja Aake Haakin rahasto perustuu Salli Haakin vuonna 2008 tekemään lahjoitukseen. Rahasto edistää lääketieteellistä tutkimusta ja opiskelua.

Hoitokunnan puheenjohtaja Olli Kumela, Sisko Viipuri, Jaakko Viipuri ja asiamies Jorma Julkunen Sisko ja Jaakko Viipurin rahaston perustamistilaisuudessa. ESR:n arkisto.

Rouva Salli Haaki lahjoitti Salli ja Aake Haakin rahaston peruspääoman vuonna 2008. Kuva Paula Myöhänen, ESR:n arkisto.

KUVIO 12: Lahjoitukset 2002–2011.

LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

Lähteet

Suomen Kulttuurirahaston arkisto

Mikkelin läänin maakuntarahaston hoitokunnan ja työvaliokunnan pöytäkirjat 1961-1979

Etelä-Savon rahaston arkisto

Mikkelin läänin maakuntarahaston / Etelä-Savon rahaston hoitokunnan ja työvaliokunnan pöytäkirjat 1980–2011
Rantasalmen rahaston toimikunnan pöytäkirjat
Rantasalmi-palkinnon asiakirjat
Kirjeenvaihto

Painetut lähteet

Suomen Kulttuurirahaston toimintakertomukset 1961–2010
Etelä-Savon rahaston nimikkorahastojen esitteet

Haastattelut ja kirjalliset tiedonannot

Eero Aarnion haastattelu 14.1.2011
Jorma Julkusen suullinen tiedonanto 30.1.2011 ja 29.5.2011.
Olli Kumelan haastattelu 23.5.2011
Jukka Tikan haastattelu 21.4.2011
Mauri Toiviaisen haastattelu 17.9.2010
Matti Vanhasen haastattelu 15.4.2001
Markku Virtasen haastattelu 13.4.2011
Kaikki haastattelut tehnyt Jutta Julkunen.

Jorma Julkunen: Rahaston 50 vuotta – näin sen koen. Kirjallinen tiedonanto 25.1.2011.

Juhana Lassilan kirjallinen tiedonanto 8.2.2011

Viljo S. Määttälän kirjallinen tiedonanto 9.4.2011

Paavo Pelvon kirjallinen tiedonanto

Sanomalehdet

Länsi-Savo

Elokuvat

Osmo Ruotsalainen – Usko puuhun vei Rantasalmelta maailmalle.
Käsikirjoitus Jorma Julkunen, ohjaus Harri Räisä. Tuotanto Digital Audio Visual 2006.

Kirjallisuus

Eskola, Seikko: Tiedettä, taidetta, aatetta. Suomen Kulttuurirahasto Suomen kulttuurissa. Keuruu 1991.

Hirvonen, Raija: "Uki Voutilainen eli sopusoinnussa luonnon ja ihmisten kanssa." Itä-Suomen lääninhallituksen henkilökuntalehti Itiö 1/2002.

Hohti, Paavo: "Mitä nyt maakuntarahasto?" Tieteen ja taiteen vuoksi. Keski-Suomen Kulttuurirahasto 1958-2008. Suomen Kulttuurirahaston julkaisuja Cultura V. Helsinki 2009.

Julkunen, Jorma: Suomen Kulttuurirahaston Mikkelin läänin maakuntarahasto 1961-1986. Mikkeli 1986.

Kangas, Anita: "Kulttuurin tukeminen maakuntarahaston tehtävänä". Tieteen ja taiteen vuoksi. Keski-Suomen Kulttuurirahasto 1958–2008. Suomen Kulttuurirahaston julkaisuja Cultura V. Helsinki 2009.

Kulha, Keijo K.: Kulttuurin etulinjassa. Erkki Salonen 1920–2001. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1257. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 2010.

Levä, Ilkka: Sivistyneistön ja kansan uusi liitto. Suomen Kulttuurirahaston perustamiskeräykset ja kansallinen ajattelu. Suomen Kulttuurirahaston julkaisuja Cultura II. Helsinki 2001.

Mikkelin lääni 150 vuotta. Juhlajulkaisu. Mikkeli 1981.

Muhonen, Ritva: Kanavalla Urho Kiukas. Juva 1988.

Mäkinen, Jarmo: Säätiö ja maakunta. Maakuntarahastojärjestelmän kentät ja verkostot. Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä 2005.

Mäkinen, Jarmo: "Keski-Suomen rahaston 50 vuotta." Tieteen ja taiteen vuoksi. Keski-Suomen Kulttuurirahasto 1958-2008. Suomen Kulttuurirahaston julkaisuja Cultura V. Helsinki 2009.

Määttä, Viljo S.: Kulttuurisampo takomassa. Tapahtumia ja muistikuvia Keski-Pohjanmaan Kulttuurirahaston 40-vuotistaipaleelta. Kokkola 2003.

Piilola, Tauno: Mikkelin läänin maakuntaliitto – monessa mukana 1936-1986. Pieksämäki 1986.

Pohls, Maritta: Suomen Kulttuurirahaston historia. Juva 1989.

Rekonen, Petri: "Etelä-Pohjanmaan Kulttuurirahaston synty ja kehitysvaiheet." Kulttuurissa on lakeuden voima. Etelä-Pohjanmaan

Kulttuurirahasto 1959–2009. Etelä-Pohjanmaan Kulttuurirahasto, Vaasa 2009.

Sallinen, Aino: "Maakuntarahasto, tiede ja yliopisto." Tieteen ja taiteen vuoksi. Keski-Suomen Kulttuurirahasto 1958–2008. Suomen Kulttuurirahaston julkaisuja Cultura V. Helsinki 2009.

Uola, Mikko: Urho Kiukas. Kansallisbiografia-verkkójulkaisu. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, Helsinki 1997–. Julkaistu 13.10.2004, viitattu 15.9.2010. Saatavissa:

<http://artikkelihaku.kansallisbiografia.fi/artikkeli/768/>

Wirilander, Hannele: Savotalta maaherraksi. Uki Voutilaisen elämä ja elämäntyö. Keuruu 2008.

- ¹ Eskola 1991, 16–17; Pohls 1989, 9–11.
- ² Pohls 1989, 22.
- ³ Pohls 1989, 22.
- ⁴ Levä 2001, 149–153.
- ⁵ Pohls 1989, 5.
- ⁶ Mäkinen 2005, 15.
- ⁷ Pohls 1989, 177, 223.
- ⁸ Mäkinen 2005, 38.
- ⁹ Pohls 1989, 222.
- ¹⁰ Mäkinen 2005, 25.
- ¹¹ Mäkinen 2005, 34.
- ¹² Mäkinen 2005, 25–26.
- ¹³ Mäkinen 2005, 29–30.
- ¹⁴ Pohls 1989, 278–279.
- ¹⁵ Eskola 1991, 66.
- ¹⁶ Mäkinen 2005, 44–45.
- ¹⁷ Pohls 1989, 251.
- ¹⁸ Pohls 1989, 227.
- ¹⁹ Hohti 2009, 181.
- ²⁰ Pohls 1989, 224.
- ²¹ Mäkinen 2005, 38–39.
- ²² Pohls 1989, 226–227.
- ²³ Mäkinen 2005, 16.
- ²⁴ Mikkelin lääni 150 vuotta, 7–75.
- ²⁵ Mikkelin lääni 150 vuotta, 163.
- ²⁶ Mikkelin lääni 150 vuotta, 165.
- ²⁷ Mikkelin lääni 150 vuotta, 183–184.
- ²⁸ Mikkelin lääni 150 vuotta, 234–235.
- ²⁹ Mikkelin lääni 150 vuotta, 289.
- ³⁰ Julkunen 1989, 5.

- ³¹ Pöytäkirja maakuntarahastojen perustamista koskeneesta neuvottelukokouksesta 12.4.1960. Liitteenä SKR:n hallituksen pöytäkirjassa 3.5.1960, 6§.
- ³² Pöytäkirja maakuntarahastojen perustamista koskeneesta neuvottelukokouksesta 12.4.1960. Liitteenä SKR:n hallituksen pöytäkirjassa 3.5.1960, 6§.
- ³³ Julkunen 1986, 6.
- ³⁴ Maakuntaliiton puheenjohtajan Urho Kiukkaan kirje Suomen Kulttuurirahastolle 15.6.1960. SKR:n arkisto.
- ³⁵ Maakuntaliiton puheenjohtajan Urho Kiukkaan kirje Suomen Kulttuurirahastolle 15.6.1960. SKR:n arkisto.
- ³⁶ Julkunen 1986, 6.
- ³⁷ Länsi-Savo 9.11.1961.
- ³⁸ Julkunen 1986, 10–11
- ³⁹ Hoitokunta 12.5.2004, 5§.
- ⁴⁰ Mauri Toiviaisen haastattelu 17.9.2010.
- ⁴¹ Mäkinen 2005, 35.
- ⁴² Piilola 1986, 10; Mikkelin lääni 150 vuotta, 372.
- ⁴³ Mauri Toiviaisen haastattelu 19.9.2010.
- ⁴⁴ Eero Aarnion haastattelu 14.1.2011.
- ⁴⁵ Mauri Toiviaisen haastattelu 19.9.2010.
- ⁴⁶ Eero Aarnion haastattelu 14.1.2011.
- ⁴⁷ Muhonen 1988, 33.
- ⁴⁸ Uola 2004.
- ⁴⁹ Uola 2004.
- ⁵⁰ Uola 2004.
- ⁵¹ Muhonen 1988, 213.
- ⁵² Muhonen 1988, 236–238.
- ⁵³ Uola 2004; Muhonen 1988, 294.
- ⁵⁴ Hoitokunta 18.9.1962.
- ⁵⁵ Hoitokunta 20.6.1962.
- ⁵⁶ Maakuntarahaston asettaman kulttuuripoliittisen valiokunnan ehdotus maakuntarahaston apurahojen jako-ohjelmaksi ja kulttuuripoliittiseksi toimintasuunnitelmaksi, 5.2.1968. SKR:n arkisto.
- ⁵⁷ Maakuntarahaston asettaman kulttuuripoliittisen valiokunnan ehdotus maakuntarahaston apurahojen jako-ohjelmaksi ja kulttuuripoliittiseksi toimintasuunnitelmaksi, 5.2.1968. SKR:n arkisto.

- ⁵⁸ Hoitokunta 6.3.1968, 7§.
- ⁵⁹ Julkunen 1986, 17–18.
- ⁶⁰ Mauri Toiviaisen haastattelu 19.9.2010.
- ⁶¹ Hoitokunta 25.9.1969, 2§.
- ⁶² Rekonen 2009, 95.
- ⁶³ Pohls 1989, 305.
- ⁶⁴ Mikkelin lääni 150 vuotta, 292.
- ⁶⁵ SKR:n vuosikatsaus 1.10.1969-30.9.1970.
- ⁶⁶ Hoitokunta 16.5.1972, 7§.
- ⁶⁷ Länsi-Savo 16.8.1973.
- ⁶⁸ Mikkelin lääni 150 vuotta, 292.
- ⁶⁹ Hoitokunta 24.10.1977, 3§.
- ⁷⁰ Eero Aarnion haastattelu 14.11.2011.
- ⁷¹ Pohls 1989, 241.
- ⁷² Kangas 2009, 101.
- ⁷³ Julkunen 1986, 18.
- ⁷⁴ Sallinen 2009, 131.
- ⁷⁵ Markku Virtasen haastattelu 13.4.2011.
- ⁷⁶ Mikkelin läänin maakuntarahaston työvaliokunnan ja Rantasalmen rahaston toimikunnan yhteinen kokous 5.3.1984; Rantasalmen rahaston toimikunta 22.10.1984; Muistiot Mikkelin läänin taloustieteellisen tutkimuksen käynnistämistä koskeneesta maakuntarahaston työryhmän kokouksesta 25.3.1985 ja 28.3.1985.
- ⁷⁷ Helsingin Kauppakorkeakoulun Pienyrityskeskusten tiedote: Rahoituksen riittävyys ei ole ongelma Mikkelin läänissä; Markku Virtasen haastattelu 13.4.2011.
- ⁷⁸ Hoitokunta 29.3.1988, liite 4: Osmo Ruotsalaisen esitys 9.3.1988.
- ⁷⁹ Rantasalmen rahaston toimikunta 17.10.1988.
- ⁸⁰ Hoitokunta 17.6.1963.
- ⁸¹ Mauri Toiviaisen haastattelu 17.9.2010.
- ⁸² Mäkinen 2005, 57.
- ⁸³ Hoitokunta 31.5.1968, 3§, 8§, 10§; Hoitokunta 23.9.1968, 6§.
- ⁸⁴ Hoitokunta 21.9.1971, 6§.

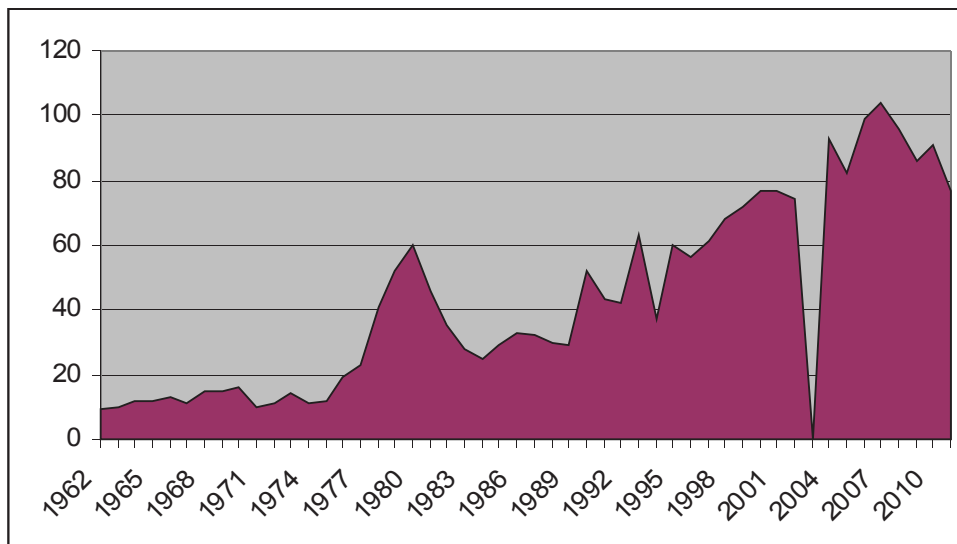
- ⁸⁵ Hoitokunta 16.5.1972, 5§.
- ⁸⁶ Julkunen 1986, 12.
- ⁸⁷ Kokouskutsu hoitokunnan 2.10.1973 pidettävään kokoukseen, päivätty 18.9.1973.
- ⁸⁸ Hoitokunta 2.10.1973, 5§ ja 13.5.1974, 7§.
- ⁸⁹ SKR:n vuosikatsaus 1.10.1980 - 30.9.1981.
- ⁹⁰ Mäkinen 2005, 58–59.
- ⁹¹ Hoitokunta 21.5.1973, 11§.
- ⁹² Ero Aarnion haastattelu 14.1.2011.
- ⁹³ Osmo Ruotsalaista koskevat elämäkertatiedot pohjautuvat, ellei toisin mainita, Jorma Julkusen käsikirjoittamaan ja Harri Räisän ohjaamaan elokuvaan ”Osmo Ruotsalainen - usko puuhun vei Rantasalmelta maailmalle” (2006) ja Jutta Julkusen kirjoittamaan Rantasalmen rahaston esitteeseen (2010).
- ⁹⁴ Uki Voutilaisen elämäkertatiedot perustuvat kirjaan Wirilander 2008 ja artikkeliin Hirvonen 2002.
- ⁹⁵ Julkunen 1986, 9.
- ⁹⁶ Hoitokunta 20.6.1962.
- ⁹⁷ Pohls 1989, 246.
- ⁹⁸ Hoitokunta 14.9.1967.
- ⁹⁹ Pohls 1989, 247.
- ¹⁰⁰ Hoitokunta 16.5.1969, 9§.
- ¹⁰¹ Hoitokunta 16.5.1969 ja 25.9.1969.
- ¹⁰² Hoitokunta 21.9.1970, 4§.
- ¹⁰³ Hoitokunta 21.9.1971, 2- 3§.
- ¹⁰⁴ Mäkinen 2009, 36.
- ¹⁰⁵ Esityslista 30.5.1978 pidettävään hoitokunnan kokoukseen, päivätty 22.5.1978; hoitokunta 30.5.1978.
- ¹⁰⁶ Työvaliokunta 4.6.1979, liite 3§.
- ¹⁰⁷ Hoitokunta 19.3.1982, 3§.
- ¹⁰⁸ Hoitokunta 19.3.1982, 3§.
- ¹⁰⁹ Julkunen 1986, 9.
- ¹¹⁰ Määttä 2003, 95.
- ¹¹¹ Mäkinen 2005, 49; Pohls 1989, 363.
- ¹¹² Jukka Tikan haastattelu 21.4.2011.
- ¹¹³ Mäkinen 2005, 54–56.

- ¹¹⁴ Hoitokunta 12.11.1991, 19§.
- ¹¹⁵ SKR:n vuosikatsaus 1.10.1994–30.9. 1995.
- ¹¹⁶ Jorma Julkusen suullinen tiedonanto tekijälle 30.1.2011.
- ¹¹⁷ Mäkinen 2005, 16.
- ¹¹⁸ Hoitokunnan kokouksen 11.11.1993 esityslistan saatekirje, päivätty 29.10.1993.
- ¹¹⁹ Hoitokunnan pöytäkirja 28.5.1996, 14§.
- ¹²⁰ Sama.
- ¹²¹ Juhana Lassilan kirjallinen tiedonanto 8.2.2011; Sallinen 2009, 127–129.
- ¹²² SKR:n vuosikatsaus 1.10.1995–30.9.1996.
- ¹²³ Mäkinen 2009, 52.
- ¹²⁴ Hoitokunta 28.5.1996, 9§.
- ¹²⁵ Jorma Julkusen suullinen tiedonanto tekijälle 30.3.2011.
- ¹²⁶ Mäkinen 2005, 58-59.
- ¹²⁷ Juhana Lassilan kirjallinen tiedonanto 8.2.2011.
- ¹²⁸ Hoitokunta 28.5.1996, 14§.
- ¹²⁹ SKR:n juhluvuoden erityishankkeet. Liitteenä hoitokunnan pöytäkirjassa 13.4.1999.
- ¹³⁰ Määttä 2003, 64.
- ¹³¹ Juhana Lassilan kirjallinen tiedonanto 8.2.2011.
- ¹³² Jukka Tikan haastattelu 21.4.2011.
- ¹³³ Länsi-Savo 13.1.1997.
- ¹³⁴ Asiamies Jorma Julkusen kirje hallitusneuvos Erkki Laanterälle 29.9.1997. Etelä-Savon rahaston arkisto.
- ¹¹⁷ Hoitokunta 4.10.2005, 15§; 4.2.2006, 5§; 9.5.2006; 11.10.2006, 13§.
- ¹³⁵ Rantasalmi-palkinnon neuvottelumuistio 3.12.1996.
- ¹³⁶ Neuvottelumuistio 2.10.2001.
- ¹³⁷ Rantasalmi-palkintotyöryhmän kokouspöytäkirja 30.9.2005, 5§.
- ¹³⁸ Hoitokunta 4.2.2006, 5§.
- ¹³⁹ Jorma Julkunen: Kulttuurisavoa samoilemassa. SKR:n ESR:n asiamiehen matkamerkintöjä 1.10.2003-30.9.3004.
- ¹⁴⁰ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 2006–2009.
- ¹⁴¹ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 2006–2009.

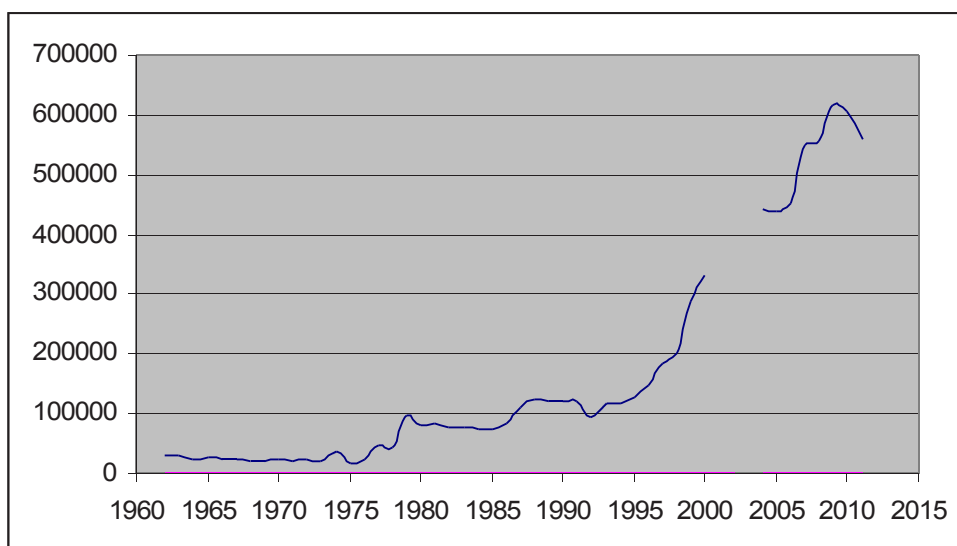
- ¹⁴² Jorma Julkusen suullinen tiedonanto 29.5.2011.
- ¹⁴³ Jorma Julkusen kirjallinen tiedonanto 25.1.2011; Olli Kumelan haastattelu 23.5.2011.
- ¹⁴⁴ Mauri Toiviaisen haastattelu 17.9.2010.
- ¹⁴⁵ Eero Aarnion haastattelu 14.11.2011.
- ¹⁴⁶ ESR:n hoitokunnan keskustelutilaisuus 12.3.2003, muistio; hoitokunta 17.10.2008, 13§.
- ¹⁴⁷ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 1.10.2002–30.9. Liitteenä hoitokunnan pöytäkirjassa 22.11.2002.
- ¹⁴⁸ Hoitokunta 12.3.2003, 4§ ja 1.7.2003, 4§.
- ¹⁴⁹ Viljo S. Määttälän kirjallinen tiedonanto.
- ¹⁵⁰ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 1.10.2002–30.9.3003. Liitteenä hoitokunnan pöytäkirjassa 22.11.2002.
- ¹⁵¹ Jorma Julkunen: Asiamiehen tehtävien uudelleenorganisointi. Pohjamuistio palaveriin 1.11.2002 kello 10.00 Suomen Kulttuurirahastossa. Liitteenä Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelmassa 1.10.2002–30.9.3003.
- ¹⁵² Sama.
- ¹⁵³ ESR:n toimintasuunnitelma 1.10.2003–30.9.2004.
- ¹⁵⁴ ESR:n vuosikatsaus 1.10.2007–30.9.2008.
- ¹⁵⁵ Olli Kumelan haastattelu 23.5.2011.
- ¹⁵⁶ Mäkinen 2009, 58–59.
- ¹⁵⁷ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 1.10.2002–30.9.3003.
- ¹⁵⁸ Etelä-Savon rahaston strategia vuosiksi 2003–2006.
- ¹⁵⁹ Etelä-Savon rahaston vuosikatsaus 1.10.2004–30.9.3005; Kangas 2009, 117.
- ¹⁶⁰ Etelä-Savon Kulttuurirahaston vuosikatsaus 1.10.2003–30.9.2004.
- ¹⁶¹ Etelä-Savon rahaston strategia, hyväksytty 17.10.2008.
- ¹⁶² Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 1.10.2003–30.9.2004; hoitokunnan pöytäkirja 12.5.2004.
- ¹⁶³ Hoitokunta 4.11.2010, Liitteenä Etelä-Savon rahaston vuosikatsaus 1.10.2009–30.9.2010.
- ¹⁶⁴ Hoitokunnan pöytäkirja 8.1.2004.
- ¹⁶⁵ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 2006-2009.
- ¹⁶⁶ Etelä-Savon rahaston vuosikatsaus 1.10.2003–30.9.2004.
- ¹⁶⁷ Etelä-Savon rahaston vuosikatsaus 1.10.2004–30.9.3005.
- ¹⁶⁸ Hoitokunta 4.2.2006.
- ¹⁶⁹ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 2006–2009.

- ¹⁷⁰ Hoitokunta 11.10.2006, 20§.
- ¹⁷¹ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 2006–2009; hoitokunnan pöytäkirja 11.10.2006, 20§.
- ¹⁷² Hoitokunta 11.10.2007, 15§.
- ¹⁷³ Hoitokunta 12.2.2009, 19§.
- ¹⁷⁴ Hoitokunta 12.2.2009, 5§.
- ¹⁷⁵ Etelä-Savon rahaston vuosikatsaus 1.10.2009–30.9.2010, liitteenä hoitokunnan pöytäkirjassa 4.11.2010.
- ¹⁷⁶ ESR:n toimintasuunnitelma 1.10.2003–30.9.2004.
- ¹⁷⁷ Asiamiehen kirje hoitokunnan jäsenille 13.3.2006.
- ¹⁷⁸ Hoitokunta 23.7.2006.
- ¹⁷⁹ Hoitokunta 11.10.2006, 14§.
- ¹⁸⁰ Hoitokunta 4.2.2006, Liite B: Toimintasuunnitelma 2006-2009, hoitokunta 11.10.2006, 12§.
- ¹⁸¹ Hoitokunta 26.7.2004, 6§.
- ¹⁸² Hoitokunta 8.10.2004, 8§.
- ¹⁸³ Etelä-Savon Kulttuurirahaston strategia vuosiksi 2003–2006.
- ¹⁸⁴ Etelä-Savon rahaston hoitokunnan keskustelutilaisuus 12.3.2003, muistio, 3§.
- ¹⁸⁵ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma 1.10.2003–30.9.2004.
- ¹⁸⁶ Asiamiehen rahastokuulumiset 2/2007–2008, 7.11.2007.
- ¹⁸⁷ Asiamiehen rahastokuulumiset 2/2007–2008, 7.11.2007.
- ¹⁸⁸ Hoitokunta 12.3.2003, 5§.
- ¹⁸⁹ Hoitokunta 12.5.2004, 6§.
- ¹⁹⁰ Etelä-Savon rahaston strategia, hyväksytty 17.10.2008.
- ¹⁹¹ Etelä-Savon rahaston toimintasuunnitelma vuosille 2006–2009.
- ¹⁹² Asiamiehen rahastokuulumiset 1/2007–2008, 22.10.2007.

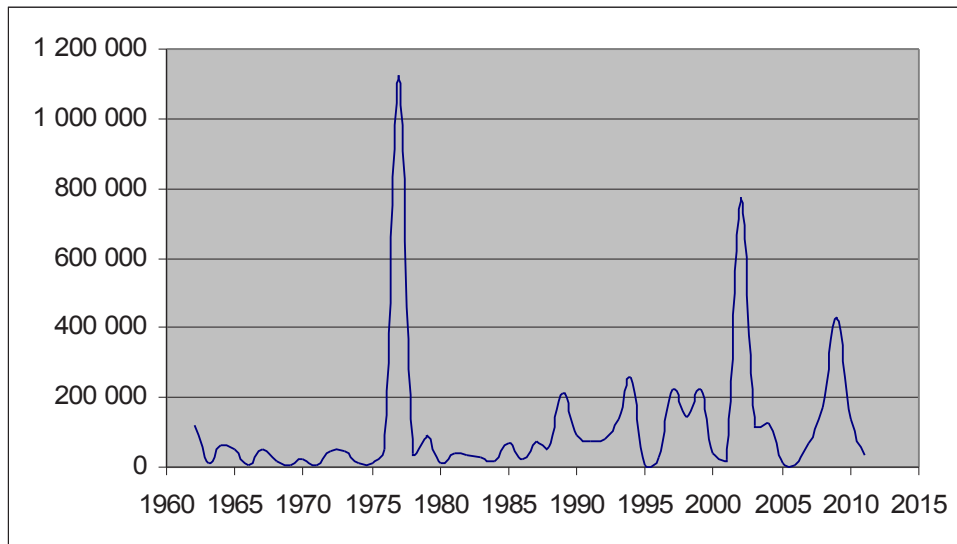
LIITTEET

Jaetut apurahat (kpl) 1962–2011).

Jakosumma 1962–2011 (v. 2010 euroissa).

Lahjoitukset 1962–2011 (vuoden 2010 euroissa).

Hoitokunnan puheenjohtajat 1961–2011

Maaherra Urho Kiukas	1961–1967
Lääninneuvos Aukusti Pasanen	1968–1970
Maaherra Urho Kiukas	1971–1979
Maaherra Uki Voutilainen	1980–1988
Varatuomari Matti Vanhanen	1989–1997
Toimitusjohtaja Jukka Tikka	1998–2000
Toimitusjohtaja Olli Kumela	2000–2009
Toimitusjohtaja Ilkka Paatero	2009–

Hoitokunnan varapuheenjohtajat 1961–2011

Lääninneuvos Aukusti Pasanen	1961–1967
Konttorinjohtaja Aimo Klemetti	1968–1970
Lääket. ja kir. tohtori Lauri Lehto	1971–1976
Opettaja Arvo Mäenpää	1977–1978
Seutukaavajohtaja Ossi Heinonen	1978–1985
Kunnanjohtaja Juhani Alanen	1986–1988
Kunnanjohtaja Hemmo Pirhonen	1989–1994
Toimitusjohtaja Jukka Tikka	1995–1997
Valtiot. kand. Esko Hinkkanen	1998–2003
Toimitusjohtaja Matti Lipsanen	2003–2005
Toimitusjohtaja Raimo Räsänen	2005–2007
Toimitusjohtaja Ilkka Paatero	2007–2009
Työvoimatoimiston johtaja Sirkka Rytönen	2009–

Asiamiehet 1961–2011

Aessori Mauri Toiviainen	1961–1968
Valt. maisteri Kari Tarasti	1968–1972
Yht. kand. Ossi Heinonen	1972–1975
Yht. kand. Eero Aarnio	1975–1983
Fil. tohtori Jorma Julkunen	1983–2009
Fil. tohtori Päivikki Eskelinen-Rönkä	2009–

Hoitokunnan jäsenet

Kauppaneuvos, toimitusjohtaja Juhani Auvinen	1961–1967, 1974–1982
Diplomi-insinööri, rehtori Olavi Eloranta	1961–1963
Rehtori Martti Jauhiainen	1961–1967
Maaherra Urho Kiukas	1961–1967, 1971–1979
Toimitusjohtaja A. R. Kivikanto	1961–1967
Toimitusjohtaja Erkki Partanen	1961–1967
Johtaja Jussi Puttonen	1961–1967
Pankinjohtaja Yrjö Siilänen	1961–1967
Kauppaneuvos Jussi Tikka	1961–1963
Maisteri Tauno Väinölä	1961–1967
Pankinjohtaja Martti Grönfors	1964–1967
Teollisuusneuvos Eino Silkko	1964–1967
Rehtori Eino Kivinen	1968–1970
Lääketieteen ja kirurgian tohtori Lauri Lehto	1968–1976
Lääninneuvos August Pasanen	1968–1970
Kansanopiston johtaja Antti Vuorinen	1968–1970
Pankinjohtaja Leo Anttonen	1968–1970
Konttorinjohtaja Matti Flinkkilä	1968–1970
Kansakoulunopettaja, kirjailija Raimo J. Kinnunen	1968–1973
Konttorinjohtaja Aimo Klemetti	1968–1970
Koulunjohtaja Jouko Salminen	1968–1976
Professori Matti Kuusi	1968–1970
Toimitusjohtaja Eero Nojonen	1969–1973
Pankinjohtaja Pertti Paakkanen	1969–1973
Koulunjohtaja Kerttu Helme	1971–1976
Maisteri Kalle Justander	1971–1973
Opetusneuvos Antero Valtasaari	1971–1973
Pankinjohtaja Onni Lankinen	1971–1973
Yliasiamies Erkki Salonen	1971–1979
Valtiotieteen lisensiaatti Pertti Laulajainen	1972–1973
Koulutoimenjohtaja Heikki Eränen	1973–1982
Koulutoimenjohtaja Mauno Kuusela	1973–1982
Dosentti Pentti Kainulainen	1973–1979
Opettaja Arvo Mäenpää	1973–1982
Kunnanjohtaja Paavo Rinnemaa	1977–1985
Opettaja Arvo Heikkonen	1977–1985
Osastopäällikkö Ossi Heinonen	1977–1985
Kunnanjohtaja Juhani Alanen	1979–1988
Professori Maarit Kaimio	1979–1988
Maaherra Uki Voutilainen	1980–1988

Kaupunginsihteeri Paavo Rotko	1983–1985
Päälouottamusmies Eino Tiainen	1983–1991
Opettaja Valto Aholainen	1983–1991
Rehtori Pentti Salervo	1983–1991
Kunnanjohtaja Hemmo Pirhonen	1986–1994
Toimitusjohtaja Teuvo Laamanen	1986–1994
Teollisuusneuvos Martti Kinnunen	1986–1991
Filosofian maisteri Irma Toivakka	1986–1994
Maanviljelijä Lauri Partti	1989–1997
Professori Risto Ihamuotila	1989–1997
Varatuomari Matti Vanhanen	1989–1997
Isännöitsijä Heimo Riutta	1992–1997
Maakuntamuseon johtaja Mirja Kosunen	1992–2001
Ylilääkäri Leo Tarssanen	1992–2001
Toimitusjohtaja Jukka Tikka	1992–2001
Varatuomari Markku Häkkänen	1995–2003
Maanviljelijä Pekka Nieminen	1995–1997
Kunnanjohtaja Esko Hinkkanen	1995–2003
Toimitusjohtaja Juha Moilanen	1995–1997
Asiamies Ralf Sunell	1997–2003
Lehtori Elina Pitkänen	1997–1998
Opettaja Ulla Valjakka	1997–2006
Maaherra Pirjo Ala-Kapee	1997–2001
Toimitusjohtaja Matti Lipsanen	1997–2006
Aluejohtaja Kari Pelkonen	1997–2003
Filosofian maisteri Raine Lehkonen	1998–2004
Toimitusjohtaja Olli Kumela	2001–2009
Diplomilaulaja Leena Astikainen	2001–2009
Dosentti, ylilääkäri Markku Helle	2001–2009
Toimitusjohtaja Raimo Räsänen	2001–2009
Yliasiamies Antti Arjava	2003–2010
Toiminnanjohtaja Tuomas Hoikkala	2003–2010
Dosentti Osmo Pekonen	2003–2010
Luokanopettaja Jari Toroi	2003–
Kenraaliluutnantti Vesa Kämäri	2004–2006
Kirjailija Mari Mörö	2006–
Toimitusjohtaja Ilkka Paatero	2006–
Työvoimatoimiston johtaja Sirkka Rytönen	2006–
Toimitusjohtaja Heikki Hämäläinen	2009–
Johtava kanttori Minna Raassina	2009–
Eversti Markku Riittinen	2009–
Johtava ylilääkäri Matti Suistomaa	2009–
Amanuenssi Anna-Mari Larikka	2010–
Asiamies, varatuomari Kristiina Rintala	2010–
Dosentti Timo Tossavainen	2011–

Vuosijuhlapaikkakunta

1962 Mikkeli
1963 Savonlinna
1964 Pieksämäki
1965 Mikkeli
1966 Heinola
1967 Savonlinna
1968 Pieksämäki
1969 Mikkeli
1970 Heinola
1971 Mikkeli
1972 Savonlinna
1973 Pieksämäki
1974 Heinola
1975 Mikkeli
1976 Juva
1977 Mäntyharju
1978 Kangasniemi
1979 Rantasalmi
1980 Pieksämäki
1981 Mikkeli
1982 Savonlinna
1983 Heinola
1984 Ristiina
1985 Punkaharju
1986 Mikkeli
1987 Juva

1988 Kangasniemi
1989 Savonlinna
1990 Pieksämäki
1991 Mikkeli
1992 Mikkelin maalaiskunta
1993 Mäntyharju
1994 Sysmä
1995 Mikkeli
1996 Mikkeli
1997 Rantasalmi
1998 Mikkeli
1999 Kerimäki
2000 Anttola
2001 Mikkeli
2002 Savonlinna
2003 ei pidetty
2004 Mikkeli
2005 Pieksämäki
2006 Mikkeli
2007 Savonlinna
2008 Mikkeli
2005 Pieksämäki
2006 Mikkeli
2010 Pieksämäki
2011 Mikkeli

APURAHAN JA PALKINNON SAAJAT

TUNNUSTUSPALKINNOT

Maanviljelijä Esko Ruottinen 1976
Emäntä Helka Hynninen 1977
Lausuntataiteilija Aija Talvi-Oksanen 1979, 1986
Suomen Nuorisopisto 1980
Oopperalaulaja Martti Talvela 1980 (maakunnallinen kulttuuripalkinto)
Kotiseutuneuvos Olli Kervinen 1982
Taidemaalari Karl Forsberg 1984
Veturinkuljettaja Pekka Tarkkainen 1984
Kuvanveistäjä Armas Lähteenkorva 1986
Toimitusjohtaja Raimo Räsänen 1986
Professori Erkki Huokuna 1987
Teatteriohjaaja Merja Mannerkorpi 1988
Oopperajuhlien johtaja Pentti Savolainen 1991
Kanttori Matti-Veikko Kuusi 1993
Nukketaitelijä Eevaliisa Holma-Kinnunen 1994
Kirjailija Raimo Kinnunen 1994
Taiteilija Ensio Onnukka 1995
Näyttelijä Salme Jyräs 1996
Opettaja Arvo Mäenpää 1998 (J. V. Snellman -mitali)
Valokuvaaja Teuvo Putkonen 1999
Fil. maisteri Maunu Paajanen 2000
Kotiseutuneuvos Katri Pulkkinen ja opettaja Niilo Pulkkinen 2002 (Mikael Agricola-mitali)
Kanteletaiteilija Elli Sonkkonen 2005
Lääkintöneuvos Lauri Lehto (Elias Lönnrot -mitali) 2004
Maanviljelijä Esko Mielonen 2009
Työnjohtaja Sulo Strömberg 2009
Kasvatust. maisteri Pekka Hynninen 2011
Taidemaalari Paavo Pelvo 2011
Kirjailija Sirpa Puskala 2011

HENKILÖT JA TYÖRYHMÄT

Aalto Kauko, kirjailija (1970)
Aalto Timo, lääket. lis. (2009, 2010, 2011)
Aarnio Arja, kasvatust. maisteri (2008)
Aas Salla, fil. yo (1994)
Aho Marketta, opiskelija (1986)
Ahola Riitta, taiteilija (2002, 2005, 2006)
Ahola Riitta, taiteilija, ja työryhmä (1999)
Ahonen Kari, lehtori (1982)
Ahtiainen Merja, fil. maisteri (1998)
Ahvenainen Ilkka, ekonomi (1977, 1978)
Aittasalmi Jorma, seminaarin opettaja (1971)
Alenius Teija, fil. maisteri (2002)
Alsammaraee Hamid, lentokoneinsinööri (2011)
Angervo Sointu, näyttelijä (1980)
Antila Lauri, musiikinopiskelija (1979)
Antinolli Tero, taidemaalari, tait.yo. (2004)
Anttila Hanna, kuvatait. kand. (2001)
Arkkimandriitti Sergei ja Valamon luostarin aarteet -työryhmä (2010)
Armila Iina, opiskelija (1982)
Arohonka Jukka, luonnont. kand. (1976)

Aronen Tuija, maat. ja metsät. kand. (1991, 1993)
Aschan Henrik, muotoilija (2001, 2004, 2005)
Asikainen Ari, kasvatust. yo. ja Asikainen Kirsi-Marja, kasvatust. yo (1987)
Asikainen Jouni, proviisori (2001)
Asilainen Riitta, opiskelija (2001)
Aspivaara Marketta, taidetekstiilikutoja (1983, 1985, 1987)
Astikainen Leena, diplomilaulaja, hum. kand. (1997)
Asukas Sirpa, tanssi- ja teatteri-ilmaisun ohjaaja (2005)
Autio Elena, fil. maisteri (2008)
Auvinen Oiva (1980)
Auvinen Oiva, opiskelija ja Auvinen Vesa, opiskelija (1981)
Auvinen Sakari, fil. maisteri (1997)
Auvinen Toni, yrittäjä (2004)
Avikainen Birgitta, tanssipedagogi (1991, 1995)
Backman Jouni, opiskelija (1979)
Behm Miika, muusikko (2008)
Behm Tapani, kalastaja (1980)
Berghäll Joakim, musiikkipedagogi (2009)
Berghäll Mirja, opettaja, ja työryhmä (1999)
Bilund Marja-Leena, luokanopettaja ja Svahn-Kumpulainen Sirpa, luokanopettaja (2001)
Björn Jani, opiskelija (1997)
Blomerus Ritva, nukketaitelijä (1995)
Boesen-Muhonen Kira, näyttelijä (2006, 2007)
Bragge Tiina, huilunsoitonopettaja (1991)
Bruun Veli-Matti, paperityöläinen (1979)
Claussen Merja, soitonopettaja (1980)
Dalman Pirjo, maatalous- ja metsät. lis. (1989)
Damski Heikki, opiskelija (1995)
de Jong Marja, taiteilija (2005, 2009)
Deufel Maila, kättilö, terveydenhoitaja (1999)
Dillström Jaana, sairaanhoitaja (2006)
Eerikäinen Jarmo, opiskelija (1967)
Eerikäinen Kalle, metsäylioppilas (1995)
Eino Anne, ekonomi (1986)
Elfving Johanna, opiskelija (1993)
Enkenberg Jorma, professori, ja työryhmä (2007, 2008)
Enqvist Petri, arkkitehti (2006)
Eronen Hanna, opiskelija (2007)
Eronen Jukka, organisaattori (2004)
Eronen Pauliina, opiskelija (1997, 2001)
Eskelinen-Rönkä Päivikki, fil. tohtori (2006)
Eskola Auli ja Koirakiven nuorisoseura (2002)
Esterinen Mia, kuvataiteilija (2011)
Forsberg Elsa, pianonsoitonopettaja (1976)
Friari Anja, hum. kand. (1982)
Galambosi Bertalan, puutarha-agronomi (1999, 2004, 2009)
Granberg Leo Holger, valtiot. tohtori, ja työryhmä (2010)
Grotenfelt Georg, arkkitehti, elokuvaohjaaja (1999)
Grönhagen Juhani, fil. maist. (1991)
Gurevitsch Fanny, tanssinopettaja (1998, 2008)
Gustafsson-Pesonen Anne, yhteiskuntat. maisteri (2000, 2007)

Haapalainen Jarmo, toimittaja (1981)
 Haapasalo Matti, pianisti (1962)
 Haapasalo Pekka, kansakoulunopettaja (1964)
 Haatainen Hannele, taidemaalari (1987, 1990, 2001, 2002, 2009, 2011)
 Haavisto Sari, musiikin yo (1992)
 Hakkarainen Juhani, fil. maisteri (1997)
 Hakola Lea, mus. maisteri (2000)
 Hakulinen Ullamari, luonnont. kand. (2008)
 Hallikainen Helena, lääket. lis. (1993, 1994)
 Halme Mari, teol. yo (1993)
 Halme Mika, opiskelija (1995)
 Halonen Antti, teatterikoulun oppilas (1966)
 Halonen Paavo, kuvataiteilija (2010)
 Hangasmaa Leena, fil. lis. (2000, 2002, 2006, 2010, 2011)
 Hannula Annamari, terveydenh. maisteri (2002)
 Happonen Antti, fil. yo (2002)
 Happonen Marja-Liisa, lehtori, ja työryhmä (2001)
 Happonen Veikko, fil. maisteri (2005, 2008)
 Harju Elina, luonnont. kand. (2011)
 Harmainen Nasia, ylioppilas, ja työryhmä (1998)
 Harra Kimmo, maisteri (1981)
 Hartikainen Kati, fil. maisteri, ja työryhmä (1999, 2000)
 Hartonen Jani, fil. yo (2001)
 Hartonen Jani, fil. maisteri, ja Savio Sami, dipl. ins., fil. maisteri (2008)
 Hartonen Toni, tekn. yo (1996)
 Hasanen Anna, opiskelija, ja Roiha Anniina, opiskelija (2007)
 Hasanen Elina, liikuntatiet. maisteri (2011)
 Hasanen Katri, opiskelija (2000)
 Hasu Martti, toimittaja (1967)
 Haukka Tarja, opiskelija (1989)
 Heikkinen Jari, fil. tohtori (1999, 2000)
 Heikkinen Jyrki, artsaani (2002)
 Heikkilä Juha, koululainen (1991)
 Heikkinen Marjo, musiikinopiskelija (1982, 1987)
 Heikkinen Pekka, insinööri (2006)
 Heikkinen Pirkko, fil. maisteri (1991)
 Heikkinen Pirkko, vararehtori, Hämmäläinen Raimo, lehtori, Kinnunen Raimo J., opettaja, Pöyry Kalevi, lehtori ja Ruohonen Pentti, lehtori (1982)
 Heimonen Samuli, kuvataiteilija, tait. maisteri (2006)
 Heimonen Timo, yhteiskuntat. maisteri (2008)
 Heimonen Tomi, kauppat. maisteri (2008)
 Heinikainen Mia, erikoishammaslääkäri (2002)
 Heino Mikko, opiskelija (2001)
 Heino Tiina, opiskelija (1996)
 Heinonen Armi, opiskelija (1990, 1991)
 Heinonen Laura, mus. maisteri (2006, 2009)
 Heinonen Mirka, lääket. yo (1990)
 Heinonen Saku, teatteriohjaaja (1998, 2004, 2009)
 Heiska Juhani, psykologi (1987)
 Heiskanen Esa, hakorakentaja (2007)
 Heiskanen Jari, yrittäjä (1983)
 Heiskanen Tarja, näyttelijä-ohjaaja (1987, 1996)
 Heiskanen Veijo, oikeust. kand. (1984)
 Helenius Martti, liikunnanopettaja (1990)
 Helenius-Lammenparras Helena, rehtori, ja työryhmä (2001, 2002)
 Helle Markku, lääket. ja kir. tohtori (1986)
 Hietala Antti, opiskelija (1980, 1983)
 Hietala Veikko, peruskoulunopettaja (1979)
 Hietaneva Tero, taloust. opiskelija (1987)
 Hiltunen Mervi, yhteiskuntat. lis. (2010)
 Hiltunen Pekka, taidemaalari (1970, 1973, 1977, 1983, 1997, 1999, 2006)
 Hiltunen Sirkka, fil. yo (1968)
 Hiltunen Tarja, taiteilija (1969, 1973)
 Himanen Sointu, opiskelija (1991)
 Hinkkuri Juha, metsuri (1993)
 Hirvonen Kirsi, opiskelija (1990)
 Hirvonen Minna, opiskelija (1984)
 Hirvonen Minni, tanssinopettaja, ja Laasanen Teemu, muusikko (2006)
 Hohti Anna, koululainen (1980)
 Holma Ulla, maat. ja metsät. maisteri (2006, 2007)
 Holmberg Kaarlo, teatterialan opiskelija (1964)
 Holopainen Jorma, taidemaalari (1962)
 Holopainen Marja, musiikinopiskelija (1965)
 Holopainen Riikka, opiskelija (2001)
 Holström Mika, koululainen (1982)
 Hongisto Kari-Matti, opiskelija, ja FFTC-yhtye (2011)
 Honkanen Janne, opiskelija (1995)
 Honkanen Matti, kultaseppä (1984)
 Honkanen Miia, opiskelija (1998)
 Honkanen Pirjo, opiskelija (1981, 1990)
 Honkanen Raakel, musiikinopiskelija (1980, 1981, 1990)
 Honkanen-Hilli Maarit, musiikinopiskelija (1983)
 Honkonen Reijo, kirjailija (1997, 2000, 2002)
 Hopeasaari Ilona, kasvatust. yo ja Hämmäläinen Susanna, kasvatust. yo (1988)
 Hotti Esko, koululainen (1975)
 Huhtanen Pirkko, fil. maisteri (1995)
 Huhtanen Urpo, graafinen taiteilija (1983, 2006)
 Hujanen Kari, liikunnanohjaaja (1981)
 Huokuna Terttu-Liisa, lastentarhaopettaja (2004)
 Huokuna Terttu-Liisa, lastentarhanopettaja, ja työryhmä (1999)
 Huopalainen Anneli, toimistonhoitaja, ja työryhmä (2002)
 Huopalainen Maire, atk-opettaja (2002)
 Huoviala Kari, toimittaja (1997)
 Huovinen Tommi, tanssija (1984, 1988)
 Hurri Tommi, oikeusnotaari (2010)
 Huttunen Essi, artemomi (2000)
 Huttunen Marko, arkkitehti, ja työryhmä (2002)
 Huttunen Riitta, kuvanveistäjä (1987, 2001, 2008)
 Huttunen Sanna, mus. kand., ja Laulu-yhtye Kalla (2011)
 Huttunen Sirpa, fil. maisteri, Kupiainen Tarja, fil. lis. ja Kolehmainen Susanna, läänintaiteilija (2005)
 HUUHTANEN Sirkka-Liisa, mus. maisteri (2008)
 HUUHTANEN Sirkka-Liisa, musiikinopettaja, ja työryhmä (2001, 2004)
 Huupponen Harri, metsätalousteknikko (1995)
 Huupponen Katja, opiskelija (1997)
 Huupponen Liisa, opiskelija (1978)
 Huupponen Ritva, opiskelija (1978)
 Huuskonen Eero, luonnont. kand. (1988)
 Hynninen Helka, emäntä (1977)
 Hynninen Jorma, kansakoulunopettaja (1966, 1968)
 Hynninen Pekka, kasvatustiet. maisteri (1997, 2011)
 Hynninen Pekka, opettaja, Pitkänen Raimo, fil. kand., Tahvanainen Jaana, nuoriso-ohjaaja, ja Tynkkynen

Riitta, fil. maisteri (1986)
 Hynninen Pekka, opettaja, Innanen Hannu, kappalainen, Pitkänen Raimo, lehtori, ja Tahvanainen Jaana, nuorisohjaaja (1987)
 Hynninen Tuula, kanttori-urkuri (1985, 1987)
 Hyppänen Martti, taidekäsityöläinen (1983)
 Hyttinen Pentti, metsät. yo (1985)
 Hytönen Satu, media-assistentti, ja Mikkelin kansalaisopiston Nuorisoteatteri (2009)
 Hytönen Satu, media-assistentti, ja Vapaa Nuorisoteatteri -työryhmä (2010)
 Hyvärinen Lauri, fil. lis. (1968)
 Hyvärinen Samuli, opiskelija (2001)
 Hyvönen Maija, taloust.yo, ja Sairanen Kristiina, taloust. yo (1985)
 Hyyryläinen Ismo, opiskelija (1978, 1979)
 Hyyryläinen Kari, kuljetusjärjestelijä (1980, 1983)
 Hyyryläinen Laura, opiskelija (2006)
 Hyyryläinen Mervi, opiskelija (1978, 1979)
 Hyyryläinen Minna, opiskelija (1998)
 Hyyryläinen Niina, opiskelija (1993)
 Hyyryläinen Pasi, opiskelija (1996)
 Hyyryläinen Torsti, hallintot. tohtori, dosentti (2008)
 Hyyryläinen Tuula, fil. yo (1968)
 Hyötyläinen Ilona, tait. yo, ja von Weissenberg Janina, tait. yo (1998)
 Hägglund Anja, käsityöopettaja (1978, 1981)
 Häggman Hely, fil. tohtori (1996)
 Häkkinen Elina, tradenomi, Köppä Tapani, valtiot. tohtori ja Hytönen Anne-Maria, valtiot. maisteri (2011)
 Häkkinen Iida, valtiot. maisteri (2002)
 Häkkinen Nina, opiskelija (1994)
 Häkkinen Raili, peruskoulunopettaja (1998)
 Häkkinen Sami, jääkäri (1994)
 Häkkinen Ulla (1973)
 Häkkänen Anne, opiskelija (2001, 2005, 2008)
 Hämäläinen Auli, terveyst.yo ja Seppänen Heli (2004)
 Huokuna Terttu-Liisa, lastentarhanopettaja, ja työryhmä (1999)
 Hämäläinen Arto, fil. kand. (1981, 1983)
 Hämäläinen Hannele, kiviseppä (1992, 1995, 2002)
 Hämäläinen Hannele, opiskelija (1999)
 Hämäläinen Jaana, fil. maisteri (1995)
 Hämäläinen Karo, toimittaja (2002)
 Hämäläinen Kirsi, opiskelija (1992)
 Hämäläinen Kirsi, opiskelija (1998)
 Hämäläinen Matti, valokuvaaja (1970)
 Hämäläinen Minna, yo-merkonomi (1991)
 Hämäläinen Pirkko, näyttelijä, ja Happonen Marja-Liisa, opettaja (1999)
 Hämäläinen Päivi, opiskelija (1991)
 Hämäläinen Riitta-Liisa, hum. kand. (1996)
 Hännikäinen Ari, opiskelija (1996, 1997, 1999)
 Hänninen Anne, valtiot. yo (1992)
 Hänninen Janne, luonnont. yo (2000)
 Hänninen Kaija-Leena, kuvataiteilija (1974, 1981, 1983, 1996, 1999, 2002, 2005, 2007)
 Hänninen Lauri, video-ohjaaja, tuottaja (1992)
 Hänninen Lauri, kulttuurituottaja, ja Trouble & Boule -työryhmä (2007)
 Hänninen Leena, diplomikielenkääntäjä, ja työryhmä (1998)
 Hänninen Marja, opiskelija (2000)
 Hänninen Martti, opettaja (1975)
 Hänninen Osmo, professori, ja työryhmä (1989)
 Hänninen Tuire, opiskelija (1994)
 Härkönen Anu, lääket. kand. (2002)
 Härkönen Hannu, hum. kand. (1990)
 Härkönen Sauli, maat. ja metsät. tohtori (1997, 1998, 1999)
 Härkönen Ulla, kasvatust. tohtori (1993, 1998)
 Häyrynen Martti, eläkeläinen (1981)
 Häyrynen Risto, luokanopettaja, ja Penttinen Juhani, toimittaja (2001)
 Höglund Martti, fil. yo (1986)
 Ihalainen Aira, taiteilija (1982)
 Ihonen Virpi, teol. yo (1996)
 Iivanainen Aija, lääket.lis. (1993, 1995)
 Iivanainen Rauno, kauppat. yo (1993)
 Iivonen Sari, maat. ja metsät. tohtori, Tontti Tiina, fil. maisteri ja Nykänen Arja, maat. ja metsät. tohtori (2011)
 Ikonen Elina, terveystiet. yo (2010)
 Ikonen Janne, säveltäjä (2004, 2008)
 Ikonen Marja, fil. maisteri (2010)
 Ikonen Paavo, opiskelija (2008)
 Ikonen Pasi, opiskelija (1992)
 Ikonen Seppo, sähköasentaja (1968)
 Ikäheimonen Eila, turkisyrittäjä (1987)
 Ikäheimonen Matti, opiskelija (2000)
 Ikäheimonen Pentti, taidemaalari (2000, 2008)
 Immonen Sanna, artemi (2008)
 van Ingen Sami, kuvataiteilija (2004)
 Inkala Katja, opiskelija (1994)
 Innanen Mikko, opiskelija (1997)
 Innanen Taru, kuvataiteilija AMK (2005, 2008)
 Isomäki Olavi, tekn. lis. (1992)
 Issakainen Martti, kirjailija (1969, 1976, 1978)
 Issakainen Tapio, koululainen (1981)
 Itälä Matti, metsänhoitaja (1988, 1991, 1993)
 Jaatinen Olli, valokuvataiteilija (2000, 2001)
 Jaatinen Olli, valokuvataiteilija, ja Lampinen Kare, kuvanveistäjä (1989, 1997)
 Jaatinen Päivi-Maria, kuvataiteilija, fil. maisteri (1999, 2000, 2006, 2007)
 Jaatinen Toimi, fil. kand., Ohvo Heikki, hum. kand., Pekonen Mikko, fil. kand, ja Toivanen Pekka, fil. maisteri (1987)
 Jalkanen Johanna, fil. maisteri (2001, 2006)
 Jalkanen Pasi, kuvanveistäjä (2000)
 James Henna, opiskelija (2006)
 Jantunen Erkki, dipl.ins. (2007)
 Jantunen Jonna, kuvataiteilija AMK (2005)
 Jantunen Miika, muusikko (2005)
 Janzik Armin, insinööri (1980)
 Jaroma Anneli, terveydenh. lis. (1998)
 Jartti Heikki, talousneuvos (1991)
 Jaskari Ari, valokuvaaja (1980, 1992, 1996, 1996)
 Joensuu Juhani, ohjaaja, näelmäkirjailija (2007, 2010)
 Jolkkonen Ilmo, lääkintöneuvos (2002)
 Jordan Tapio, maa- ja metsät. kand. (1993)
 Jouhkimo Marko, opiskelija (1998, 2000)
 Juhakoski Riikka, erikoislääkäri, lääket. lis. (2009, 2011)
 Juhola Minnaja työryhmä (2004)
 Julkunen Antero, luonnont. kand. (1981)
 Junttila Tuulikki, tekn. lis. (2001)

Junttila Vesa, taidemaalari (1982)
 Jussila Minna, fil. yo (1991)
 Juurikkala Kaija, tait. maisteri (2004, 2006, 2008, 2009)
 Juurikkala Kaija, tait. maisteri, ja Juhola Niina-Matilda, tait. kand. (2010)
 Juurikkala Ville, valokuvaaja (2011)
 Juuti Martta, luokanopettaja (1982)
 Juutilainen Anneli, kauppat. lis. (1999, 2002)
 Juutilainen Pia, hum. kand. (1991)
 Juutilainen-Vepsäläinen Liisa, tuntiopettaja (1988)
 Jyrkinen Pekka, opiskelija (1990)
 Jyräs-Heikkinen Salme (1973)
 Jäppinen Jarmo, opiskelija (2000)
 Jäppinen Ulla, fil.maisteri (1976)
 Järveläinen Esko, yhteiskuntatiet. maisteri (1995)
 Järvinen Janne, tekn. yo (2007, 2010)
 Järvinen Markku, kauppat. maisteri, ja työryhmä (2005)
 Jääskeläinen Ilpo, fil. kand. (1986)
 Jääskeläinen Terhi, pianisti, mus. maisteri (1991, 1996, 2000, 2006, 2009)
 Kaartinen Virpi, fil.maisteri
 Kaasinen Arja, kasvatust. maisteri (2002)
 Kaasinen Jussi, tekn. yo (2001)
 Kahila Katarina, opiskelija (1994)
 Kaila-Behm Arja, terveydenh. kand. (1996)
 Kainulainen Marja-Riitta ja työryhmä (2002)
 Kainulainen Pentti, yhteiskuntat. lis. (1970)
 Kaipainen Kari, valokuvaaja, ja työryhmä (2011)
 Kaipainen Kati, nukketheateriohjaaja (1979, 1984, 1990)
 Kaipainen Minna, kasvatust. lis. (2007)
 Kaksonen Santeri, mus. yo (2006)
 Kallasvuo Minna, fil. yo (1988)
 Kallio Pekka, opiskelija (1990)
 Kalliomäki Kaisu, kultaseppä (1986)
 Kangas Heikki, metsätalousteknikko (1995, 1997)
 Kankkunen Jaana, kansantanssinopettaja (1997)
 Kannaste Jussi-Pekka, muusikko (2001, 2004)
 Kanninen Sari, opiskelija (1997)
 Kantanen Keijo, fil. lis., Hynninen Pekka, fil. lis. ja Manninen Marjukka, fil. lis. (2007)
 Kantele Kalevi, hum.kand. (2004)
 Kantola Matti, kansakoulunopettaja (1967)
 Kapanen Tuija, kutoja (1981)
 Karasmaa Risto, fil. yo, teknikko (1998, 1999)
 Karhu Anna, fil. kand. (1990)
 Karhu Kari, opiskelija (1994)
 Karhu Veijo (1977)
 Karhula Maarit, terveystiet. maisteri (2006, 2007, 2010)
 Karhula Päivi, opiskelija (1990, 1992)
 Karjalainen Antti, fil. yo (1993, 1994, 1995)
 Karjalainen Anssi, opiskelija (1998, 2000)
 Karjalainen Aulikki, opiskelija (1968)
 Karjalainen Hannaleena (1997, 1999)
 Karjalainen Kaarina, taidemaalari (1984)
 Karjalainen Miina, fil.maisteri (2001)
 Karjalainen Mikko, fil. maisteri (2000, 2004, 2007)
 Karjalainen Virve, opiskelija, ja Hautala Minna, opiskelija (1997)
 Karppi Riitta, opiskelija (1991)
 Karttimo Jouni, artenomi (1997)
 Karttunen Heimo, veturinkuljettaja (1965)
 Karvinen Aapo (1978)
 Karvinen Susanna, opiskelija (1999)
 Karvinen Ulla, opiskelija (1993)
 Kasanen Outi, kulttuurituottaja, ja Teatteri Kolme Welhoa (2009)
 Kaskinen Piia, fil. maisteri, ja työryhmä (2011)
 Katainen Olli Pekka, opiskelija (1977)
 Katajamäki Hannu, piiritarkastaja (1979)
 Katajisto Heini, opiskelija (1990)
 Kauhanen Antti, opiskelija (1998)
 Kauhanen Olli, kirjailija (1993)
 Kauhanen Mikko, opiskelija (1999)
 Kaukonen Paula, opiskelija (1980)
 Kauppinen Juha, teol. kand. (1971)
 Kauppinen Eeva-Liisa, fil. maisteri (1989, 1996)
 Kauppinen Sami, opiskelija (1995)
 Kauppinen Sanna, opiskelija (2000)
 Kauranen Ilkka, dipl.ins. (1988, 1990, 1993)
 Kautia Eero, diplomi-insinööri (1979)
 Kautovaara Pekka, fil. kand. (1981)
 Kavakka Sirpa, tekstiilitaiteilija (1979)
 Keinonen Erna, hallintot.maisteri (2006)
 Keinonen Mikko, elokuvaohjaaja, ja Sukellus-työryhmä (2011)
 Keinänen Minna, ylioppilas (2011)
 Kekkonen Sanna, fil.maisteri, Inkeroinen Hannu ja Lampi Anne (2004)
 Kekäläinen Milla, insinööri AMK (2005)
 Kekäläinen Sanna-Mari, opiskelija (1997)
 Kempainen Elina, musiikkiteatteri-ilmaisun ohjaaja, ja työryhmä (2002)
 Kempainen Heikki, lääket. lis., ja työryhmä (1996)
 Kempainen Ulla, terveydenh.maisteri (2001)
 Kentz Maj-Britt, kasvatust.maisteri (2004)
 Kervinen Jukka, medianomi, ja Pyhät paikat -työryhmä (2010)
 Kervinen Olli, toiminnanjohtaja (1981)
 Keränen Katri, metsätalousinsinööri AMK (2011)
 Kesiö Minna, opiskelija (2001)
 Keskinen Heikki, muusikko (1981)
 Keskinen Usko, näyttelijä (1962)
 Ketokorpi Markku, opiskelija (1999)
 Kettunen Aija, fil. maisteri (1993)
 Kettunen Helka, kasvatust. maisteri (2002)
 Kianto Airi, kuvataiteilija (2004, 2007, 2011)
 Kianto Elina, lehtori ja työryhmä (2004)
 Kiljala Liisamari, koululainen (1983)
 Kiljala Riikka, koululainen (1984)
 Kilpeläinen Ari, opiskelija (1997)
 Kilpiäinen Seppo, metsätalousteknikko (1997)
 Kinanen Veli-Matti, mallintaja (2000)
 Kinanen Veli-Matti, opiskelija, Koski Harri, opiskelija, ja Solismaa Risto, opiskelija (1985)
 Kingelin Jaana, kuvataiteilija (2002)
 Kinnunen Katariina, hum. kand. (1988)
 Kinnunen Raimo J., kirjailija (1963, 1967)
 Kinnunen Satu, opiskelija (1998)
 Kippola Arvo, toimittaja (1964)
 Kirjalainen Anssi, fil. maisteri (1998)
 Kirjavainen Anne, metsät. yo (1990)
 Kirkinen Tuija, fil. maisteri, ja työryhmä (1996, 1997)
 Kitti Jyri, opiskelija (2007)
 Kivilaakso Sirpa, fil.lis. (2004, 2005)
 Kiviniemi Pirkko, fil. tohtori (1981)

Knapas Rainer, fil. lis., ja Koistinen Pertti, fil. maisteri (1994)
 Knuth Olli, tuottaja, Rask Pia, mus. maisteri ja Jor-
 makka Tuija, tarinateatteriohjaaja (2009)
 Koistinen Jukka, abiturienti (1988)
 Koistinen Pertti, fil. maisteri (1998)
 Koistinen Rauli, dipl. ins., ja Rautoja Antti, dipl. ins (1978)
 Koistinen Riitta, fil. maisteri (1987)
 Koivisto Esko, maat. ja metsät. tohtori (1962)
 Koivukoski Jouko, kapellimestari (1976)
 Koivula Mia, opiskelija (1992)
 Koivunen Mari, opiskelija (2007)
 Koivunoro Pekka, opiskelija (1985)
 Kokkonen Hanna, fil. yo (2002)
 Kokkonen Heidi, opiskelija (2006)
 Kokkonen Jarkko, opiskelija (1993, 1996)
 Kokkonen Maiju, opiskelija (2008)
 Kokkonen Marko, opiskelija (1993)
 Kokkonen Minna, metsätalousinsinööriopiskelija (2008)
 Kokkonen Petteri, opiskelija (1992)
 Kokkonen Tomi, opiskelija (1999)
 Kokkonen Tuomo, opiskelija (2000)
 Kolehmainen Susanna, sanataideohjaaja, tuottaja (2009)
 Kolehmainen Susanna, läänintaiteilija, Pääkkönen An-
 neli, kirjailija, ja Nyman Kaj, professori
 (2005, 2006, 2007)
 Komonen Katja, yhteiskuntat. tohtori ja Hokkanen
 Laura, fil. tohtori (2010)
 Konga Juha, opiskelija (2001)
 Konga Jukka, opiskelija (2001)
 Konga Mira, pukuopelija (1995)
 Kontinen Kati, maat. ja metsät. maisteri (2011)
 Kontinen Merja, hum. kand. (2011)
 Kontkanen Matti, lääket. lis. (1994)
 Kontkanen Matti, lääket. lis., ja työryhmä (1996)
 Konttinen Marko, opiskelija (1997)
 Kontturi Mitro, kuvatait. maist. (2004, 2006, 2009,
 2011)
 Kontunen Jarmo, psykol. lis. (2010, 2011)
 Koponen Aarne (1979)
 Koponen Hannu, lääket. lis. (1987)
 Koponen Juhani, taidemaalari (2006)
 Koponen Neea, kasvatust. kand. (2010)
 Koponen Pia, kulttuuriohjaaja (2000)
 Kopra Riku, dipl.ins. (2009, 2010)
 Korhonen Ahti, professori, työryhmineen (1979)
 Korhonen Harri, fil. maisteri (1999)
 Korhonen Ilkka, hum. kand., näyttelijä (2006)
 Korhonen Matti, agronomi (1982)
 Korhonen Seija, erikoislääkäri (1997, 2002)
 Korjola Kari, opiskelija (2000)
 Koro Anna, kasvatust. yo (2010)
 Korolainen Minna, fil. maisteri (2001, 2002, 2004,
 2005)
 Korpela Jukka, fil. tohtori (1992)
 Korpela Sari, hallintotiet. kand. (2011)
 Korpelainen Maiju, sisustusarkkitehtiopiskelija (2011)
 Korpi Mirkka, kuvataiteilija (2005)
 Korpijoki Merja, musiikin maisteri, ja työryhmä (1998,
 2000)
 Korpijärvi Juha, tekn. lis. (2011)
 Koski Juhani, lääket. tohtori (1989, 1991)
 Koskikallio Petteri, fil. lis. (2005)
 Koskinen Auli, opiskelija (2000)
 Koskinen Juha-Pekka, opiskelija (1984)
 Kosonen Heli, kasvatust. maisteri (2001)
 Kosonen Jari, varatuomari (2000)
 Kosonen Leena, taloust. maisteri (2000)
 Kosonen Markku, taideopiskelija (1966)
 Kosonen Markku, sisustusarkkitehti, Friman Kimmo,
 arkkitehti ja Virtanen Kari, puuseppä (1991)
 Kosonen Ritva, taidemaalari (1984)
 Kosonen Sirkka, mus. maisteri ja Hartikainen Eila, mus.
 maisteri (2011)
 Kostera Kai, opiskelija (1982)
 Kostera Paul, fil. maisteri (1984)
 Kotilainen Voitto, toimitusjohtaja (1982)
 Kotimäki Tuomo, metsätiet. yo (1972)
 Kotinurmi Riitta, musiikinopettaja (1995, 2001, 2004)
 Kotiranta Pinja, oppilas (2011)
 Kousa Jarkko, opiskelija (1996)
 Kovanen Hannu, yhteiskuntatiet. maisteri (1983)
 Kovanen Kirsti, arkkitehti ja Nikkilä Pirjo, arkkitehti
 (1977)
 Kovanen Maarit, opiskelija (2004)
 Kröger Tarja, kasvatust. lis. (2000)
 Kuha Anna-Kaisa, opiskelija (1992)
 Kuisma Miia, maat. ja metsät. maisteri (2011)
 Kuitunen Marja, lastenhoitaja (2002)
 Kuitunen Oskari, kansakoulunopettaja (1963, 1964)
 Kujamäki Päivi, kasvatust. maisteri (2010)
 Kukko Tiina, opiskelija (1992)
 Kukko Taina, opiskelija (1993)
 Kukkola Timo, kuvataiteilija (2004)
 Kukkonen, Sakari, opiskelija (1978)
 Kulmala Teppo, kirjailija, fil. tohtori (2007)
 Kunnas Matti, oikeust. lis. (2000)
 Kuoppala Eeva, fil. maisteri (2010)
 Kuorikoski Tuulikki (1974)
 Kupiainen Heikki, fil. lis. (1992, 2004)
 Kupiainen Kerttu, rouva (1972)
 Kurkela Matti, kuvanveistäjä (2010)
 Kurki Pirjo, terveydenh. maisteri (2005)
 Kurki Päivi, maat. ja metsät. maisteri (2010)
 Kuronen Marja, psykiatrian erikoislääkäri, lääket. lis.
 (2011)
 Kuruinen Merja (1978)
 Kuumeri Aarni, koruseppä ja Kuumeri Virpi, koruseppä
 (2007)
 Kuusi Ilkka, opiskelija (2002)
 Kuusjärvi Sari, kanslisti (1999)
 Kuutti Anu, arkkitehti yo (1992)
 Kylliäinen Heini Johanna, konservaattori (2010)
 Kylliäinen Tiina, vaatetus suunnittelija (1999, 2010)
 Kyröläinen Matti, mat. metsät. yo (1977)
 Kytö Hannu (1977)
 Kytö Petri, opiskelija (1993)
 Kytö Risto, pianonsoitonopiskelija (1997)
 Kähkönen Jouni, opiskelija (1991)
 Kähkönen Olavi, dipl.ins., ja työryhmä (1998)
 Kähkönen Tuula, taidekirjansitoja (2004, 2008)
 Kämppe Hilppa, taloust. maisteri (2000)
 Kämäräinen Heli, opiskelija (1981, 1982)
 Kämäräinen Ritva, maatilamatkailuyrittäjä, ja
 Kämäräinen Erkki, maatilamatkailuyrittäjä (1984)

Käpyaho Mauno, näyttelijä (1971)
 Kärjes Marjatta, lääkitävoimistelija (1978)
 Kärjes Pia, pianonsoitonopettaja (1992, 1993)
 Kärkkäinen Kari, kuvanveistäjä (2001, 2004, 2008)
 Kääriäinen Mirja, urheiluhieroja (1996)
 Kääriäinen Risto, fil. maisteri, ja de la Chapelle Albert, lääketiet. ja kir. tohtori (1962)
 Kääriäinen Väinö, työmies (1969)
 Höngäs Riikka, taidekonservaattori (2007)
 Laakso Markku, mus. maisteri (1992, 2005, 2011)
 Laamanen Anne, opiskelija (1992)
 Laamanen Heini, opiskelija (2002)
 Laamanen Jaana, fil. maisteri (1999)
 Laamanen Markku, kuvataiteilija (2002, 2005, 2007, 2009, 2011)
 Laanterä Sari, terveystiet. maisteri (2007, 2009)
 Laasanen Teemu, musiikkipedagogi (2007, 2008)
 Lahdenvirta Pasi, opiskelija (1989)
 Lahikainen Jani, opiskelija (1998)
 Lahti Katariina, dipl. ins. (1993)
 Lahti Kauko, kapellimestari (1965, 1976)
 Lahtinen Juha Tapio, kuvanveistäjä, taidemaalari (2008, 2010)
 Lahtinen Kalevi, dipl. laulaja (1970)
 Laiho Mari, yhteiskuntat. yo ja Innanen Eira, yhteiskuntat. yo (2008)
 Laine Susanna, ylioppilas (2007)
 Laine Veli-Matti, artesaani, ja Yrjölä Mirjam, artesaani (1997)
 Laitinen Eija, kirjailija ja Leinonen Anne, kirjailija (2004)
 Laitinen Heli, vaatetus suunnittelija (2002)
 Laitinen Kari, opettaja, ja työryhmä (2001)
 Laitinen Risto, valtiot. kand. (1988)
 Lakio Matti (1973, 1974)
 Lampila Hilikka, opettaja (1989)
 Lampinen Tarja, lastenhoitaja (2004)
 Lamponen Helena, varatuomari (2004)
 Lapinoja Johanna, ylioppilas (2004)
 Lappalainen Anna-Maija, musiikkipedagogi AMK (2009)
 Lankinen Antti, laulaja (1976, 1980)
 Lappalainen Arto, opiskelija (1978)
 Lappalainen Eija, kirjailija (2007, 2008)
 Lappalainen Jussi, opiskelija (2004)
 Lappalainen Mikko, opiskelija (1998)
 Lappalainen Pekka, opiskelija (2002, 2007)
 Lappalainen Pertti, koneteknikko (1981, 1983)
 Lappalainen Risto, musiikinopiskelija (1964, 1965)
 Lappalainen Tiina, ylioppilas (2005, 2007)
 Lauanne Reijo, laulaja (1971)
 Lauhakangas Rauno, fil. kand. (2007)
 Laukkanen Jarmo, kauppat. maisteri (2001)
 Laukka Jaakko, lehtori, ja Luontokerho Regulus (1992)
 Laukkanen-Konsti Pirjo, neulesuunnittelija (1986, 1995)
 Laulajainen Pertti, valtiot.lis. (1975, 1976)
 Lauriala Tuomas, kuvataiteilija (2005, 2011)
 Lavonen Kaarina, fil. maisteri (2002)
 Lavemäki Pirjo, opiskelija (1991)
 Lehtinen Ari, fil. lis. (1988)
 Lehtinen Leena, fil. kand. (1995)
 Lehtinen Tuula, tutkijaopettaja (2008)
 Lehtoaho Martti, koristeveistäjä (1999)
 Lehtonen Maija, lääket.lis., fil. maisteri (2004)
 Leikas Ilmo, projektipäällikkö (1993, 1994)
 Leinonen Anne, kirjailija (2008, 2009, 2011)
 Leinonen Anne, kirjailija ja Laitinen Eija, opiskelija (2001)
 Leinonen Petri, maat. ja metsät. kand., ja työryhmä (1999)
 Leisti Päivi, musiikinopiskelija (1986)
 Leppä Mirva, opiskelija (1997)
 Leppäkumpu Jari, opiskelija (1994)
 Leppäkumpu Jarmo, opiskelija (1991)
 Leppäkumpu Outi, opiskelija (1992)
 Leppäkumpu Maarit, opiskelija (1993)
 Leppäkumpu Miia, opiskelija (2009)
 Leppänen Jussi, opiskelija (1993)
 Leppänen Merja, luokanopettaja, ja työryhmä (1998)
 Lempäinen Anu, koululainen (1983)
 Lenho Eeva, liikunnan lehtori (1987)
 Leskinen Eila, merkonomi (1989)
 Leskinen Raija, ekonomi, kauppat. maisteri (2008, 2009)
 Leskinen Veikko, opiskelija (2000)
 Levänen Sami, opiskelija (1998, 2000)
 Liikanen Heikki (1973)
 Liimatainen Katariina, musiikinopiskelija (1980, 1983)
 Liimatainen Mari, kasvatust. yo. ja Hirvonen Johanna, yo. (2009)
 Liimatta Jorma (1974)
 Liimatta Ulla, musiikinopettaja (1978)
 Liimatta Ulla, Kuusi Matti-Veikko, ja Liimatta Jorma (1979)
 Liljeström Anu, kasvatust. maisteri ja Seppänen Hilikka, valtiot. kandidaatti (2005)
 Liljeström Kari, opiskelija (1978)
 Lindbohm Juha, musiikinopettaja, ja työryhmä (2000)
 Lindbohm Juha, mus.maisteri, ja Kastanjakuoro (1998, 2004, 2010)
 Lindeberg Anna-Mari, fil. tohtori (2002, 2009)
 Linnamurto Saku, hallintot. maisteri (1999)
 Lipponen, Mirja, osastonhoitaja (1978, 1981)
 Liukkonen Jarmo, neurol. erikoislääkäri (1993)
 Liukkonen Juha, kauppat. yo (1990)
 Liukkonen Kirsi, sairaanhoitaja, ja Hokkanen Ulla, sairaanhoitaja (2000)
 Liukkonen Tapani, lääket. lis. (1994, 1997)
 Liukkonen Terho, opiskelija (1995)
 Liukkonen Timo, lääket. lis. (2007)
 Lohjala Juha, dipl.ins. (2004)
 Loikkanen Jukka, opiskelija (1979)
 Lopperi Seppo, opiskelija (1994)
 Lotti Tuula, musiikinopiskelija (1964)
 Luhtaniemi Tiina Margit teatterinjohtaja, Puurtinen Soila valokuvaaja, ja Lyytikäinen Vesa, graafikko (2009)
 Luoma Tarja, opiskelija (1986)
 Luoma-Leikas, Brita (1973)
 Luostarinen Leena, kasvatust. maisteri, Multanen Heta, videotaiteilija, ja Rusanen Jukka, kuvatait. maisteri (2009)
 Luostarinen Tapio, opiskelija (1978)
 Luoto Jukka, museoamanuenssi, ja työryhmä (1995)
 Luukko Martti, lausuntataiteilija ja työryhmä (2001)
 Luukkonen Hannu, tekniikko (1985)
 Luukkonen Niina, opiskelija (1990)

Luukkonen Pia, opiskelija (1997)
 Lylys Aino (1977)
 Lyytinen Jouni, konepuuseppä (1985)
 Lähteenmäki Maarit, opiskelija, ja Tesarczyk Virpi, opiskelija (1996)
 Löppönen Anni Henriikka, valokuvaaja (2011)
 Löppönen Ville, kuvatait. kand. (2007)
 Löyttynen Anne- Marie, lääket. lis. (1999)
 Maaranen Leena, (2004)
 Maijala Riitta, opiskelija (1989)
 Makkonen Juhani, kuvanveistäjä (1963)
 Makkonen Matti, muusikko (2008)
 Makkonen Matti, muusikko, ja Ikonen Merja, musiikin opettaja (2008)
 Makkonen Matti, muusikko, tuottaja, ja Opera Nova (2011)
 Makkonen Sini, opiskelija (2007)
 Malinen Matti, fil. maisteri, ja työryhmä (2010)
 Malinen Matti, fil. maisteri, Virtanen Markku, kauppat. tohtori ja Turkki Pekka, elintarviket. tohtori (2009)
 Malkki Anna-Mari, luonnont. kand. (1990)
 Malm Reijo, toimittaja, näytelmäkirjailija (1971, 1998)
 Mankkinen Ville, opiskelija (1993)
 Mannerkorpi Menna, teatteriohjaaja (1992)
 Mannerkorpi Merja, teatteriohjaaja (1998, 2001, 2004, 2008)
 Mannerkorpi Merja, teatteriohjaaja, ja työryhmä (1990)
 Manninen Eeva-Kaisa, opiskelija (1998)
 Manninen Pirjo (1973)
 Manninen Raimo, fil. maisteri (1995)
 Manninen Seija, kasvatust, maisteri (2010)
 Manninen Turkka, musiikinopiskelija (1984, 1988, 1990, 1991)
 Markkanen Anni, luonnont. kand. (2010)
 Martikainen Vappu, terveydenh. maisteri (2004)
 Marttila Anja, luokanopettaja (2004)
 Marttinen Raija, kuvataiteilija, taidemaalari (2004, 2011)
 Marjava Martti (1977)
 Marjava Minna, opiskelija (1992)
 Marjokorpi Antti, opiskelija (1992)
 Martikainen Jaakko, kuvataideopettaja, ja työryhmä (1999)
 Martikainen Petri, maat. ja metsät. tohtori (1993, 1995, 2008)
 Marttiin Juha (1978)
 Marttila Ari Pekka (1978)
 Marttila Arja, kukkakauppa-apulainen (1979)
 Matikainen Kirsi, sairaanhoitaja (1999)
 Matikka Minna, kuvatait. maisteri (2007)
 Matilainen Merja, kulttuurituottaja (2009, 2011)
 Mattila Esa, fil. lis., ja Tirkkonen Antti, lääket. lis. (1986)
 Mattila Jaakko, BA (2004)
 Mattila Marita, maat. ja metsät. maisteri (2009)
 Mattila Susanna, opiskelija (1992)
 Matveinen Heidi-Tuulia, musiikinopettaja, ja työryhmä (1998)
 Meitsalo Arto, opiskelija (1987)
 Meriläinen Jouko, fil. tohtori (2007)
 Metsola Eemeli, koululainen (2007)
 Metsola Jari, soitto-oppilas (1980, 1981)
 Metsola Tauno, kansakoulunopettaja (1981)
 Mielikäinen Aila, fil. tohtori (1995, 1997)
 Mielonen Esko, maanviljelijä (2009)
 Mielonen Tuija, opiskelija (1990)
 Mieskonen-Makkonen Susanna, diplomiviulisti (2010)
 Miettinen Niko, opiskelija (2001)
 Miikkulainen Mirja, yrittäjä (1985)
 Mikkola Esa, fil. maisteri (2010)
 Mikkola Minna, maat. ja metsät. maisteri (2005)
 Mikkola Terhi, fil. maisteri (2005)
 Mikkonen Heidi, opiskelija (2004)
 Mikkonen Liisu, näyttelijä, ja työryhmä (2001)
 Moilanen Anu, luonnont. kand. (1991)
 Moilanen Eero, fil. maisteri (1977, 1985)
 Moilanen Matti, kanttori (1979)
 Moilanen Petro, fil. tohtori (2000, 2005)
 Moilanen Saija, psykol. opiskelija (2000)
 Moilanen Tatu-Ville, viestimies (1991)
 Moilanen Usko, kirjailija (1964)
 Moisander Juhana, kuvataiteilija (2007, 2009, 2011)
 Moisander Riitta, lehtori (1992)
 Moisio Simo, opettaja (1975, 1977)
 Mokkila Minna, opiskelija (2002)
 Mokkila-Halinen Minna, musiikkipedagogi (2010)
 Mokkila Pirkko, yrittäjä (2002)
 Mokkila-Vänttinen Pirkko, nuoriso-ohjaaja (1986)
 Mouhu Arto, opiskelija (1979)
 Mouhu Katriina, opiskelija (1993)
 Mughal Maria, taidemaalari (2005, 2007)
 Muhonen Anne-Maria, taidemaalari (1987)
 Muhonen Marja-Leena, rehtori ja työryhmä (2004)
 Muhonen Matti, näyttelijä (2004, 2008)
 Muhonen-Kemppanen Jaana, hum. kand. (2000)
 Muinonen Arto, opiskelija (1990)
 Multanen Mika, opiskelija (1993)
 Multanen Marko, opiskelija (1999, 2000)
 Murto Matti, säveltäjä (1998)
 Mustonen Anna, opiskelija (2007)
 Mutka Pertti, toiminnanjohtaja (1969)
 Myllylä Anna, artemiopi opiskelija, ja Unlimited design project 2 -työryhmä (2011)
 Mynttinen Ritva, opiskelija (1996)
 Mynttinen Sami, opiskelija (1995)
 Mynttinen Sinikka, metsänhoitaja (2007)
 Mynttinen Tarja, opiskelija (1990, 1992)
 Mynttinen Tuulevi, opiskelija (1987)
 Myyryläinen Pekka, läänintaiteilija (1967, 1975)
 Mäkelä Antti, yhteiskuntat. maisteri (2010)
 Mäkelä Leena, kasvatust. maisteri, ja työryhmä (2005)
 Mäkelä Niko, tekn. kand. (2011)
 Mäkeläinen Mikko, valokuvaaja (2007)
 Mäkeläinen Ossi, opiskelija (1993)
 Mäkinen Marja-Kaisa, koululainen (1987)
 Mäkinen Harri, opiskelija (1989)
 Mäkinen Matti, opiskelija (1997, 1998)
 Mäki-Ikola, Outi, lääket. lis. (1989)
 Mäki-Kahma Jenni, opiskelija, ja Metsäpelto Heli, opiskelija (2004)
 Mäki-Patola Leena, keramiikkataiteilija (1985, 1989)
 Mäntynen Jussi, opiskelija (1996, 2000)
 Määttä Jari, opiskelija (2005)
 Mönkkönen-Niskanen Kaisa, metsätalousins. (1996)
 Mörsky Mika, opiskelija (1995)
 Mörsky Pirjo (1978)

Mörsky Riitta (1978)
 Mörsky Sami, fil. maisteri (2008)
 Mörsky Seija, opiskelija (1995, 1996, 1998)
 Mörsky Tarja (1978)
 Mörö Mari, kirjailija (1992, 1996)
 Mörö Reijo, taidegraafikko (1984)
 Naumanen Eeva-Liisa, musiikinopettaja (1976)
 Naumanen Heikki, opiskelija (2004)
 Neuvonen Emilia, opiskelija (2004)
 Nevakare Vilho, kirvesmies (1981)
 Nevonmaa Kimmo, säveltäjä, musiikin opiskelija (1993)
 Nielikäinen Anne, sairaanhoidon opiskelija (1977, 1979)
 Niemi Jarkko, maat. ja metsät. maisteri (2001, 2004, 2005)
 Niemi Kalevi, yhteiskuntat. lis., fil. kand. (2004)
 Nieminen Jyrki, lääket. lis. (1998)
 Nieminen Raija, kuvataiteilija (1988, 1993, 1997)
 Nieminen Risto, pastori (2000)
 Niikko Anneli, varhaiskasvatuksen professori (2007)
 Niinimäki Antti, taidemaalari (1974, 1976)
 Nikkanen Teijo, maat. ja metsät. maisteri (1995)
 Nikkinen Saara, valtiot. yo (2009)
 Nikulainen-Isojunno Tuula, taidekäsityöläinen (1986)
 Nironen Kerttu, metsätalousinsinööri (2007)
 Nironen Marika, opiskelija (1994, 1997, 1999)
 Niskanen Kati, opiskelija (2000)
 Niskanen Liisa, artonomiopiskelija, ja Unlimited Design Collective (2010)
 Niskanen Pekka, tait. kand. (1987)
 Niskanen Yrjö, maat. ja metsät. kand. (1997, 2001)
 Nissinen Niilo O., asemapäällikkö, ja Norontaus Veikko, kanttoriurkuri (1968)
 Nokkala Ere, fil. yo (2002)
 Noponen Jorma, opiskelija (1990)
 Norén Mirva, opiskelija (1999)
 Noroila Terttu, kerho-ohjaaja (1986)
 Norrena Leevi, fil. lis. (1992)
 Norrena Pekka, toimittaja (1986)
 Norontaus Veikko, kanttori (1971, 1983)
 Nousiainen Mirka, musiikinopiskelija (1988)
 Nuopponen Mikko, musiikinopiskelija (2009, 2011)
 Nupponen Anne, fil. yo (2009)
 Nupponen Maija, opiskelija (2000)
 Nupponen Minna, opiskelija (1993)
 Nurhonen Anna-Liisa, opiskelija, ja Tuhkalainen Kaarina, opiskelija (1992)
 Nurminen Jaana, tanssija (2009)
 Nurmela Juha (1973)
 Nurmi Aimo, fil. maisteri (1970)
 Nurminen Jaana, koululainen (2002)
 Nuutinen Ari, merkonomi (2005)
 Nykter Matti, dipl.ins. (2005)
 Nykter Merja, opiskelija (2005)
 Nykter Päivi, opiskelija (2001)
 Nykänen Arja, maat. ja metsät. maisteri (2004)
 Nykänen Elise, fil. maisteri (2008)
 Nykänen Kaija, yrittäjä (1986)
 Nykänen Kalevi, lääket. lis. (1990)
 Nykänen Maritta, opiskelija (1986)
 Nykänen-Kurki Päivi, maat. ja metsät. maisteri (1997)
 Nykänen-Kurki Päivi, maat. ja metsät. maisteri, ja Tuhkanen Hanna-Riikka, fil. maisteri (2005)
 Nykänen-Naukkarinen Merja, artesaani (2000, 2005)
 Nylander Mirja, maat. ja metsät. maisteri (2007)
 Nyyssönen Kimmo, kasvatust. maisteri (2005)
 Nyyssönen Kimmo, kasvatust. maisteri, ja työryhmä (1998, 2000)
 Nyyssönen Risto, musiikinopettaja, ja työryhmä (1997)
 Närhinen Maria, eläinlääket. lis. (1997)
 Närhinen Maria, eläinlääket. lis., ja työryhmä (1999)
 Näätänen Päivi-Maria, opiskelija (1993, 1994)
 Ojala Hannu, valtiot. maisteri (1995)
 Ojala Ossi, kirjailija (1965, 1970)
 Ojanen Antti, rakennusinsinööri (1980)
 Oksanen, Eva-Irmeli, kotiteollisuusopettaja (1972)
 Oksanen Hellevi, huilunsoitonopettaja (1985)
 Olkkonen Olli, opettaja (1981)
 Onnukka Ensio, taidemaalari (1969)
 Ora, Ari-Juhani, opiskelija (1987)
 Orasmaa Kaija-Leena, opiskelija (1990)
 Orasmaa Toivo, maanviljelijä (1980)
 Ordaz Claudio, kapellimestari (2010, 2011)
 Ovaskainen Yrjö, psykiatrian erikoislääkäri (1998)
 Paajanen Hannu, lääket. ja kir. tohtori, dosentti (1996, 2001, 2005, 2007)
 Paajanen Tarja, taidemaalari (1990)
 Paakkari Olli-Pekka, liikuntat. maisteri (1998, 2005)
 Paappanen Markku, taideopiskelija (1966)
 Paaskoski Jyrki, fil. tohtori, dosentti ja Paaskoski Leena, fil. tohtori (2009)
 Paasonen Jarno, opiskelija (1999)
 Paasonen Katja, opiskelija (1997)
 Paasonen Tiina, opiskelija (1991)
 Paavilainen Liisa, lääket. kand. ja työryhmä (2001)
 Paavola Juha, opiskelija (1990)
 Paavola Mirja, opiskelija (1990)
 Padatsu Paul, tekn. yo (1996)
 Pajunen Petri, opiskelija (1999)
 Pakarinen Olavi, rakennusmestari (2004)
 Pakarinen Olavi, rakennusmestari ja Liimatainen Mari, rakennusmestari (2007)
 Pakarinen Reijo, fil. maisteri (2005)
 Pakarinen Reijo, fil. maisteri, ja Mielonen Esko, maanviljelijä, eläkeläinen (2009)
 Pakarinen Risto, fil. kand. (1999)
 Pakkala Pasi, maat. ja metsät. lis. ja Mäntylä Jukka, maat. ja metsät. maisteri (2008)
 Pakkala Pasi, maat. ja metsät. maisteri (1999)
 Palander Marjatta, fil. tohtori (1993, 1996)
 Palmiola Janne, opiskelija (1995)
 Parikka Merja, taidemaalari (1986, 1990, 1995)
 Parkkamäki Stiina, proviisori (2008)
 Parkkinen Anna Maria, mus. kand. (2009)
 Parkkinen Eija Riitta, kuvataiteilija (1988, 1993, 2007)
 Parkkinen Laura, luonnontiet. yo (2010)
 Parkkola Pertti, opettaja (2007)
 Parkkola Pertti, opettaja, ja työryhmä (2000)
 Parkkonen Niina, opiskelija (2008)
 Partanen Birgitta, fil. maisteri (2010)
 Partanen Jouni, maat. ja metsät. tohtori (2008)
 Partanen Marja-Liisa, graafikko (1982)
 Partanen Seppo, opiskelija (1977)
 Partanen Seppo, musiikinopettaja, ja Outakoski Matti, orkesterin äänenjohtaja (1980)
 Partio Asko (1977)

Partio Esa (1977)
 Partonen Kirsi, luokanopettaja (2002)
 Partti Krista, lääket. lis. (2011)
 Pasanen Juhani, majuri evp., ja Bruun Martti, eversti-luutnantti evp. (1997)
 Pasanen Tiina, metsätalousinsinööri (1989)
 Patjas Mikko, insinööriopiskelija (2009)
 Patjas Suvi, opiskelija (2005, 2007)
 Patomäki Panu, kuvanveistäjä (1996)
 Pekkinen Satu, käsityöläinen (1996)
 Pelli Annimari, opiskelija (2001)
 Pelvo Jani, opiskelija (1998)
 Pelvo Paavo, taiteilija (1966, 1973, 1981, 1996, 2000, 2004, 2007)
 Pennanen Henri ja työryhmä (2002)
 Penttinen Kirsi, opiskelija (1994)
 Penttinen Kirsi, opettaja, ja työryhmä (1999)
 Penttinen Maarit, toimintaterapeutti (2001, 2002)
 Penttinen Maija, sosionomi AMK (2005)
 Penttinen Pertti, yrittäjä (1999)
 Penttinen Sanna, opiskelija (1997)
 Penttinen Sirkku, opettaja, ja Valtolan ala-aste (1998)
 Penttinen Veli, vahtimestari (1971)
 Pesonen Jorma, kauppat. maisteri (2007)
 Pesonen Juho, kauppat. maisteri (2010)
 Pesonen Jukka, hum. kand. (1989)
 Pesonen Mirja, teol. kand. (1990)
 Peura Marja, opiskelija, ja Peura Riitta, opiskelija (1980)
 Peura Riitta, opiskelija (1989)
 Pienimäki, Päivi (1978)
 Pihanen, Pentti, kasvatust. kand. (1971, 1977, 1981)
 Piikki Jari, mus. maisteri (1981, 2001, 2004, 2008)
 Piipponen-Huittinen Riitta, kiviseppä-artsaani (1996)
 Piira Laura, hum. kand. (2009)
 Piispa Harri, opiskelija (2000)
 Piispanen Sirkku, fil. lis. (1998, 1999, 2002)
 Pilssari Mari, opiskelija (1998)
 Pirinen Kari, yhteiskuntat. maisteri (1999)
 Pirinen Leena, kankaankutoja (1982)
 Pirinen Tytti, kasvatust. yo ja Mäenpää Jenny, kasvatust. yo. (2011)
 Pirkkalainen Kaisla, teatteriohjaaja, pedagogi (2009)
 Piskonen Paavo, opiskelija (1967)
 Pitkänen Eira, vapaa kirjoittaja (1997)
 Pitkänen Jyri, medianomi AMK (2010)
 Pitkänen Leena, parturi-kampaaja (1986)
 Pitkänen Outi, opiskelija (1995)
 Pitkänen Raimo, fil. maisteri (1982, 2000)
 Pitkänen Raimo, lehtori, ja Hynninen Pekka, luokanopettaja (1991)
 Pitkänen Raimo, lehtori, ja työryhmä (1990)
 Pohjalainen Juha-Pekka, kuvataiteilija MA (2005)
 Pohjanheimo Pasi, opiskelija (1990)
 Poikolainen Janne, hum. kand. (2008)
 Poikolainen Pasi, opiskelija (2004)
 Poikolainen Petri, opiskelija (1996, 1999)
 Poikolainen Martti, kuvataiteilija (1964, 1966, 1977, 1981, 2001)
 Poikolainen Terhi, musiikinopettaja (1971)
 Pokela Heikki, opiskelija (1994)
 Pokkinen Ilmo, fil. kand. (1987)
 Pola Reijo, musiikinopettaja (1994)
 Pola Reijo, musiikinopettaja, ja työryhmä (2004)
 Polamo Jaana, opiskelija (1993)
 Pollari Toivo, koulutoimenjohtaja (1987)
 Pollari Toivo, koulutoimenjohtaja, Pääskynen Kari, rehtori, ja Tynkkynen Riitta, lehtori (1983)
 Prepula Heikki, animaatiotaiteilija (1999, 2007)
 Puhakka Pertti, musiikinopettaja (2007)
 Puikkonen Tero, opiskelija, ja Mutanen Marjo (2004)
 Pukero Ulla, sosionomi (1991)
 Pulkka Anneli, lehtori (1998)
 Pulkka Jimi, opiskelija (2000)
 Pulkka Tarmo (1978)
 Pulkkinen Kaija, toimittaja (1982, 1995)
 Pulkkinen Lasse, fil. kand. (1990, 1993)
 Pulkkinen Raili, luokanopettaja (1988)
 Pulkkinen Victoria, opiskelija (1991)
 Pulkkinen Yrjö, muusikko (1993)
 Pulli Hanne, opiskelija (1999, 2007)
 Pulli pekka, opettaja, ja työryhmä (2001)
 Pulliainen Lea, lääket. lis. (2000)
 Pulliainen Matti, elokuvaaja (1978)
 Pulliainen Outi, kasvatust. maisteri (2009)
 Punavaara Katja, opiskelija (1996)
 Puntanen Pia, fil. maisteri (1991, 2001)
 Puranen Antti, fil. maisteri (2000)
 Puranen Johanna, opiskelija (2007)
 Purhonen Jouni, metalliseppä (1987)
 Purhonen Kirsi, yhteisöpedagogi AMK (2005)
 Purhonen Markku, opiskelija (1979)
 Purhonen Merja, opiskelija (1978)
 Purhonen Mikko, dipl.ins. (2010)
 Purhonen Sirpa, opiskelija, ja Pekkala Johanna (2004)
 Puro-Kokko Anne, graafinen asemioija (1989)
 Puskala Sirpa, kirjailija (1998, 2001, 2002, 2005)
 Putus Marja, suunnittelija, taidekäsityöläinen (1983, 1988, 2009)
 Puuska Kimmo, opiskelija (1995)
 Puuska Sanna, opiskelija (1996)
 Puustinen Leena, sosionomi (1988)
 Puustinen Saija, kuvataiteilija (1993, 1996)
 Pyhähuhta Tarja, näyttelijä (2008)
 Pyllkkänen Harri, tekn. yo (2002)
 Pyllkkänen Päivi, fil. maisteri (1990, 2009)
 Pyykönen Kalevi, taidemaalari (1970, 1978)
 Pyöriä Outi, terveydenh. maisteri (1998, 2002, 2005, 2007)
 Pälviä Susanna, kuvataiteilija (2008, 2010)
 Pärnänen Tuija, kotiteollisuusohjaaja (1982)
 Pääkkönen Anneli, kirjailija (1999, 2004, 2009)
 Pääkkönen Juha, valtiot. kand. (1990)
 Pääskynen Kari, rehtori (1984)
 Pöllänen Eveliina, opiskelija (2000)
 Pöllänen Sinikka, kasvatust. tohtori, ja Metsä Oppimi-sympäristönä -työryhmä (2010)
 Pötsönen Ulla, opiskelija (1998)
 Pöyry Martta, kättilö (2005)
 Pöysä, Hannu, luonnont. kand. (1982)
 Rahikainen Ritva Inkeri, musiikinopiskelija (1965)
 Raiskio, Vesa, teatteriohjaaja (1979, 1993)
 Rajala Jukka, agronomi (1985)
 Ranta Janne, kasvatust. yo (2011)
 Ranta Pekka, dipl.ins. (1977)
 Ranta Tapio, professori (2008)

Rantala Lea, lehtori (1977)
 Rantalahti Riikka, opiskelija (1996)
 Rantalainen Minna, eläinlääket. lis. (1993)
 Rantalainen Pentti, maanviljelijä ja Pulkkinen Katri, kotiseutuneuvos (2005)
 Rantanen Maija, opiskelija (1980)
 Rantasalo Sanna, mus. maisteri (1999)
 Rantanen-Siirtola Leila, kotiteollisuusohjaaja (1985)
 Rantasuo Outi, hum. kand. (1985)
 Rapo Riikka, kuvataiteilija AMK (2007)
 Rapo Riikka, kuvataiteilija AMK, Haatainen Hannele, kuvataiteilija AMK, ja Marjamäki Sari, kuvataiteilija AMK (2007)
 Ratilainen Mirja, metalliartesaani (1998)
 Rautamäki Hannele, fil. maisteri (2005)
 Rautavirta Satu, koululainen (1979)
 Rautiainen Mervi, opiskelija (1991)
 Rautio Markku, opiskelija (1990)
 Rautvaara Päivi, opiskelija (1992)
 Ravilo Hilikka, kirjailija (2001)
 Reijonen, Mikko, teol. lis. (1976, 1978)
 Reinikainen Arvo, työmies (1965)
 Reinikainen Seija, opiskelija (1978)
 Renko Markku, musiikkipedagogi (2008)
 Repo Hanna, opiskelija (1984, 1985, 1989)
 Repo Sisko, matematiikan lehtori (1990)
 Repo-Lehikoinen Päivi, fil. maisteri (1997)
 Reponen Kari, valokuvaaja (1998)
 Reunanen Arttu, tekn. yo (1996)
 Reunanen Merja, terveystiet. lis. (1998, 2005, 2007)
 Riihonen Timo, muusikko (2008)
 Riipinen Hilikka, koululainen, Riipinen Ulla, koululainen, ja Riipinen Teija, koululainen (1979)
 Riipinen Janne, opiskelija (1993)
 Rikkonen Marika, opiskelija (2000)
 Rinnemaa Lari, opiskelija (2001)
 Rinnemaa Paavo, sosionomi (1987)
 Ripatti Sari, lääket. kand. (1992, 1995)
 Rissanen Anu-Liisa, kotiteollisuusohjaaja (1978, 2000)
 Rissanen Paavo, erikoislääkäri (1994)
 Rissanen Risto, suutari (1980)
 Rissanen Satu, opiskelija, Haarakka Tiina, opiskelija ja Ryyänen Antti, opiskelija (1989)
 Rissanen Veikko, kansakoulunopettaja (1964)
 Rista Kirsti, taidegraafikko (2007)
 Ristilä Jenna, opiskelija (2005)
 Ristola Paavo, insinööri, ja Jokinen Seppo, insinööri (1980)
 Ristolainen Jukka, tanssitaiteilija (2005, 2008)
 Rodergas Carmen, tanssija (2008, 2009)
 Roinila Pirkko, maa- ja metsät. yo (1992)
 Ronkainen Päivikki, kasvatust. maisteri (2008)
 Ronkanen Hanne, kuvataiteilija (1993, 1997)
 Roponen Jorma, rakennusinsinööri (1997)
 Rossi Riikka, fil. maisteri (2000, 2005)
 Rouhiainen Maijastiina, fil. maisteri (2005)
 Rousti Liisa, pianonsoitonopettaja, ja työryhmä (1995)
 Rovamo Pertti, toimittaja, ja Niiranen Pekka, valokuvaaja (2002)
 Ruha Jouko, opiskelija (1986)
 Rundgren Pauliina, metalliartenomi (2000, 2009)
 Ruohonen Juha, fil. maisteri, arkeologi (2007, 2008, 2010)
 Ruohonen Pentti, lehtori (1982, 1984, 1987)
 Ruotsalainen Anssi, opiskelija (1997)
 Ruottinen, Esko (1976)
 Ruskela Mari, kasvatust. maisteri (1999)
 Ruuskanen Liisa, tanssinopettaja (1991)
 Ruuskanen Maija, mus. maisteri (1998, 2011)
 Ruuttunen Esko, maat. ja metsät. kand. (1963)
 Ruuttunen Paula, keraamikko-muotoilija AMK (2007)
 Ruuttunen Paula, keraamikko, ja työryhmä (2001)
 Ryhänen Hannu, fil. maisteri (2004)
 Ryhänen Pertti, opiskelija (2001)
 Rytönen Kalevi, toimittaja (1980)
 Rytteri Jouni, fil. yo (2004)
 Rytteri Teijo, fil. tohtori (1997, 2007)
 Ryyänen Leena, fil. lis. (1997)
 Räihä Teija, terveyst. maisteri (2002)
 Räihä Tiina, opettaja, ja työryhmä (1999)
 Räisänen Kai, yhteiskuntat. maisteri (1995)
 Räisänen Jarkko Ville, koululainen (1989)
 Räsänen Riitta (1974)
 Rätty Hanna, kuvataiteilija (2001, 2004, 2007, 2008, 2010)
 Rönkkö Pertti, teknisen työn opettaja (1983)
 Rönkkönen Markku, opiskelija (1988)
 Röss, Aini, toimittaja (1981, 2004)
 Röss, Ari, postimies (1983, 1988)
 Saarakkala Simo, fil. yo (2005)
 Saari Raimo, musiikinopettaja (1966)
 Saarinen Juha, opiskelija (1983)
 Saarinen Noora, opiskelija (2007)
 Saarinen Tarvo, opiskelija (1993)
 Saarnisto Matti, fil. lis. (1967)
 Saastamoinen Anna, alttoviulunsoiton opiskelija (2011)
 Saastamoinen Olli, apulaisprofessori (1987)
 Saijonmaa Arja, hum. kand. (1970)
 Sairanen, Antti, opiskelija (1979)
 Sajaniemi Antti, kansalaiskoulun opettaja (1965)
 Saksa Juhani, kuvanveistäjä (1995, 1999, 2001)
 Saksa Perttu, valokuvataiteilija (2002, 2005)
 Salkola Marja-Leena, valtiot. tohtori (1988)
 Salmela Iris, hum. kand. (2010)
 Salmela Iris, hum. kand., ja työryhmä (2011)
 Salmenkivi Hannu, opiskelija (1989, 1996)
 Salmenkivi Hannu, mus. maisteri, pianisti, ja Delbuzz-yhtye (2004)
 Salmenkivi Hannu, mus. maisteri, pianisti, Mieskonen-Makkonen Susanna, mus. maisteri, pianisti, ja Vesioja Ilkka, mus. maisteri, pianisti (2007)
 Salmi Johanna, opiskelija (1996)
 Salminen Soili, musiikinopiskelija (1978)
 Salminen Teuvo, opettaja (1980, 1984)
 Salo Simo, teol. lis. (1991)
 Salomaa Heikki, dipl. ins., ja työryhmä (1995)
 Salonen Mika, kasvatust. kand. (1998)
 Salovaara Kalevi, majuri (1986)
 Saloviin Pentti (1977)
 Sammalkorpi Riikka, artesaani, karjanhoitaja (2007)
 Sanchez Liam, opiskelija (2000)
 Sankari Keijo (1977)
 Sankari Markku, opiskelija (1989)
 Sappinen Kimmo, opiskelija (1991, 1996)
 Sariola, Marjut, näyttelijä (1972)
 Sarkkinen Merja, artsenomi (2000)

Sarvas Pekka, fil. lis. (1969)
 Sauvala Atso, apulaisprofessori (1985)
 Savio Sami, dipl.ins. (2002, 2007)
 Saviranta Liisa, luokanopettaja (1981, 1982)
 Savolainen Jorma, musiikinopettaja (1968)
 Savolainen Kaija, BBA (1998, 2000)
 Savolainen Kalle, opiskelija (1996)
 Savolainen Lotta, teatteri-ilmaisun ohjaaja (2004)
 Savolainen Merja, fil. maisteri (2007)
 Savolainen Pentti, diplomiurkuri (1963, 1968)
 Savolainen Pentti, rehtori (1978, 1985)
 Seilonen Kalevi, kirjailija (1966)
 Selonen Arto, opiskelija (1990)
 Semi Eija, yhteiskuntat. lis. (2009)
 Sepponen Anja-Riitta, taidemaalari (1979, 1981)
 Sepponen Kaarina, taidemaalari (1968, 1986)
 Seppä Ilkka, pääsihteeri (2000, 2005, 2007)
 Seppä Ilkka, pääsihteeri, ja työryhmä (2004)
 Seppä Ilkka, pääsihteeri, ja Sylvi Symposiumi (2009, 2010, 2011)
 Seppälä Erkki, opettaja, ja työryhmä (2000, 2010)
 Seppälä Erkki, opettaja, ja Mikkelin musiikkiluokkien Cantus Michaelis -kuoro (2005)
 Seppälä Jussi, lääket. lis. (2011)
 Seppänen Hanna, musiikinopiskelija (2010)
 Seppänen Helene, opiskelija (2008)
 Seppänen Liisa, fil. kand. (1978)
 Siikarla Toivo, tekn. lis. (1966)
 Siikavirta Samuli, teol. maisteri (2011)
 Siimala Marja-Riitta, kuvataiteilija (1998)
 Siiriäinen Anna, kuvataiteilija (2010)
 Siiskonen Pirjo, valt. kand. (1979)
 Siitonen Tuija, luonnont. kand. (1990)
 Siivonen Tatu, upseerioppilas (1993)
 Siekinen Mika, kapellimestari, muusikko (2009)
 Sikanen Essi, opiskelija (1997)
 Sikanen Matti, valokuvaaja (2002)
 Siljanen Esko, pastori (2008)
 Sillanpää Mika, tekn. tohtori (2009)
 Siltanen, Olli, abiturientti (1975)
 Siltaoja Jarmo, yhteiskuntat. maisteri (2005, 2009)
 Siltaoja Jarmo, yhteiskuntat. maisteri, Ihalainen Aira, yhteiskuntat. maisteri ja Pesonen Merike, yhteiskuntat. maisteri (2007)
 Siltaoja Saara, opiskelija (2007)
 Silvennoinen Erja, opiskelija (2004)
 Silvennoinen Jukka, puuteollisuusinsinööri (2010)
 Silvennoinen Sanna, artesaani (1989)
 Silvennoinen Sirpa, opiskelija (1980)
 Silventoinen Riitta, artonomi (1995)
 Simpanen Marjo-Riitta, fil. lis., ja Lehikoinen Maarit, toiminnanjohtaja (2005)
 Sinkko Sinikka, erityisluokanopettaja, ja työryhmä (1999)
 Sipilä Outi, kasvatust.maisteri (2009)
 Sipilä Tero, valokuvaaja, ja Taskinen Juha, valokuvaaja (1985)
 Sipinen Elina, liikuntatiet. kand. (2010)
 Sipinen Riitta, sairaanhoitaja (1998)
 Siponen Jussi, opiskelija (1999)
 Sipponen Erkki, maisteri (1963)
 Sirén Kirsi, fil. kand. (1993)
 Sirkkiä Juhani, lehtori, ja työryhmä (2001)
 Sistonen Suvi, musiikinopiskelija (2009)
 Sivonen Jonna, kuvataiteilija AMK (2010, 2011)
 Sivonen Lassi, valokuvaaja, ja Vehviläinen Pekka, toimittaja (1979)
 Sjöblom Anita, rakennusmestari (2001)
 Skibdahl-Sajaniemi Pia, hum. kand. (1985)
 Sohkanen Joakim, musiikinopiskelija (2010, 2011)
 Sohkanen Sini-Tuulia, opiskelija (2005, 2007)
 Soininen Irmeli, fil. maisteri, ja Leisti Karoliina, medianomi, läänintaiteilija (2008)
 Sorjonen Jukka, opiskelija (1979)
 Strebel Peter, valokuvaaja (2008)
 Strengell Petri, tekn. yo (1987)
 Strömberg Sulo, työnjohtaja (1999, 2000, 2005, 2009)
 Suhonen Matti, näyttelijä (1966)
 Suhonen Tiina, kuvataiteilija (1988)
 Suikkanen Irja, kuvataideopettaja, ja työryhmä (1999)
 Suistomaa Matti, anestesian erikoislääkäri (2000)
 Suomalainen Pasi, opiskelija (1990)
 Suomalainen Topi, opiskelija (2004)
 Susitaival Mikko, musiikinopiskelija (2002)
 Sutinen Kirsti, yksityisyrittäjä (1983, 1985)
 Syrjälä Emma, puuseppä (2011)
 Särkkä Annemari, opiskelija (1993)
 Särkkä Pekka, opiskelija (1993)
 Sääski Juha, taideopiskelija (1976)
 Tahkola Annastiina, mus. maisteri (2008)
 Tahkola Pertti, mus. maisteri, Tahkola Annastiina, musiikin maisteri / laulunopettaja ja Kotilainen Juha, oopperalaulaja (2009)
 Taiteilijaryhmä Urpola –69 (Irmeli Kaloczy, Martti Poikolainen ja Antti Sajaniemi) (1969)
 Taivalantti Marjo, fil. yo (2002)
 Talasniemi Matti, kansakoulunopettaja (1963)
 Talsi Jaakko, vientipäällikkö (1992)
 Talvi-Oksanen Aija, näyttelijä (1962)
 Tarkiainen Seija, taidekasityöläinen (1986)
 Tarkianen Tuula, lääket. lis. (2005, 2007)
 Tarus Käpy, lehtori (1991)
 Tarvonen Sirpa ja työryhmä (2004)
 Tarvonen Sirpa, tuottaja ja Lund Christine, galleristi (2010)
 Taskinen Juha, valokuvaaja, kirjailija (1980, 2010)
 Taskinen Tuula, opiskelija (1986)
 Teerijoki Hilikka, peruskoulunopettaja (1990)
 Teikaro Maija, pianisti (2008)
 Teittinen Anne, opiskelija (1995)
 Teittinen Heli, fil. lis. (2009)
 Teittinen Vieno, laitoshuoltaja (2008)
 Tepponen Helinä, intendentti (1999, 2007, 2008)
 Tepponen Helinä, intendentti, ja työryhmä (1996)
 Termonen Tuomo, koululainen (1979)
 Teronen Victor, taidemaalari (1962, 1965)
 Teräs Ilkka, fil. kand. (1972)
 Teräsvirta Mikko, fil. yo (2001)
 Teräväinen Tapio, insinööri (1991, 1993, 1994)
 Tessieri Enrique, toimittaja (2007)
 Tiainen Eeva, opiskelija (1993)
 Tiainen Inkeri, opiskelija (1984)
 Tiainen Kyllikki, emäntä (1975)
 Tiainen Maijaterstu, terveystiet. maisteri (1998, 2010)
 Tietäväisen tyttöttertsetti (1972)
 Tiuhonen Jarmo, tekn. yo (1989)

Tiihonen Joni, koululainen (1988)
 Tiilikainen Marika, kasvatust. maisteri (2002, 2005)
 Tiilikainen Tarja, opiskelija (1979)
 Tiilikainen Timo (1978)
 Tiimonen Heidi, fil. maisteri (2004)
 Tiippana Arja, terveydenh. maisteri (2008)
 Tikkanen Maisa, kuvataiteilija (1989, 2008)
 Tikkanen Veikko, valtiot. lis. (1981, 1982)
 Tissari Jukka, maat. ja metsät. yo (1992)
 Tiusanen Ulla, fil. yo (1998)
 Toivakainen Tuija, fil. maisteri (2000)
 Toivakka Tiina, toimittaja (2005)
 Toivakka Tiina, fil. maisteri, ja työryhmä (2002)
 Toivanen Hanna, arkkite. yo (1993)
 Toivanen Heikki, opiskelija (1969)
 Toivanen Kirsi, opiskelija (1994)
 Toiviainen Hanna, kasvatust. kand. (1991)
 Toiviainen Jaakko, majuri, sosionomi (1963)
 Toiviainen Timo, vahtimestari (2009)
 Tolonen Kaija (1977)
 Tolonen Marja, opiskelija (1978, 1979)
 Tontti Tiina, fil. maisteri (2007)
 Tornainen Marja, opiskelija (1999)
 Tornainen Pirjo, sairaanhoitaja (1998)
 Tornainen Sari, valtiot. yo (1995, 1998, 2001)
 Tornainen Ville, opiskelija (1995)
 Torpakko Voitto, muusikko (2011)
 Torvelainen Teemu, dipl.ins. (1998)
 Tuhkanen Jussi, musiikinopiskelija (2002)
 Tuhkanen Ville, opiskelija (2004)
 Tukiainen Jussi, kuvataiteilija (1997, 2009, 2011)
 Tulla Harri, lääket. lis. (1989)
 Tuomennoro Katri, opiskelija (2001)
 Tuomenpuro Jari, fil. yo (1986)
 Tuomi Leena, opiskelija, ja Linnamurto Saija (2004)
 Tuominen Jukka (1974)
 Tuomiranta Esa, taidemaalari (2011)
 Tuovinen Ari (1977)
 Tuovinen Eija-Leena, opiskelija (1978)
 Tuovinen Jarmo, metsätalousinsinööri AMK (1990, 2001, 2005, 2007)
 Tuovinen Päivi, osastoavustaja (1986)
 Tuppurainen Mirja, opiskelija (1979)
 Turkki Jarkko, opiskelija (2005)
 Turkki Marko, opiskelija (1996)
 Turkki Susanna, opiskelija (1996)
 Turtiainen Asko, puuseppä (2007)
 Turtiainen Pasi, opiskelija (1998, 1999)
 Turtiainen Paula, musiikinopettaja (1977)
 Turtiainen Pekka, opiskelija (1978)
 Turtiainen Pirkko, opiskelija (1978)
 Turunen Jani, opiskelija (1999)
 Turunen Pauliina, mus. maisteri, Järvelä Anu, viulisti ja Savo-Helsinki Terhi, huilunsoitonopettaja (1999)
 Turunen Petri, kuvataiteilija (2007, 2010)
 Turunen Pertti, rakennusinsinööri, ja työryhmä (1998)
 Turunen Riitta, tekstiilitaiteilija (2004, 2009)
 Turunen Serja, kasvatust. lis. (2011)
 Turunen Simo, viulunrakentaja (1998, 1999)
 Tuunainen Tommi, luokanopettaja (2007)
 Tuurnala Timo, dosentti (1985)
 Tykkynen Eija, luokanopettaja, ja työryhmä (1998, 2004)
 Tykkynen Erja, musiikin opiskelija (1979, 1980)
 Tykkynen Heikki, kanttori-urkuri (1970)
 Tykkynen Mika, maat. ja metsät. yo (1993, 1995)
 Tykkynen Pentti, director musices (2008, 2011)
 Tyrväinen Jukka, musiikinopiskelija (1983)
 Tyyrilä Annamari, hum. kand. (2010)
 Tähkänen Satu, opiskelija, ja työryhmä (1996)
 Törönen-Ripatti Kirsimaria, kuvataiteilija (2004, 2007, 2008, 2009)
 Törönen-Ripatti Kirsimaria, kuvataiteilija, ja Repo Aapo, nukketheateritaiteilija (2010, 2011)
 Uimonen Raimo, veturinlämmittäjä (1967)
 Uimonen Virpi, teatterikoulun oppilas (1966)
 Ukkonen Jari, metsätalousinsinööri AMK (2007)
 Untamala, Pekka, sellisti (1972)
 Uotila Pekka., fil. kand. (2008)
 Utriainen Merja, fil. maisteri (1991)
 Uusitalo, Kristiina, taidemaalari (1990)
 Vahteristo Teppo, opiskelija (1990)
 Vahvaselkä Hanna, kuvatait. maisteri (1999, 2004, 2005, 2009)
 Vainio, Marjut Hannele, toimittaja (2009)
 Vainionpää Anniina, kuvataiteilija AMK (2004, 2009, 2010)
 Vala Leena (1974)
 Valjakka Juho, koululainen (2010, 2011)
 Valjakka Riitta, opiskelija (1990, 1992)
 Valkonen Hillevi, kasvatust. yo, ja työryhmä (1995)
 Valkonen Jukka, opiskelija (1994)
 Valkonen Veli-Pekka, opiskelija (1993, 1995)
 Valpas Risto, fil. kand. (1965)
 Vanonen Eija, opiskelija (1994)
 Vanonen Eija, opiskelija, ja työryhmä (1996)
 Vanonen Elina, opiskelija (2004, 2005)
 Vanonen Janne, opiskelija (2004)
 van Riezen Eija, psykiatrinen sairaanhoitaja (2009)
 Vapalahti Sari Inga Katariina (Kati), kasvatust. maisteri (2009)
 Vartiainen Jari, tekn. yo (1987)
 Vartiainen Joel-Erik, tekn. yo (2011)
 Vartiala Antti, näyttelijä (1977)
 Vasara Heidi, kuvataiteilija (1998)
 Vasara Juha, koristepuuseppä (1980)
 Vauhkonen Terhi, opiskelija (1994)
 Veikkola Vesa, päätoimittaja (1978)
 Vellonen Kati-Sisko, proviisori (2007)
 Vellonen Maarit, hum. kand. (1991)
 Vellonen Senja, kuvataiteilija (1975, 1982)
 Vellonen Tarja, sairaanhoitaja (2004)
 Vento Hilka, kirjailija ja Sanomista-työryhmä (2010)
 Vepsäläinen Mia, yhteiskuntat. lis. (2007)
 Vesalainen Minna, opiskelija (1993)
 Vesanto Lauri, balettimestari (1969)
 Vesioja Hannu, kapellimestari, ja työryhmä (2001)
 Vesioja Terhi, mus. maisteri (2000)
 Vesivalo Rauno (1978)
 Vesterinen Riitta, tekstiilisuunnittelija (2000)
 Vihanti Tarja, opiskelija (1994)
 Vihavainen Satu, tait. maisteri (2005, 2010)
 Vihmaa Jaakko, lehtori (1980)
 Viitalahti Marika, opiskelija (1998)
 Viljakainen Marika, musiikinopiskelija (2002)
 Villa Aki, maat. ja metsät. lis. (2005)

- Virkki Arne, teatteriohjaaja (1965)
 Virkki Timo, opiskelija (1967)
 Virolainen Onni, ylikersantti (1970)
 Virtanen Raimo, vanginvartija (1988)
 Virtanen Ritva-Liisa, taidegraafikko (1992, 1996, 2000, 2010)
 Vitikainen Meeri, artesaani (2008)
 Vitikainen Tarja, opiskelija (1993, 1999, 2000)
 Vittaniemi Esko, rakennusmestari (1966)
 Volanen Heikki (1977)
 Volanen Leena, opiskelija (1995)
 Volanen Pekka, opiskelija (1998)
 Volanen Sari, askartelunohjaaja (1997)
 Vuorinen Juha, ohjaaja, dramaturgi (2004)
 Vuorinen Riitta (1978)
 Vuorio Antero, kirjailija (1962)
 Vuorio Ilkka, fil. tohtori (1989)
 Vuorjoki Laura, musiikkipedagogi AMK ja työryhmä (2010)
 Vuoskoski Pirjo, terveystiet. maisteri (2010)
 Väisänen Jarkko, metalliartesaani (2005)
 Väisänen Jarkko, seppä ja Vierikko Riikka, muotoilija (AMK) (2010)
 Väisänen Juha-Pekka, kuvataiteilija (2000)
 Vääntinen Iida, puutarhatyöntekijä (1979)
 Vääntinen Matti, kasvatust. maisteri (2001)
 Väänänen Jorma, fil.lis. (1975)
 Väänänen Pentti, kaupallinen johtaja (1964)
 Väänänen Sami, musiikinopiskelija (1986, 1995)
 Väänänen Timo, koululainen (1982)
 Waris Helena, puutarhuri (2009)
 Waris Pekka, lääket. tohtori (2002)
 Waris Pekka, lääket. ja kir. tohtori, ortopedi, ja työryhmä (2005)
 Waris Ville, erikoislääkäri (2000, 2001, 2002, 2004, 2005, 2009, 2010)
 Wilkinson Henri, mus. maisteri (2007)
 Wiren Visa, jääkäri (1995)
 Wirilander Hannele, fil. maisteri (1984)
 Yletyinen Asko, keraamikko (1976)
 Ylitalo Kati, opiskelija (1994)
 Ylönen Aino, emäntä (1988)
 Ylönen Iita, koululainen, Kräkin Jessica, koululainen ja Tuovinen Sonja, koululainen (2011)
 Ylönen Jaana, opiskelija (1990)
 Ylönen Merja, kasvatust. lis.(2009)
 Ylönen Sakari, taloust. tohtori (1991)
 Yritys Valle, näyttelijä (1976)
 Zenger Lea, tekstiiliopettaja (1982)
 Äkerblom Pia, kultaseppä (2005)
 Äikäs Hannu, kynttilänvalaja (2002)
 Äikäs Heli, fil. yo (1979)
 Äärimaa Leena, mus. maisteri (2007)
- YHTEISÖT JA YHDISTYKSET**
- Ars Nova ry (2011)
 Becker-symposiumin valmistelutoimikunta (1987)
 Ekoneum ry (2010)
 Elinkeinoyhdistys Oy (1980)
 Enonkosken Kuvataiteenharrastajat (1977)
 Enonkosken musiikkiyhdistys ry (1998)
 Etelä-Savon Kansanmusiikkiyhdistys (1983)
 Etelä-Savon Liikkuva Musiikki ry (2010)
 Etelä-Savon Luonnonmukaisen Viljelyn yhdistys (1982)
 Etelä-Savon luonnonsuojelupiiri ry (1988)
 Etelä-Savon Nuorisoseurojen Liitto ry (1980)
 Etelä-Savon Rakennusperintöyhdistys (2009)
 Etelä-Savon Tanssiopiston kannatusyhdistys ry (2010)
 Etelä-Savon Urheilutoimittajat (2008)
 Farah - Ilon ja Onnen Tanssi ry (2008)
 Fysiologisten hoitomuotojen tutkimussäätiö (1990)
 Haukivuoren yläasteen 8. luokat (1999)
 Heinola Big Band (1982)
 Heinolan Kameraseura ry (1981)
 Heinolan Mieslaulajat r.y. (1977)
 Heinolan Musiikinystävät r.y. (1978, 1991)
 Heinävesi nousuun -työryhmä ja Pentikäinen Juha, professori (2008)
 Helsingin Rantasalmi-Seura ry (2008)
 Helsingin Ristiina seura r.y. (1973)
 Helsingin yliopiston Savolainen osakunta (2002)
 Impilahti-Seura ry (2009, 2010)
 Itä-Hämeen kansanopiston kannatusyhdistys (1982)
 Itä-Hämeen kansantanssijat ry (1997)
 Itä-Karjalan Kansanopisto (1981)
 Itä-Savon Luonnonsuojeluyhdistys r.y. (1967)
 Itä-Savon Nuorisoseurojen Liitto r.y. (1964)
 Itä-Suomen Instituutin kannatusyhdistys (1974)
 Itä-Suomen Instituutti (1972, 1977, 1979, 1981, 1982)
 Jalkapuuteatteriyhdistys ry (1995)
 Joroisten musiikki (1978)
 Joroisten musiikkipäivät (2010)
 Joroisten Musiikkiyhdistys ry (1980, 1985, 1987, 1990, 2000, 2004, 2005, 2007, 2008, 2009, 2011)
 Jousi, muikku ja kuu -yhdistys (2002)
 JR 49:n veteraanit (1993)
 Juvan Kamerakerho ry (2001, 2011)
 Juvan Lapsi- ja nuorisokuoro Sinivarpuset ry (1981, 1985)
 Juvan Puhaltajat (1979)
 Jyränkölän Kannatusyhdistys ry (1969, 1970, 1994)
 Jyränkölän Nuoret r.y. (1979, 1995)
 Jyränkölän nuorisoteatteri (1985)
 Järviluonnon keskuksen ympäristöprojekti (1993, 1994)
 Kangasniemen harrastajateatteri ILONA ry (1996, 2004, 2007, 2011)
 Kangasniemen Musiikinystävät ry (1986, 1988, 1995, 2004, 2005, 2007, 2008, 2010)
 Kastanjakuoro (1994)
 Kastanjakuoro ja Juha Lindbohm (1997)
 Kerimäen Iloinen Kulttuuri ry (2010)
 Kerimäen kameraseura ry (2002, 2007)
 Kerimäen Mieslaulajat ry (1999)
 Kerimäen musiikkiyhdistys KEMU ry (1997, 2010)
 Kirjoittajayhdistys Akseli ry (2008, 2010)
 Kirjoittajayhdistys Ernesti ry (2002, 2004, 2011)
 Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen nimiarkisto, Timo Alanen (2008)
 Kulttuuriagentit ry (2007, 2009)
 KulttuuriLuukku -yhdistys (2002)
 Kulttuurimylly ry (2009, 2011)
 Kyyhkylän Tuki- ja perinneyhdistys ry (1995, 1999, 2011)

Laboratoriateatteriyhdistys Fennica ry (2007, 2009)
 Lehmussaaren perheyhte (1969)
 Luontokerho Regulus (1993)
 Lyseonmäen koulun 150-vuotistoimikunta (1996)
 Lyseonmäen koulun teatteriryhmä (1983)
 Maaseudun sivistysliiton Mikkelin läänin aluejärjestö ry (1983)
 Marttaliitto ry (2001, 2004)
 Marttaliitto ry:n Marttojen perinnetietokeskus Syreeni (2007)
 Mekapuu-projekti (1990, 1991)
 Mekapuuprojekti / Rapion Tuote Oy (1994)
 Mikkelin Big Band yhdistys ry (1981)
 Mikkelin Jazz-klubi (1977, 1978)
 Mikkelin Jazz ry (2009)
 Mikkelin elokuvajuhlat ry (2009, 2010)
 Mikkelin Kamarikuoro r.y. (1975, 1978)
 Mikkelin Kameraseura ry ja Essi Härmäläinen (2008)
 Mikkelin kesäkauppakorkeakoulu (2002)
 Mikkelin Kesän hallintokollegio (1970)
 Mikkelin kesäkauppakorkeakoulun kannatusyhdistys ry (2004)
 Mikkelin kesäyliopiston kannatusyhdistys ry (2005, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011)
 Mikkelin kirjoittajat ry (2009)
 Mikkelin konserttirengas ry (1985)
 Mikkelin kuvakutojat ry (1999)
 Mikkelin Käsi- ja taideteollisuus ry (1994)
 Mikkelin lasten ja nuorten kuvataidekoulu Mikkelin Taideyhdistys ry (2008)
 Mikkelin Lyseonpuiston musiikkikerho (1978)
 Mikkelin lyseon 100-vuotisjuhlatomikunta (1970)
 Mikkelin läänin kotiteollisuusyhdistys r.y. (1978)
 Mikkelin läänin maakuntaliitto (1981)
 Mikkelin läänin 150-vuotisjuhlatomikunta (1980)
 Mikkelin Mieslaulajien poikakuoro (1973)
 Mikkelin musiikinystäväin yhdistys ry (1965, 1986)
 Mikkelin musiikkijuhlien kannatusyhdistys ry (2009)
 Mikkelin Musiikkiklubi ry (2007)
 Mikkelin musiikkiopisto (2010)
 Mikkelin Musiikkiopiston Kannatusyhdistys (1962)
 Mikkelin Nuorkauppakamari (1978)
 Mikkelin nykytanssi- ja balettikoulun kannatusyhdistys ry (2001)
 Mikkelin Oopperayhdistys (1998)
 Mikkelin revyyteatteriyhdistys ry (2007, 2008)
 Mikkelin Sanomalehtimiesyhdistys (1976)
 Mikkelin seudun dementia-yhdistys ry, Mikkelin seudun Omaishoitajat ja Läheiset ry ja Omaiset mielenterveyden tukena Itä-Suomi ry (2008)
 Mikkelin seudun Nuoriso-orkesterin Kannatusyhdistys r.y. (1974, 1975, 1976, 1977)
 Mikkelin Taideyhdistys ry (1994)
 Mikkelin Teatterin Kannatusyhdistys r.y. (1968)
 Mikkelin teknillinen oppilaitos (1986)
 Mikkelin teknillisen oppilaitoksen täydennyskoulutus ja teknologiapalveluosasto (1994)
 Mikkelin Tuomiokirkkokuoro ry (2011)
 Mikkelin Ursa ry (2010)
 Mikkelin Yhteiskoulun Teinikuoro (1968)
 Mäntyharjun Laulu-Sepot ry (1993)
 Mäntyharjun Virkistys ry (2010)
 Naiskuoro Bel Canto ry (2002, 2011)
 Nova Singers ry (2001)
 Nuori Idea 84 -kilpailun järjestelytoimikunta (1984)
 Olavin Jazz ry (2010)
 Osikonmäen kyläyhdistys ry (2007)
 Otavan opisto (2000)
 Otto Mannisen Seura (1982, 1996)
 Pieksämäen Iso-Pappilan tukiyhdistys ry (2009)
 Pieksämäen Kirjoittajat ry (2010)
 Pieksämäen kuvataideseura r.y. (1969, 2005, 2008, 2011)
 Pieksämäen metsäoppilaitos (1996)
 Pieksämäen mieslaulajat ry (1985)
 Pieksämäen seudun luonnonystäväin ry (1972, 1980)
 Pieksämäen Teatteri ry (2001)
 Pieksämäki-Seura ry (1980, 2001)
 Pyhän Olavin Kilta ry (2011)
 Rantakylä Big Band (2000)
 Rantasalmen Kamerakerho ry (1972)
 Rantasalmen kulttuurijärjestöt (1996)
 Rantasalmen kunnan kulttuurilautakunta (1980)
 Rantasalmen Kuvataideyhdistys Remp-Ranta ry (1980, 1981, 1982, 2002, 2004, 2005)
 Rantasalmen maatalousseura (1981)
 Rantasalon maatalousnaiset (1981)
 Rantasalmen Matkailu Oy (1981, 1985)
 Rantasalmen metsänhoitoyhdistys ry (1988, 1989)
 Rantasalmen Nuorisoteatteri (2005, 2007, 2008, 2010)
 Rantasalmen puhallinorkesteriyhdistys ry (1989, 1995, 2002, 2007, 2008)
 Rantasalmen Rintamaveteraanit ry (1991)
 Rantasalmen Ympäristökosvatusinstituutti (1995)
 RantaSaunaSalmi -projektityöryhmä (1979)
 Rintamamiesveteraanitoimikunta (1997)
 Ristiinan Nuorisoseura ry (2007)
 Ristiina-Seura r.y. (1990)
 Saimaan Musiikkikeskus (1964)
 Saimaan Syöpäyhdistys ry (2001)
 Salpaliinan perinneyhdistys ry (2004)
 Saunasalmen sotahäät -näytelmän valmistelutoimikunta (1983, 1984)
 Sauna-Seura ry (1979, 1980)
 Savo-Karjalan Marttapiiriliitto (1992)
 Savolaisen Osakunnan laulajat (1968)
 Savonlinna-kuoro ry (1996)
 Savonlinnan ammatillinen instituutti (1996)
 Savonlinnan balettijuhlien kannatusyhdistys ry (2004)
 Savonlinnan Fotokerho ry (2009)
 Savonlinnan lapsi- ja nuorisokuoro (2000)
 Savonlinnan Musiikkiakatemia kannatusyhdistys ry (2008)
 Savonlinnan Musiikkiopiston kannatusyhdistys ry (2001, 2010, 2011)
 Savonlinnan Musiikkiopisto (1970)
 Savonlinnan Musiikkiopiston Opettajat (1976)
 Savonlinnan Musiikkiopiston kamariorkesteri (1973)
 Savonlinnan Musiikkipäivät (1966, 1967)
 Savonlinnan Musiikkipäivätoimikunta (1968, 1969)
 Savonlinnan Oppaat ry (2008)
 Savonlinnan Orkesteri ry (1974)
 Savonlinnan Orkesteriyhdistys ry (2011)
 Savonlinnan Soitannollinen Seura r.y. (1965)
 Savonlinnan Taidelukion Kannatusyhdistys r.y. (1969)
 Savonlinnan Taidelukion oppilaskunta (1995)

Savonlinnan Taidelukion Seniorit r.y. (2008)
Savonlinnan Teatteriyhdistys ry. (1963)
Savonlinnan tyttölyseon historiatoimikunta (1976)
Savonlinnan työväenyhdistyksen soittokunta (2001)
Savon Prikaatin Kilta r.y. (1973)
Savonrannan näytelmäryhmä (2008)
Savon seura r.y. (1975)
Savon Säätiö (1976, 1979, 1985)
Sulasol r.y. (1971)
Sulkava-seura (2010)
Suoma 92 -projekti (1992)
Suomen Kansanmusiikkiliitto (2011)
Suomen Kirjantutkimusseura ry (1984)
Suomi-Venäjä-Seura Mikkelin osasto ry (2010)
Suur-Savon Luonnonsuojeluyhdistys (1970)
Suur-Savon 4H-piiri ry (1988)
SVUL:n Suur-Savon piiri (1974)
Sysmän Nuorisoseura ry (1981)
Sysmän Suvisoiton Tuki ry (1992)
Sääminki 500 vuotta -juhlavuoden toimikunta
Taidekoulu Hyrrän kannatusyhdistys ry (2005, 2008)
Tanssiteatteri Minimi (1995)
Teatterimylly ry (2000)
Teatteriyhdistys Tuikka (2011)
Tutki, kokeile ja kehitä -kilpailun järjestelytoimikunta
(1983)
Tuusmäen Kyläyhdistys ry (2002)
Valtion teknillinen tutkimuskeskus (1978)
Vanamon erityiskoulun EHA I -luokat (1999)
Vapaa Harrastajateatteri Ry (2011)
Vekkuliteatteri ry (2002, 2010)
Venetmäen maa- ja kotitalousseura ry (2008)
Ympäristötieteellinen seura ry (2007)